

ZPRÁVA O VÝKONU DOHLEDU
NAD FINANČNÍM TRHEM

2013

ZPRÁVA O VÝKONU DOHLEDU NAD
FINANČNÍM TRHEM V ROCE 2013

ISBN 978-80-87225-54-7

ÚVOD	5
A. DOHLED NAD FINANČNÍM TRHEM V ROCE 2013	7
1. LEGISLATIVNÍ ZMĚNY V OBLASTI DOHLEDU NAD FINANČNÍM TRHEM V ROCE 2013	8
1.1 Stav regulace v oblasti finančního trhu	8
1.2 Změny zákonů a nařízení vlády	8
1.3 Vyhlášky ČNB	10
1.4 Vydaná úřední sdělení	11
1.5 Připravované změny v regulaci finančního trhu	12
2. VÝVOJ REGULACE EU V ROCE 2013	14
2.1 Směrnice	14
2.2 Nařízení	17
3. DOHLED NAD FINANČNÍM TRHEM V ROCE 2013	19
3.1 Licenční, schvalovací a povolovací činnost	19
3.2 Notifikace (v režimu jednotné licence)	25
3.3 Registrační činnost zastoupení bank a finančních institucí	26
3.4 Dohled na dálku	27
3.5 Kontroly na místě	32
3.6 Sankční činnost	37
3.7 Monitorování subjektů finančního trhu v likvidaci	38
3.8 Centrální registr úvěrů	38
4. DOHLED NAD DODRŽOVÁNÍM PRAVIDEL OCHRANY SPOTŘEBITELE	40
4.1 Přehled podání spotřebitelů	40
4.2 Právní a metodická činnost	41
5. MEZINÁRODNÍ SPOLUPRÁCE	43
5.1 Příprava na vznik bankovní unie	43
5.2 Spolupráce v rámci evropských orgánů dohledu nad finančním trhem	43
5.3 Spolupráce v rámci struktur Evropské rady pro systémová rizika (ESRB)	46
5.4 Spolupráce v rámci struktur Evropské centrální banky (ECB)	47
5.5 Spolupráce ve vztahu k radě EU a jejím strukturám	48
5.6 Spolupráce v rámci ostatních mezinárodních institucí a asociací	49
5.7 Spolupráce s partnerskými orgány dohledu	50

B. VÝVOJ FINANČNÍHO TRHU V ROCE 2013	51
1. EKONOMICKÉ PROSTŘEDÍ V ROCE 2013	52
2. VÝVOJ V SEKTORECH ÚVĚROVÝCH INSTITUCÍ	54
2.1 Struktura bankovního sektoru	54
2.2 Činnost bankovního sektoru	57
2.3 Rizika bankovního podnikání	65
2.4 Kapitálová přiměřenost	70
2.5 Hospodářské výsledky bankovního sektoru	73
2.6 Vývoj v sektoru družstevních záložen	77
3. VÝVOJ NA KAPITÁLOVÉM TRHU	80
3.1 Obchodníci s cennými papíry	80
3.2 Fondové investování	83
3.3 Penzijní společnosti a fondy	86
3.4 Regulované trhy	88
4. VÝVOJ NA POJISTNÉM TRHU	90
4.1 Subjekty pojistného trhu a jejich vlastnická struktura	90
4.2 Vývoj předepsaného pojistného	92
4.3 Vývoj nákladů na pojistná plnění	94
4.4 Aktiva pojišťoven	95
4.5 Pasiva pojišťoven	97
4.6 Výsledky hospodaření	98
SEZNAM ZKRATEK	100
C. PŘÍLOHY	104

Zprávu o výkonu dohledu nad finančním trhem vypracovává Česká národní banka od roku 2006¹, kdy jí novelou zákona č. 6/1993 Sb., o České národní bance, vznikla nová zákonná povinnost předkládat tuto Zprávu za každý uplynulý kalendářní rok a nejpozději do 30. června roku následujícího Zprávu doručit Poslanecké sněmovně, Senátu a vládě k informaci.

Novelou zákona č. 6/1993 Sb. o ČNB účinnou od 17. srpna 2013 byl zrušen Výbor pro finanční trh, který působil jako poradní orgán bankovní rady. Na základě zrušení Výboru pro finanční trh již nebyla Zpráva o výkonu dohledu za rok 2013 projednána tímto výborem a není k ní připojeno jeho vyjádření.

Předkládaná Zpráva o výkonu dohledu nad finančním trhem v roce 2013 se skládá ze dvou částí.

Část A informuje o přímém výkonu dohledu nad finančním trhem, změnách v právních předpisech regulujících finanční trh, o zavádění nových přístupů ke zvýšení stability a transparentnosti finančního trhu, o subjektech na finančním trhu ČR, licenčních a sankčních řízeních a o mezinárodní spolupráci ČNB v oblasti dohledu.

Část B popisuje vývoj jednotlivých sektorů finančního trhu, nad nimiž vykonává dohled ČNB, tj. úvěrových institucí, pojišťoven, penzijních fondů a kapitálového trhu v daném roce.

Zpráva o výkonu dohledu nad finančním trhem slouží rovněž k informování veřejnosti o širokém spektru aktivit ČNB v oblasti výkonu dohledu nad tuzemským finančním trhem a o stavu a vývoji tuzemského finančního trhu v roce 2013.

Zpráva o výkonu dohledu nad finančním trhem za rok 2013 bude, stejně jako jednotlivé Zprávy o výkonu dohledu nad finančním trhem za roky 2006–2012, společně s dalšími informacemi týkajícími se finančního trhu uveřejněna v českém a anglickém jazyce na webových stránkách ČNB.

Zpráva byla projednána a schválena bankovní radou České národní banky dne 5. června 2014.

¹ Zprávy o výkonu dohledu nad finančním trhem za léta 2006 až 2012 jsou zveřejněné na webových stránkách ČNB www.cnb.cz/cs/Dohled_a_regulace/Souhrnné_informace_o_finančním_sektoru/Zprávy_o_dohledu_nad_finančním_trhem.

ČÁST A

DOHLED NAD FINANČNÍM TRHEM V ROCE 2013

1. LEGISLATIVNÍ ZMĚNY V OBLASTI DOHLEDU NAD FINANČNÍM TRHEM V ROCE 2013

1.1 STAV REGULACE V OBLASTI FINANČNÍHO TRHU

Česká národní banka (ČNB) se v průběhu roku 2013 podílela na implementaci rychle se měnících pravidel Evropské unie (EU) v oblasti finančního trhu a na úpravách regulatorního rámce v České republice (ČR). Činnost ČNB v oblasti přípravy nových zákonů zahrnovala spolupráci především s Ministerstvem financí ČR (MF), ale i dalšími orgány státní správy. ČNB zpracovala a vydala řadu vyhlášek a výkladových a metodických stanovisek k aplikaci regulatorních požadavků účastníků finančního trhu.

1.2 ZMĚNY ZÁKONŮ A NAŘÍZENÍ VLÁDY

ČNB se podílí na přípravě zákonů a nařízení vlády v oblasti finančního trhu, kde primární odpovědnost nese MF, především na základě Dohody o spolupráci při přípravě návrhů vnitrostátních právních předpisů týkajících se finančního trhu, která byla uzavřena mezi ČNB a MF v květnu 2006². Současně je ČNB oficiálním připomínkovým místem k návrhům těchto zákonů v rámci legislativního procesu.

V roce 2013 byly za aktivního zapojení ČNB připraveny následující zákony a nařízení vlády upravující podnikání finančních institucí a dalších osob podléhajících regulaci a dohledu.

Novela zákona o České národní bance

Novela zákona o České národní bance se v části dohledu nad finančním trhem týká úkolů ČNB v oblasti makroobezřetnostní politiky, možnosti vydávat doporučení, upozornění nebo varování pro veřejnost či jednotlivé osoby, obecné pravomoci ukládat opatření k nápravě v případě porušení kteréhokoli sektorového předpisu a změn v rámcové úpravě výkaznictví a statistiky. Novela rovněž obsahuje zákaz nahlížení do kontrolního spisu a ve všech sektorech umožňuje v rozkladovém řízení i změnu rozhodnutí (nejen zrušení). Novela ruší ustanovení o Výboru pro finanční trh. Novela zákona byla vyhlášena ve Sbírce zákonů dne 2. srpna 2013.

Novela zákona o bankách, zákona o spořitelních a úvěrních družstvech a zákona o podnikání na kapitálovém trhu, zákona o ČNB a zákona o stavebním spoření

MF připravilo návrh novely zákona o bankách, zákona o spořitelních a úvěrních družstvech, zákona o podnikání na kapitálovém trhu, zákona o ČNB a zákona o stavebním spoření k transpozici směrnice CRD IV³ a adaptaci nařízení CRR⁴. ČNB k návrhu uplatnila v rámci meziresortního připomínkového řízení řadu zásadních a dílčích připomínek. Zásadní připomínky se týkaly např. zmocňovacích ustanovení, způsobu vyhlášení kapitálových rezerv, vymezení diskrecí ČNB, požadavků na řídicí a kontrolní systém a pravidel pro pobočky zahraničních bank z jiných než členských států. Připomínky byly vypořádány bez rozporu s výjimkou úpravy formy, kterou ČNB sdělí přístup k plošným diskrecím v nařízení CRR. Toto bylo dořešeno až v průběhu projednávání v Legislativní radě vlády (určena forma opatření obecné povahy). Zákon provádějící novelu příslušných zákonů byl v prosinci 2013 předložen vládě ČR a projednán v pracovních komisích Legislativní rady vlády. Legislativní proces bude dokončen v roce 2014.

Zákon o investičních společnostech a investičních fondech

Zákon o investičních společnostech a investičních fondech zahrnuje transpozici směrnice 2011/61/EU o správcích alternativních investičních fondů do českého právního řádu. Zákon rovněž obsahuje celkovou revizi dosavadní úpravy kolektivního investování, mění stávající terminologii a rozšiřuje druhy investičních fondů. Zákon o investičních společnostech a investičních fondech byl vyhlášen ve Sbírce zákonů dne 19. srpna 2013.

2 Viz http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/legislativa/postaveni_cnb/download/dohoda_CNB_MF.pdf

3 Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 2013/36/EU ze dne 26. června 2013 o přístupu k činnosti úvěrových institucí a o obezřetnostním dohledu nad úvěrovými institucemi a investičními podniky, o změně směrnice 2002/87/ES a zrušení směrnic 2006/48/ES a 2006/49/ES.

4 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 575/2013 ze dne 26. června 2013 o obezřetnostních požadavcích na úvěrové instituce a investiční podniky a o změně nařízení (EU) č. 648/2012.

Novela zákona o dluhopisech

MF připravilo návrh novely zákona o dluhopisech, která má vyjasnit režim hybridních cenných papírů, zejména pro účely kapitálu bank, přesunout část náležitostí dluhopisů do emisních podmínek a část náležitostí emisních podmínek zcela zrušit, aby se zjednodušil postup pro emitenty dluhopisů. ČNB v rámci meziresortního připomínkového řízení požadovala zejména respektování stávající definice dluhopisu jako nepodmíněného cenného papíru, zachování klíčových náležitostí dluhopisu a omezení rozsahu novely jen na potřebné změny. Novela zákona byla předložena vládě ČR. ČNB její přijetí s ohledem na zapracování podstatné části připomínek podpořila. Legislativní proces bude pokračovat v roce 2014.

Novela zákona o pojišťovnictví

Ve spolupráci s ČNB byl v souvislosti se zrušením výjimky ze zásady rovného zacházení v právu EU připraven na MF návrh novely zákona o pojišťovnictví a zákona o penzijním připojištění se státním příspěvkem. Zákon, kterým se mění příslušné zákony, byl vyhlášen ve Sbírce zákonů dne 25. dubna 2013.

Novela zákona o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla

ČNB posoudila návrh novely zákona o povinném pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem motorového vozidla (povinné ručení). Předmětem posouzení byla ustanovení týkající se pojištění cizího pojistného rizika v rámci tzv. flotilového pojištění, kde ČNB prosazovala úpravu návrhu tak, aby nebylo možné obcházet touto cestou pravidla pro zprostředkování pojištění. Novela zákona byla vyhlášena ve Sbírce zákonů dne 6. srpna 2013.

Kromě výše uvedené novely byl zákon o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla novelizován v souvislosti s vytvořením fondu zábrany škod v rámci České kanceláře pojistitelů a zavedením povinného příspěvku do tohoto fondu z přijatého pojistného za účelem např. úhrady nákladů na pořízení techniky složek integrovaného záchranného systému. Tato novela byla přijata na základě poslaneckého pozměňovacího návrhu a nebyla s ČNB konzultována. Novela zákona byla vyhlášena ve Sbírce zákonů dne 21. června 2013.

Novela zákona o pojišťovacích zprostředkovatelích

Novela zákona o pojišťovacích zprostředkovatelích upravuje nově kategorie zprostředkovatelů, způsob jejich registrace, zpřísňuje požadavky na jejich odbornou způsobilost a pravidla jednání se zákazníky. Stejně povinnosti by měla plnit i pojišťovna při přímé distribuci. Novela zákona má posílit ochranu spotřebitele pojistných produktů, zlepšit podmínky pro výkon dohledu a zvýšit transparentnost zprostředkování na pojistném trhu. Projednávání novely zákona bylo ukončeno v souvislosti s rozpuštěním Poslanecké sněmovny v srpnu 2013. MF připravuje opětovné předložení novely vládě ČR v roce 2014.

Novela zákona o finančních konglomerátech

Novela zákona o finančních konglomerátech transponuje změny provedené ve směrnici 2011/89/EU o finančních konglomerátech. Záměrem novely je zajistit soulad mezi cíli doplňkového dohledu nad finančními konglomeráty a skupinovým dohledem v rámci jednotlivých sektorů finančního trhu, především z oblasti bankovníctví a pojišťovnictví. Novela zákona o finančních konglomerátech byla vyhlášena ve Sbírce zákonů dne 2. srpna 2013.

Zákon o směnářské činnosti

Nový zákon o směnářské činnosti zahrnuje právní úpravu poskytování směnářských služeb. Směnárník je podroben novým regulatorním a dohledovým požadavkům, např. pokud jde o kurzovní lístek, předšmluvní informační povinnosti a vydání dokladu o provedení směnářského obchodu. Zákon o směnářské činnosti byl vyhlášen ve Sbírce zákonů dne 10. září 2013.

Nařízení vlády o sdělení klíčových informací speciálního fondu a o způsobu poskytování sdělení a statutu speciálního fondu v jiné než listinné podobě

Nařízení vlády upravuje náležitosti, strukturu, formu a požadavky na jazykové vyjádření, aktualizaci a uveřejňování dokumentu označovaného jako klíčové informace speciálního fondu. Tento dokument má obsahovat ve srozumitelné formě stručné základní charakteristiky speciálního fondu, které jsou nezbytné k odpovědnému posouzení povahy a rizik nabízených speciálních fondů. Toto nařízení vlády bylo vyhlášeno ve Sbírce zákonů dne 19. srpna 2013.

1. LEGISLATIVNÍ ZMĚNY V OBLASTI DOHLEDU NAD FINANČNÍM TRHEM V ROCE 2013

Nařízení vlády o investování investičních fondů a o technikách k jejich obhospodařování

Nařízení vlády stanovuje majetkové hodnoty, do kterých investuje obhospodařovatel investičního fondu, investiční limity s tím spojené, podmínky pro přijetí nebo poskytnutí úvěru, zápůjčky nebo zajištění dluhu jiné osoby a pro uzavírání smluv o prodeji investičních nástrojů, které tento fond nemá ve svém majetku, a dále techniky k obhospodařování majetku investičního fondu, a to s rozlišením pro standardní fond, speciální fond, fond peněžního trhu a fond kvalifikovaných investorů. Nařízení vlády o investování investičních fondů bylo vyhlášeno ve Sbírce zákonů dne 19. srpna 2013.

1.3 VYHLÁŠKY ČNB

ČNB je na základě zmocnění, která jsou vymezena v jednotlivých zákonech, oprávněna vydávat prováděcí právní předpisy ve formě vyhlášek.

1.3.1 Vydané vyhlášky

V roce 2013 dokončila ČNB legislativní práce na vyhláškách souvisejících zejména s novými zákony v oblasti finančního trhu. Jednalo se o níže uvedené vyhlášky, které ČNB v roce 2013 následně vydala zpravidla ke dni účinnosti daného zákona:

- Vyhláška č. 40/2013 Sb., o náležitostech nabídky pojištění důchodu. Vyhláška stanoví náležitosti nabídky pojištění důchodu s cílem zpřístupnit zájemci o pojištění informace umožňující vzájemné porovnání nabídek pojištění důchodů od jednotlivých pojišťoven.
- Vyhláška č. 208/2013 Sb., kterou se mění vyhláška č. 231/2009 Sb., o náležitostech a způsobu vedení deníku obchodníka s cennými papíry a náležitostech a způsobu vedení evidence investičního zprostředkovatele. Novela obsahuje zejména novou úpravu evidence smluv týkajících se poskytovaných investičních služeb, zaznamenání změn v údajích a identifikace investičních nástrojů a identifikace osob.
- Vyhláška č. 244/2013 Sb., o bližší úpravě některých pravidel zákona o investičních společnostech a investičních fondech. Vyhláška stanoví požadavky na řídicí a kontrolní systém, pravidla jednání a informační povinnosti obhospodařovatele a administrátora investičních fondů.
- Vyhláška č. 245/2013 Sb., o kontrolních povinnostech depozitáře standardního fondu. Vyhláška upravuje požadavky na povinnosti depozitáře při kontrole nabývání a zcizování majetku standardního fondu, vydávání a odkupování cenných papírů vydávaných standardním fondem a oceňování majetku a dluhů standardního fondu.
- Vyhláška č. 246/2013 Sb., o statutu fondu kolektivního investování, která upravuje požadavky na obsah a strukturu statutu.
- Vyhláška č. 247/2013 Sb., o žádostech podle zákona o investičních společnostech a investičních fondech. Vyhláška stanoví náležitosti žádostí o povolení k činnosti investiční společnosti, investičního fondu, hlavního administrátora, k výkonu funkce vedoucí osoby, k nabytí kvalifikované účasti a k přeměnám investičních fondů.
- Vyhláška č. 248/2013 Sb., kterou se mění vyhláška č. 233/2009 Sb., o žádostech, schvalování osob a způsobu prokazování odborné způsobilosti, důvěryhodnosti a zkušenosti osob. Novela vyhlášky obsahuje zejména zrušení ustanovení vyhlášky upravující žádosti v oblasti kolektivního investování a novou úpravu žádosti o povolení ústřední protistrany.
- Vyhláška č. 250/2013 Sb., kterou se mění vyhláška č. 347/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o finančních konglomerátech. Novela vyhlášky stanoví doplňková pravidla obezřetného podnikání a požadavky na odbornost a důvěryhodnost osob ve vedení společnosti.

- Vyhláška č. 315/2013 Sb., o směnářské činnosti. Vyhláška stanoví náležitosti a způsob podání žádosti o povolení k činnosti směnárny, náležitosti oznámení o umístění provozovny a informací o objemu směnářských obchodů.
- Vyhláška č. 326/2013 Sb., kterou se mění vyhláška č. 434/2009 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o pojišťovnictví. Novela vyhlášky obsahuje změny terminologie u skladby finančního umístění a míry solventnosti, doplnění požadavků na postup pro vyřizování stížností pojišťovnami a změny částek vstupující do výpočtu požadované míry solventnosti.
- Vyhláška č. 474/2013 Sb., o odměně likvidátora, nuceného správce a insolvenčního správce některých poskytovatelů služeb na kapitálovém trhu a o náhradě jejich hotových výdajů. Vyhláška upravuje způsob stanovení výše odměny a hotových výdajů a jejich výplaty.
- Vyhlášky týkající se výkaznictví, které upravují obsah, formu, lhůty a způsob sestavování a předkládání výkazů České národní bance:
 - (i) Vyhláška č. 249/2013 Sb., o oznamování údajů obhospodařovatelem a administrátorem investičního fondu a zahraničního investičního fondu České národní bance.
 - (ii) Vyhláška č. 346/2013 Sb., o předkládání výkazů bankami a pobočkami zahraničních bank České národní bance.
 - (iii) Vyhláška č. 426/2013 Sb., o předkládání výkazů spořitelními a úvěrními družstvy České národní bance.
 - (iv) Vyhláška č. 427/2013 Sb., o předkládání výkazů obchodníky s cennými papíry České národní bance.

1.4 VYDANÁ ÚŘEDNÍ SDĚLENÍ

ČNB vydává úřední sdělení, kterými informuje o skutečnostech důležitých pro účastníky finančního trhu při aplikaci právních předpisů. V roce 2013 se jednalo o tato úřední sdělení:

- Úřední sdělení České národní banky ze dne 15. ledna 2013, kterým se zveřejňuje maximální výše technické úrokové míry.
- Úřední sdělení České národní banky ze dne 28. února 2013 k pravidlům obezřetného podnikání bank, spořitelních a úvěrních družstev a obchodníků s cennými papíry – Informace o odměňování.
- Úřední sdělení České národní banky ze dne 11. října 2013 k ověřování dostatečného krytí úvěrových ztrát.
- Úřední sdělení České národní banky ze dne 3. prosince 2013 k výkladu pojmů důvěryhodnost a odborná způsobilost.
- Úřední sdělení České národní banky ze dne 20. prosince 2013 k výkonu činnosti bank, spořitelních a úvěrních družstev a obchodníků s cennými papíry – Uplatňování plošných diskrecí orgánem dohledu.

Na webových stránkách ČNB byla dále uveřejněna tato sdělení:

- Sdělení ČNB ze dne 8. února 2013 o vydání obecných pokynů EIOPA k vyřizování stížností pojišťovnami.
- Sdělení ČNB ze dne 18. června 2013 o vydání obecných pokynů ESMA k výjimce pro činnost v rámci tvorby trhu a operací na primárním trhu podle nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 236/2012 ze dne 14. března 2012 o prodeji na krátko a některých aspektech swapů úvěrového selhání.

1. LEGISLATIVNÍ ZMĚNY V OBLASTI DOHLEDU NAD FINANČNÍM TRHEM V ROCE 2013

- Sdělení ČNB ze dne 21. srpna 2013 o vydání obecných pokynů ESMA k zásadám řádného odměňování podle směrnice o správcích alternativních investičních fondů.
- Sdělení ČNB ze dne 1. října 2013 o vydání obecných pokynů ESMA k zásadám a postupům v oblasti odměňování (MiFID).

ČNB poskytovala účastníkům trhu a veřejnosti informace v podobě stanovisek a odpovědí na dotazy v oblasti regulace finančního trhu. V roce 2013 bylo uveřejněno na webových stránkách ČNB celkem 29 výkladových stanovisek a zodpovězeno více než 400 dotazů, které ČNB obdržela písemně nebo prostřednictvím elektronické podatelny.

Úplný přehled platných vyhlášek, úředních sdělení ČNB a stanovisek ČNB, týkajících se finančního trhu, je pravidelně aktualizovaný na webových stránkách ČNB > Dohled a regulace > Legislativní základna.

1.5 PŘIPRAVOVANÉ ZMĚNY V REGULACI FINANČNÍHO TRHU ⁵

1.5.1 Návrhy zákonů a nařízení vlády

V roce 2013 probíhala příprava řady dalších úprav regulace převážně za účelem transpozice předpisů EU. U těchto předpisů se předpokládá předložení vládě a Parlamentu ČR v roce 2014.

Novela zákona o bankách

ČNB předala MF podklady k návrhu novely zákona o bankách, která posiluje a vyjasňuje postavení ČNB a věřitelů v případě, že by některá banka zamýšlela operaci, jejímž výsledkem by byl prodej závodu nebo části závodu. ČNB za nejvhodnější platformu považuje novelu zákona o bankách probíhající v souvislosti s CRD IV/CRR.

Novela zákona o družstevních záložnách

ČNB na jednání vlády v květnu 2013 vyjádřila souhlas s návrhem operativní novely omezující rizika v sektoru družstevních záložen, který připravilo MF. Uvedený návrh novely obsahuje horní limit bilanční sumy družstevní záložny ve výši pěti miliard Kč, navýšení rizikového fondu družstevních záložen z 20 % na 30 % objemu nesplacených vkladů a poskytnutých záruk a zvýšení příspěvků družstevních záložen do Fondu pojištění vkladů na dvojnásobek. Naopak výhodou pro družstevní záložny (kompenzující nastavení limitu velikosti) je dočasné zjednodušení konverze na banku spočívající v možnosti postupného navyšování kapitálu na požadovaných 500 mil. Kč. Legislativní proces této novely byl zastaven rozpuštěním Poslanecké sněmovny, jeho pokračování se předpokládá v roce 2014. ČNB v návaznosti na stav sektoru družstevních záložen doporučila zapracovat širší okruh změn směřujících ke stabilizaci sektoru a naplnění doporučení MMF.

Novela zákona o pojištnictví

ČNB spolupracovala na přípravě transpozice směrnice 2009/138/ES (Solventnost II) do zákona o pojištnictví již v průběhu roku 2012. V tomto roce MF předložilo do mezirezortního připomínkového řízení návrh zákona, kterým se mění zákon o pojištnictví a některé další zákony. ČNB k návrhu zákona uplatnila řadu připomínek, jejichž oficiální vypořádání se však v rámci mezirezortního připomínkového řízení neuskutečnilo, protože vláda ČR na žádost MF odložila termín pro předložení novely zákona s ohledem na posun termínu transpozice směrnice Solventnost II. Vzhledem k finalizaci směrnice Omnibus II a rozhodnutí o účinnosti směrnice Solventnost II od 1. ledna 2016 (termín pro transpozici 31. března 2015) bude příprava novely zákona o pojištnictví pokračovat opět v roce 2014, a to včetně vypořádání připomínek vznesených ČNB v roce 2012.

⁵ O připravovaných změnách v regulaci souvisejících s návrhy EK (v oblasti kapitálových požadavků, Solventnosti II, trhů finančních nástrojů, krizového řízení apod.) podrobně viz Kap. 2 Vývoj regulace EU v roce 2013.

Novela zákona o investičních společnostech a investičních fondech

MF připravilo návrh novely zákona o investičních společnostech a investičních fondech, jejímž cílem jsou zejména opravy zjevných chyb v textu zákona a nesprávná transpozice. ČNB v rámci konzultace vnesla řadu připomínek k tomuto návrhu, z nichž k nejvýznamnějším patřilo odmítnutí omezení funkce depozitáře a změny dosavadní kontroly před vypořádáním významných transakcí na kontroly pro všechny transakce následně. MF připomínku ČNB přijalo. Vymezení těchto transakcí bude v návaznosti na nový zákon upravovat vyhláška ČNB (mělo by jít v zásadě o velké transakce realizované mimo regulovaný trh).

Novela nařízení vlády o investování investičních fondů a o technikách k jejich obhospodařování

ČNB uplatnila připomínky k návrhu novely nařízení vlády o investování investičních fondů, které připravilo MF. Obsahem tohoto návrhu je především rozvolnění některých příliš přísně pojatých pravidel u fondů kvalifikovaných investorů. Připomínky ČNB se týkaly vymezení základny pro výpočet investičních limitů, včetně prodloužení přechodného období k implementaci do konce roku 2014, výjimky z diverzifikace pro některé fondy kvalifikovaných investorů a přechodného období pro stávající uzavřené fondy kvalifikovaných investorů. MF v rámci vypořádání připomínek ČNB věcně vyhovělo. Nařízení bylo schváleno vládou ČR dne 15. ledna 2014.

1.5.2 Návrhy vyhlášek

V roce 2014 budou, zejména v návaznosti na změny zákonů pokračovat, resp. budou zahájeny legislativní práce na následujících vyhláškách:

- Vyhláška k výkonu činnosti bank, družstevních záložen a obchodníků s cennými papíry.
- Vyhláška k provedení některých ustanovení zákona o pojišťovacích zprostředkovatelích.
- Vyhláška k provedení některých ustanovení zákona o pojišťovnictví.
- Vyhláška o žádostech podle zákona o pojišťovnictví.
- Vyhláška o evidenci krytí hypotečních zástavních listů.
- Vyhláška o předkládání údajů pro Centrální registr úvěrů bankami a pobočkami zahraničních bank České národní bance (transformace současného opatření do formy vyhlášky).
- Novela vyhlášky č. 281/2008 Sb., o některých požadavcích na systém vnitřních zásad proti legalizaci výnosů z trestné činnosti.
- Novela vyhlášky 233/2009 Sb., o žádostech, schvalování osob a způsobu prokazování odborné způsobilosti, důvěryhodnosti a zkušenosti osob.
- Novela vyhlášky č. 141/2011 Sb., o výkonu činnosti platebních institucí a institucí elektronických peněz.
- Novela vyhlášky č. 117/2012 Sb., o podrobnější úpravě činnosti penzijní společnosti, důchodového fondu a účastnického fondu.
- Novela vyhlášky č. 215/2012 Sb., o odborné způsobilosti pro distribuci některých produktů na finančním trhu.
- Novela vyhlášky č. 245/2013 Sb., o kontrolních povinnostech depozitáře standardního fondu.
- Novela vyhlášky č. 247/2013 Sb., o žádostech podle zákona o investičních společnostech a investičních fondech.

2. VÝVOJ REGULACE EU V ROCE 2013

V roce 2013 pokračovaly na úrovni Evropské komise (Komise), Rady a Evropského parlamentu (EP) intenzivní práce na nových předpisech regulace finančního trhu. ČNB věnovala návrhům Komise mimořádnou pozornost a průběžně k nim zpracovávala stanoviska. Zástupci ČNB v rámci struktur EU ve výborech a pracovních skupinách aktivně prosazovali pozice ČNB k uvedeným klíčovým tématům.

2.1 SMĚRNICE

Směrnice a nařízení o kapitálových požadavcích (CRD IV, CRR)

V průběhu prvního pololetí 2013 pokračovalo projednávání návrhů směrnice CRD IV a nařízení CRR. ČNB se vyjadřovala k instrukcím MF na jednání pracovní skupiny Rady, COREPER a ECOFIN a dále podrobněji k zaslaným kompromisním návrhům vycházejícím z projednávání v rámci trialogu. ČNB uplatňovala opakovaně své výhrady k návrhům, které se týkaly krizového managementu, výkaznictví v oblasti likvidity, omezování pravomoci hostitelských orgánů dohledu a doplňování požadavků na zpracování technických standardů. Přípomínky se však podařilo prosadit pouze částečně, např. ustanovení týkající se krizového managementu je pojato jen v obecné rovině, periodicita pro předkládání jednotlivých výkazů bude řešena v rámci příslušného technického standardu. Formální proces přijetí CRD IV/CRR byl v červnu 2013 završen hlasováním Evropského parlamentu a schválením v Radě. Dne 27. června 2013 byly oba právní předpisy publikovány v Úředním věstníku.

Směrnice o ozdravení a restrukturalizaci úvěrových institucí a obchodníků s cennými papíry (BRRD)

Návrh směrnice byl předmětem jednání pracovní skupiny Rady, jejímž členem za ČR je MF. V roli poradce se těchto jednání účastnil zástupce ČNB. Od dubna 2013, kdy se projednávání přesunulo na úroveň finančních atašé, a přímá účast zástupců MF a ČNB nebyla již možná, poskytovala ČNB nadále písemné připomínky k projednávaným textům. Zásadní připomínky ČNB se týkaly zejména navrhovaného přenosu pravomocí z národních orgánů dohledu na EBA a na domovské orgány dohledu, finanční podpory v rámci finanční skupiny a upřednostnění skupinového zájmu, sdílení nákladů na financování restrukturalizace, povinné záruky za půjčky přijaté v souvislosti s restrukturalizací na úrovni skupiny a povinného zapojení fondů pojištění vkladů do financování restrukturalizací. Oproti textu navrženému Komisí se podařilo dosáhnout řady pozitivních změn, zejména omezení množiny situací, kdy bude přípustná závazná mediace EBA, omezení rozsahu povinného zapojení fondu pojištění vkladů do financování restrukturalizace, odstranění povinného poskytování úvěrů mezi národními restrukturalizačními fondy a solidárního sdílení nákladů mezi těmito fondy v případě restrukturalizace skupiny. Některé problematické prvky nicméně v textu přetrvaly, zejména koncept skupinového zájmu, možnost poskytování vnitroskupinové finanční podpory i za podmínek výhodnějších, než jsou podmínky obvyklé v obchodním styku, a dále možnost mediace EBA ve fázi přípravy plánů. Na konci roku 2013 byl dokončen trialog mezi Radou, Evropským parlamentem a Komisí. Konečné hlasování o návrhu této směrnice v Radě a EP se očekává do konce dubna 2014. Očekávaný termín pro transpozici směrnice byl stanoven na 1. ledna 2015.

Směrnice o pojištění vkladů (DGSD)

V rámci projednávání návrhu směrnice o pojištění vkladů se ČNB vyjadřovala k instrukcím MF na jednání pracovní skupiny Rady a k zaslaným kompromisním návrhům vycházejícím z projednávání v rámci trialogu. Zásadní připomínky ČNB se týkaly zejména návrhů na neúměrné zkrácení výplatní lhůty náhrad (v rámci kompromisního návrhu z prosince 2013 postupně až na sedm pracovních dní), povinného zavedení rizikově vážených příspěvků do fondu, omezení rozsahu povinného zapojení fondu pojištění vkladů do financování restrukturalizace, výjimek z maximálního krytí vkladů nad harmonizovaný limit 100 tis. eur. Zásadní připomínka se týkala také návrhu na oprávnění Komise měnit formou delegovaných aktů limit pojištění s cílem neumožnit rozhodnutí s fiskálními dopady na členské státy. Projednávání návrhu směrnice nebylo dokončeno, bude pokračovat v roce 2014.

Novela směrnice o standardních fondech kolektivního investování (UCITS V)

V roce 2013 pokračovalo projednávání návrhu směrnice, kterou se mění některá ustanovení směrnice č. 2009/65/ES⁶ upravující standardní fondy kolektivního investování. Návrh směrnice upravuje tři aspekty fungování standardních fondů: povinnosti depozitáře standardního fondu, pravidla pro odměňování správců standardních fondů a správní trestání regulovaných subjektů. Současně obsahuje řadu zmocnění pro Komisi k vydání prováděcích opatření ke směrnici. ČNB připravovala připomínky k instrukcím MF na jednání pracovní skupiny Rady. ČNB s novelou směrnice v obecné rovině souhlasila, nicméně uplatnila připomínky, které se týkaly podrobných pravidel v oblasti odměňování, ukládání sankcí fyzickým osobám a velkého počtu prováděcích opatření, která mají být vydána formou delegovaných aktů. Uvedené připomínky se do textu novely směrnice nepodařilo prosadit.

Směrnice a nařízení o trzích finančních nástrojů (MiFID 2, MiFIR)

ČNB průběžně zpracovávala připomínky k instrukcím MF na jednání pracovní skupiny Rady k návrhům nové směrnice a nařízení o trzích finančních nástrojů. ČNB a MF se v dané věci obecně shodují a připomínky ČNB byly v instrukcích zohledněny. Diskutovány byly zejména otázky týkající se řízení společnosti (corporate governance), kde je snaha o provázanost s CRD IV, a dále zahrnutí pojišťovacích produktů (životního pojištění) pod MiFID. ČNB preferuje variantu, aby regulace pojistných produktů, které jsou de facto investicemi, byla provedena v rámci MiFID. Zvolena byla vyhovující varianta, že MiFID bude obsahovat i novelu směrnice o zprostředkování pojištění IMD. ČNB rovněž preferuje, aby za investiční nástroje nebyly považovány komoditní deriváty, které mohou být vypořádány pouze fyzicky. Také v tomto případě byla zvolena vyhovující varianta – investičními nástroji nejsou produkty obchodované podle nařízení č. 1227/2011 o integritě a transparentnosti velkoobchodního trhu s energií REMIT. Dále byla řešena problematika udělování výjimek ze zákazu obchodování na vlastní účet při obchodování na multilaterálních platformách. Zákaz by postihl hlavně obchodování s dluhopisy, včetně vládních dluhopisů a obchodování s deriváty.

Směrnice Solventnost II

V listopadu 2013 bylo mezi Evropským parlamentem, Radou a Komisí dosaženo politické dohody na znění návrhu směrnice Omnibus II, kterou se doplňuje směrnice Solventnost II v návaznosti na zřízení Evropského orgánu dohledu (EIOPA), a která dále obsahuje opatření ke zmírnění nepříznivých finančních dopadů tržního oceňování aktiv a závazků podle Solventnosti II na pojišťovny poskytující dlouhodobé pojištění spojené se zárukami. Výsledné kompromisní znění návrhu bylo schváleno Výborem stálých zástupců Rady (COREPER) v listopadu 2013, plénum Evropského parlamentu jej schválilo dne 11. března 2014.

Dne 18. prosince 2013 byla v Úředním věstníku EU publikována směrnice Quick Fix 2⁷, která stanovuje termín pro transpozici směrnice Solventnost II do národních právních řádů na 31. březen 2015 a termín pro nabytí účinnosti Solventnosti II na 1. leden 2016.

Po nalezení kompromisu u návrhu směrnice Omnibus II a přijetí směrnice Quick Fix 2 lze považovat současnou situaci ohledně směrnice Solventnost II za stabilní a transparentní.

S ohledem na blížící se účinnost Solventnost II vydala EIOPA obecné pokyny⁸ pro přípravné období, požadující po orgánech dohledu, aby od 1. ledna 2014 zajistily přípravu národních pojišťoven na Solventnost II tak, aby byly plně v souladu s novými regulačními požadavky k prvnímu dni jejich účinnosti. ČNB hodlá od počátku roku 2014 průběžně usilovat o plnění všech požadavků obecných pokynů s výjimkou dvou z nich, které byly pro účely přípravy shledány nepřiměřeně zatěžujícími. Jedná se o obecný pokyn požadující předkládání čtvrtletních kvantitativních informací a obecný pokyn stanovující lhůty, ve kterých mají být informace ze strany ČNB předkládány.

6 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/65/ES o koordinaci právních a správních předpisů týkajících se subjektů kolektivního investování do převoditelných cenných papírů (UCITS IV).

7 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/58/EU ze dne 11. prosince 2013, kterou se mění směrnice 2009/138/ES (Solventnost II), pokud jde o den jejího provedení, den její použitelnosti a den zrušení některých směrnic (Solventnost I).

8 Obecné pokyny pokrývají oblasti řídicího a kontrolního systému, reportingu, předběžného posuzování žádostí o použití interního modelu a proces vlastního posouzení rizik a solventnosti pojišťovny.

Směrnice o zprostředkování v pojišťovnictví (IMD 2)

V průběhu roku 2013 také pokračovalo projednávání návrhu revize směrnice o zprostředkování pojištění. Návrh vyhovuje potřebám ČR, neboť obsahuje mj. posílení pravidel odbornosti, stejné požadavky pro přímý i zprostředkovaný prodej pojištění nebo sladění pravidel se směrnicí MiFID 2, včetně sdělování informace o výši provize. Přípomínky ČNB k návrhu směrnice souvisely s požadavkem na dodržení principu minimální harmonizace a subsidiarity a týkaly se velkého počtu prováděcích opatření Komise a vyplývajícího rizika, že nebudou brány do úvahy odlišnosti národních trhů, např. pokud by byla nastavena jednotná a příliš detailní pravidla odbornosti. Jednání o návrhu směrnice dosud nebyla ukončena.

Směrnice o transparentnosti

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/50/EU ze dne 22. října 2013, kterou se mění směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/109/ES (tzv. směrnice o transparentnosti), odstraňuje pro emitenty kótovaných investičních nástrojů povinnost uveřejňovat čtvrtletní zprávu, významně upřesňuje povinnost oznamování hlasovacích práv na těchto emitentech a zakotvuje vznik Evropského elektronického místa přístupu k informacím (v roce 2018). Novelou se změní dílčím způsobem okruh a obsah informačních povinností emitentů kótovaných investičních nástrojů reportovaných a dohlížených ČNB.

Směrnice proti praní peněz

Začátkem února 2013 uveřejnila Komise návrh nové směrnice proti praní peněz (AML), která rozšiřuje působnost dosavadních předpisů na vnitrostátní politicky exponované osoby, snižuje limit plateb v hotovosti, kdy není nutná AML kontrola, z 15 tis. eur na 7,5 tis. eur, rovněž zavádí hodnocení rizik jak na úrovni institucí, tak zejména na národní úrovni. ČR bude muset zpracovat mapu AML rizik. Právnícké osoby mají evidovat informace o svých skutečných majitelích, archivace dokladů se omezuje na pět let (dnes v ČR u bank činí deset let). Nově se přidávají úkoly a pravomoci evropských orgánů dohledu při vyhodnocování rizik a dále v oblasti řady technických standardů. ČNB průběžně zpracovávala připomínky k instrukcím MF na jednání pracovní skupiny Rady, COREPER a ECOFIN. Dosud nebylo dosaženo ani tzv. obecného přístupu Rady, nelze proto předvídat, kdy nabude směrnice účinnosti.

Směrnice o základním platebním účtu

ČNB posoudila návrh rámcové pozice k návrhu směrnice, která má upravit právo všech spotřebitelů v Evropské unii na základní platební účet (zdarma nebo za regulovanou cenu), právo na převod účtu do jiné banky (dosud řešeno samoregulací), transparentnost poplatků (jednotný formát informace o poplatcích, tvorba jednotné terminologie bankovních služeb) a zákaz „diskriminace“ vkladatelů podle místa bydliště. ČNB shodně s MF návrh odmítá s tím, že neodpovídá principu subsidiarity a reálným potřebám. Částečně není potřeba žádný regulatorní zásah (účty zdarma jsou v ČR k dispozici už dnes, samoregulace změny poskytovatele účtu v ČR funguje), částečně je zásah možný na základě jiných předpisů (transparentnost poplatků je ošetřena obecně předpisy na ochranu spotřebitele a detailně směrnicí o platebních službách; také diskriminaci cizinců při otevírání účtu již dříve řešila ČNB podle předpisů na ochranu spotřebitele). Směrnice byla projednána v prvním čtení v Evropském parlamentu v prosinci 2013. Výsledky prvního čtení přinesly následující změny. Působnost směrnice se oproti návrhu směrnice na základě pracovní skupiny Rady, který navrhoval omezit působnost pouze na úvěrové instituce, opět rozšiřuje na poskytovatele platebních služeb, předmluvní informace pro spotřebitele může být podávána na trvalém nosiči dat a služba změny účtu neboli switching je umožněna i na přeshraniční bázi. Nicméně právo na účet se základními prvky (vklady, výběry, převody na jiné účty, platby kartou aj.) a ustanovení o povinnosti zajistit provoz srovnávací internetové stránky na národní úrovni zůstalo v návrhu zachováno.

Směrnice o úvěrech na bydlení (MCD)

Návrh směrnice by měl v oblasti hypotečních úvěrů zavést na úrovni EU obdobná pravidla, která již platí u spotřebitelských úvěrů (např. povinnost poskytovatele vyhodnotit úvěruschopnost žadatele a poskytovat předmluvní informace včetně RPSN nebo možnost mimosoudního vedení sporů). V souvislosti s tím ČNB posoudila návrh konzultačního materiálu EBA k problematice výše povinného pojištění zprostředkovatelů hypoték, požadovaného dle návrhu směrnice (varianta stanovující minimální výši pojištění 584 tis. eur za žalobu a 886 tis. eur celkem za rok je akceptovatelná).

2.2 NAŘÍZENÍ

Návrh nařízení o jednotném restructuralizačním mechanismu (SRMR)

V červenci 2013 uveřejnila Komise návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o jednotném restructuralizačním mechanismu (SRM), kterým se stanoví jednotná pravidla a postupy pro řešení problémů úvěrových institucí a obchodníků s cennými papíry. Připomínky ČNB k tomuto druhému pilíři bankovní unie se týkaly zejména otázky právního základu pro vznik SRM, procesu řízení a rozhodování v rámci tohoto mechanismu a také otázky postavení mezi zúčastněnými a nezúčastněnými členskými státy unie. ČNB se po celou dobu projednávání zasazovala o omezení rizik plynoucích z nařízení pro stabilitu českého finančního systému a o dodržení principu subsidiarity ve vztahu k pravomocem národních orgánů. V závěru roku 2013 se ministři financí EU dohodli na finálním znění obecného přístupu k tomuto nařízení, bylo zahájeno vyjednávání s Evropským parlamentem a také jednání o mezivládní dohodě IGA-SRF ve věci některých aspektů budoucího fungování jednotného restructuralizačního fondu. Tato dohoda bude nařízením o SRM doplňovat.

Prováděcí nařízení k EMIR

Dne 15. března 2013 vstoupilo v účinnost šest prováděcích nařízení Evropské komise k nařízení č. 648/2012 o OTC derivátech, ústředních protistranách a registrech obchodních údajů (EMIR), která se týkají požadavků na činnost registrů obchodních údajů a ústředních protistran, údajů, které jsou zasílány do registrů obchodních údajů, a technik zmírňování rizika. V souvislosti s nařízením EMIR zřídila ČNB na internetových stránkách samostatnou část, kam byly umístěny kromě vydaných nařízení taktéž aktuální informace pro finanční i nefinanční instituce, odpovědi na nejčastější dotazy a formuláře k notifikaci nefinančních institucí v případě překročení stanovených limitů pro obchody s OTC deriváty. Současně byly odeslány informace na Českou Asociaci Treasury a Hospodářskou komoru ČR o dopadech evropské regulace na nefinanční instituce s žádostí o informování členů. K problematice nařízení EMIR se rovněž uskutečnila jednání s ČBA, kde byly diskutovány např. otázky ke konfirmacím obchodů, rekonsolidaci portfolií či vnitroskupinovým výjimkám z povinného clearingů.

Nařízení o zlepšení vypořádání cenných papírů v EU a o centrálních depozitářích cenných papírů

ČNB se vyjadřovala k instrukcím na jednání pracovní skupiny Rady a prosazovala své stanovisko k tomuto návrhu nařízení. Zásadní připomínky se týkaly zejména požadavku na vyjmutí nebo zásadní rozšíření výjimek pro centrální banky provozující vypořádací systém z působnosti nařízení, posilování pravomocí Komise a ESMA, uznávání depozitářů ze třetích zemí, sankcí pro fyzické osoby, potřeby jasně stanovení výše kapitálu centrálního depozitáře a zachování činnosti stávajících vypořádacích systémů. V klíčové otázce působnosti návrhu nařízení na centrální banky sice došlo k rozšíření výjimek pro centrální banky (požadavky na senior board a kapitálové požadavky), ČNB nicméně navrhla ještě další úpravy (rozšíření výjimek na povinnost zřídit Výbor uživatelů, povinnost nabízet oddělené účty klientů a výjimku ze všech obezřetnostních pravidel). Konečný text návrhu nařízení obsahuje vyhovující širší pojetí výjimek pro centrální banky.

Nařízení o obchodování zasvěcených osob a manipulacích s trhem

V první polovině roku 2013 došlo v rámci dialogu mezi Komisí, Radou a EP k finalizaci nařízení o obchodování zasvěcených osob a manipulacích s trhem, u něhož se především upravovala sankční oprávnění národních orgánů dohledu. Opakovaně vznesené dřívější připomínky ČNB (např. výhrady vůči zahrnutí emisních povolenek a komodit do působnosti nařízení) byly na jednání ostatními členskými státy EU odmítnuty. Ve druhé polovině roku 2013 se návrh nařízení již neprojednával. S úplným dokončením se čeká na vývoj v jednáních o MiFID 2/MiFIR.

Nařízení o sdělení klíčových informací (PRIPs)

V roce 2013 pokračovalo projednávání návrhu nařízení ke klíčovým informacím poskytovaným retailovému investorovi v případě tzv. balíčkových investičních produktů (packaged retail investment products, PRIPs). V rámci jednání pracovní skupiny Rady se podařilo mj. z působnosti nařízení vyloučit neharmonizované penzijní systémy a delegované akty nahradit akty implementačními s většími pravomocemi členských států. ČNB rovněž doporučila omezit množství prováděcích opatření u těch oblastí nařízení, u kterých považuje podrobnou specifikaci za nevhodnou.

Nařízení o evropských fondech dlouhodobých investic (ELTIF)

Komise uveřejnila návrh nařízení o evropských fondech dlouhodobých investic dne 26. června 2013. Cílem nařízení je rozšířit možnosti financování dlouhodobých investičních projektů v EU zavedením speciálního investičního instrumentu,

který by umožnil shromažďování peněžních prostředků od investorů (profesionálních i retailových). Fondy ELTIF budou investovat minimálně 70 % svého majetku do vymezených skupin aktiv (investice do projektů infrastruktury, nekotovaných společností a do nemovitých aktiv). ČNB zpracovala k tomuto nařízení řadu připomínek, které se týkaly zejména úpravy povolovacího řízení, zapojení retailových investorů, diverzifikace a limitů pro skladbu portfolia, úpravy investičního horizontu a předpokládaných regulačních technických norem k tomuto nařízení. Uvedené připomínky ČNB prosadila do Rámcové pozice ČR, jejíž návrh připravilo MF.

Nařízení o fondech peněžního trhu

Komise uveřejnila 4. září 2013 návrh nařízení o fondech peněžního trhu, jehož záměrem je vytvořit společná pravidla pro tyto fondy, která by měla zajistit vysokou úroveň ochrany investorů a zabránit nebo omezit rizika šíření nákazy v důsledku možného runu investorů na fondy peněžního trhu. ČNB k návrhu nařízení uplatnila připomínky zejména k plošnému uplatňování všech podrobných požadavků nařízení bez zohlednění principu proporcionality, k internímu ratingovému procesu, analýze chování investorů fondu, informačním povinnostem vůči ESMA a účinnosti nařízení. Uvedené připomínky ČNB prosadila do Rámcové pozice ČR, jejíž návrh připravilo MF.

Nařízení o indexech, které jsou používány jako referenční hodnoty ve finančních nástrojích a finančních smlouvách (benchmarks)

Návrh nařízení k indexům používaným jako referenční hodnota uveřejnila Komise dne 18. září 2013. ČNB zpracovala k tomuto nařízení řadu připomínek, které spočívaly v odmítnutí takto široké a detailní regulace. Nařízení by se mělo zaměřit pouze na vymezení základních principů regulace systémově významných referenčních hodnot. Detailní regulace není potřebná, dostatečné nástroje k postižení manipulace s referenčními hodnotami a vstupními údaji jsou již obsaženy v návrhu Market Abuse Regulation a požadavky na řídicí a kontrolní systém regulovaných osob jsou upraveny v relevantní sektorové evropské legislativě. Uvedené připomínky ČNB prosadila do Rámcové pozice ČR, jejíž návrh připravilo MF.

3. DOHLED NAD FINANČNÍM TRHEM V ROCE 2013

3.1 LICENČNÍ, SCHVALOVACÍ A POVOLOVACÍ ČINNOST

ČNB v roce 2013 dohlížela nezměněný počet 23 tuzemských bank, ke změnám počtu subjektů došlo u poboček zahraničních bank a družstevních záložen.

Sektor úvěrových institucí

Tab. A.I – Vývoj počtu subjektů v sektoru úvěrových institucí

	Stav k 31. 12. 2012	Přírůstek v roce 2013	Úbytek v roce 2013	Stav k 31. 12. 2013
Banky ⁱ⁾	23	0	0	23
Pobočky zahraničních bank (v režimu jednotné licence)	20	2	1	21
Družstevní záložny	13	0	1	12
Úvěrové instituce celkem	56	2	2	56

i) Z toho pět stavebních spořitelen.

V roce 2013 nebyla udělena žádná nová bankovní licence. Byla zřízena pobočka MEINL BANK Aktiengesellschaft, pobočka Praha a Western Union International Bank GmbH, organizační složka. Činnost ukončila pobočka AXA Bank, organizační složka.

Na základě rozhodnutí ČNB o odnětí povolení k činnosti, které nabylo právní moci 18. prosince 2013, ukončilo svou činnost Metropolitní spořitelní družstvo.

Tab. A.II – Počty správních řízení v sektoru úvěrových institucí

Přecházejících z roku 2012	Zahájených v roce 2013	Ukončených v roce 2013	Přecházejících do roku 2014
11	46	44	13

Z 57 správních řízení vedených ČNB v sektoru úvěrových institucí se sedm týkalo bank a 50 družstevních záložen. Ve sledovaném období se velká část (celkem 33) vedených řízení týkala schvalování členů orgánů a řídicích osob družstevních záložen. Ostatní řízení souvisela se žádostmi o změnu licence/povolení, snížení základního kapitálu, převod dalších členských práv, nabytí kvalifikované účasti na bance/záložně či souhlasy s fúzí. Jako příklad časově i věcně náročného řízení lze uvést řízení o souhlasu s přeshraniční fúzí české a slovenské UniCredit Bank a.s. V režimu jednotné licence byla následně na Slovensku zřízena pobočka UniCredit Bank Czech Republic and Slovakia, do které byl převeden dosavadní podnik slovenské banky.

Sektor pojišťoven

Dohledu ČNB ke konci roku 2013 podléhalo 33 tuzemských pojišťoven (bez České kanceláře pojistitelů) a jedna zajišťovna. V omezeném rozsahu podléhalo dohledu ČNB rovněž 18 poboček zahraničních pojišťoven.

Tab. A.III – Vývoj počtu subjektů v sektoru pojišťovnictví

	Stav k 31. 12. 2012	Přírůstek v roce 2013	Úbytek v roce 2013	Stav k 31. 12. 2013
Pojišťovny (vč. poboček a zajišťoven)	53	0	1	52
z toho:				
tuzemské pojišťovny (bez ČKP)	34	0	1	33
pobočky pojišťoven z EU/EHP	18	0	0	18
pobočky pojišťoven z třetích zemí	0	0	0	0
zajišťovny	1	0	0	1

Tab. A.IV – Počty správních řízení v sektoru pojišťovnictví

Přecházejících z roku 2012	Zahájených v roce 2013	Ukončených v roce 2013	Přecházejících do roku 2014
12	70	73	9

ČNB vedla v roce 2013 v rámci sektoru pojišťoven 86 správních řízení a vydala 77 správních rozhodnutí.

Rok 2013 byl ve znamení pokračující koncentrace sektoru pojišťoven a jejich vnitřní restrukturalizace. Jeho projevem je rovněž převedení některých pojišťoven se sídlem v ČR pod jednu holdingovou společnost v EU/EHP (MetLife pojišťovna, a.s., AEGON Pojišťovna, a.s.).

V roce 2013 zanikla někdejší Aviva pojišťovna, a.s. v důsledku fúze s Amcico pojišťovnou, a.s., která nyní působí pod jménem MetLife pojišťovna, a.s. Z českého trhu se v průběhu roku 2013 postupně stahovala Direct pojišťovna, a.s. Pojišťovna, které bylo povolení k činnosti uděleno 24. dubna 2007, převedla se souhlasem ČNB svůj pojistný kmen na pojišťovnu UNIQA a.s. a připravuje podání žádosti o vzdání se své licence a zahájení procesu likvidace.

V souvislosti s penzijní reformou z roku 2012 trvá úsilí řady pojišťoven rozšířit svou licenci tak, aby mohly zprostředkovávat uzavírání penzijních produktů, zejména pro III. pilíř penzijního spoření.

V roce 2013 se uskutečnila čtyři správní řízení ve věci zápisu do seznamu odpovědných pojistných matematiků vedeného ČNB. Ke konci roku 2013 bylo v tomto seznamu zapsáno 68 osob.

Sektor penzijních společností a fondů

V návaznosti na penzijní reformu, která proběhla v roce 2012, a zejména realizovaný proces transformace penzijních fondů na penzijní společnosti evidovala ČNB k 1. 1. 2013 celkem 11 penzijních společností, devět transformovaných fondů, 24 důchodových fondů a 34 účastnických fondů.

Tab. A.V – Vývoj počtu subjektů v sektoru penzijních společností a fondů (aktivně působících nebo s nově uděleným povolením)

	Stav k 31. 12. 2012	Přírůstek v roce 2013	Úbytek v roce 2013	Stav k 31. 12. 2013
Penzijní fondy	9	0	9	0
Penzijní společnosti	0	11	1	10
Transformované fondy	0	9	1	8
Důchodové fondy	0	24	0	24
Účastnické fondy	0	36	0	36
Akreditované osoby ⁱ⁾	5	11	2	14

i) Osoby akreditované pro pořádání zkoušek odborné způsobilosti distributorů doplňkového penzijního a důchodového spoření.

Všech devět penzijních fondů působících k 31. prosinci 2012 dle zákona č. 42/1994 Sb., o penzijním připojištění se státním příspěvkem, získalo v souladu se zákonem č. 427/2011 Sb., o doplňkovém penzijním spoření povolení k činnosti penzijní společnosti, na něž se transformovaly s účinností k 1. lednu 2013. K nim k 1. lednu 2013 přibyly nově založené penzijní společnosti Raiffeisen penzijní společnost, a.s., a Conseq penzijní společnost, a.s. V průběhu roku 2013 zanikla Generali penzijní společnost, a.s. v důsledku fúze s Penzijní společností České pojišťovny, a.s.

Při transformaci penzijních fondů na penzijní společnosti byla vyčleněna aktiva a pasiva související s penzijním připojištěním do tzv. transformovaných fondů. V důsledku povolení ke sloučení Transformovaného fondu Generali penzijní společnosti a.s. (jako zanikajícího fondu) s Transformovaným fondem Penzijní společnosti České pojišťovny, a.s. se jejich počet k 31. prosinci 2013 snížil na osm.

Všech 24 důchodových fondů, které ČNB evidovala od 1. ledna 2013, bylo vytvořeno penzijními společnostmi na základě povolení udělených ČNB v roce 2012 podle zákona č. 426/2011 Sb., o důchodovém spoření (jedná se o fondy provozované v rámci tzv. II. pilíře důchodového systému).

Od 1. ledna 2013 ČNB evidovala 34 účastnických fondů, které byly vytvořeny penzijními společnostmi na základě povolení udělených ČNB v roce 2012 podle zákona č. 427/2011 Sb., o doplňkovém penzijním spoření (jedná se o fondy provozované v rámci tzv. III. pilíře důchodového systému).

V průběhu roku 2013 se jejich počet zvýšil o další dva účastnické fondy, a to na základě povolení udělených v březnu 2013 společností AEGON penzijní společnost, a.s.

Tab. A.VI – Počty správních řízení v sektoru penzijních společností a fondů

	Přecházejících z roku 2012	Zahájených v roce 2013	Ukončených v roce 2013	Přecházejících do roku 2014
Penzijní společnosti a fondy	9	39	43	5
Akreditované osoby	12	5	17	0

V sektoru penzijních společností a fondů bylo v roce 2013 vedeno 48 správních řízení (ve 43 případech bylo rozhodnuto).

Kromě výše uvedené fúze byl v 16 případech udělen předchozí souhlas k výkonu funkce vedoucí osoby penzijní společnosti. Celkem 14 vedených řízení se týkalo udělení souhlasu k nabytí kvalifikované účasti na penzijní společnosti (z toho jedno řízení bylo zastaveno a sedm řízení bylo ukončeno v důsledku spojení do společného řízení). Společnosti Conseq Investment Management, a.s., byl udělen souhlas k nabytí kvalifikované účasti na AEGON Penzijní společnosti, a.s. Na základě uděleného povolení se společnost Conseq Investment Management, a.s. k 31. prosinci 2013 stala 100% akcionářem této penzijní společnosti. ČNB udělila souhlas se změnou depozitáře čtyř důchodových fondů, jednoho transformovaného fondu a čtyř účastnických fondů obhospodařovaných Allianz penzijní společností, a.s. (vydáno jedno rozhodnutí ve společném řízení).

Sektor investičních společností a investičních fondů

Na licenční činnost ČNB v této oblasti měla v roce 2013 vliv změna zákonné úpravy. S účinností k 19. srpnu 2013 byl zákon č. 189/2004 Sb., o kolektivním investování nahrazen zákonem č. 240/2013 Sb., o investičních společnostech a investičních fondech, mj. vznikly některé nové kategorie subjektů a typy řízení.

Tab. A.VII – Vývoj počtu subjektů v sektoru investičních společností a investičních fondů (aktivně působících nebo s nově uděleným povolením)

	Stav k 31. 12. 2012	Přírůstek v roce 2013	Úbytek v roce 2013	Stav k 31. 12. 2013
Investiční společnosti	21	3	0	24
Investiční fondy s právní osobností	77	11	0	88
z toho: samosprávné fondy	11	2 ⁱ	0	13
Podílové fondy	165	27	16	176
z toho: standardní fondy	40	3	2	41
Depozitáře	7	0	1	6 ⁱⁱ

i) Jedná se o SAS Capital Hedge Derivative, uzavřený investiční fond, a.s. (který obdržel od ČNB povolení k činnosti samosprávného investičního fondu) a RSJ Private Equity uzavřený investiční fond (původně nesamosprávný investiční fond, jehož majetek byl obhospodařován investiční společností, který přešel do samosprávného režimu).

ii) Z toho pět subjektů je zapsáno v seznamu depozitářů vedeného podle zákona o investičních společnostech a investičních fondech (v průběhu roku 2013 ukončila výkon depozitářských činností COMMERZBANK Aktiengesellschaft, pobočka Praha).

Ke konci roku 2013 evidovala ČNB 24 investičních společností, 88 investičních fondů s právní osobností a 176 podílových fondů.

Tab. A.VIII – Počty správních řízení v sektoru investičních společností a investičních fondů

Přecházejících z roku 2012	Zahájených v roce 2013	Ukončených v roce 2013	Přecházejících do roku 2014
22	113	127	8

V sektoru investičních společností a investičních fondů bylo v roce 2013 vedeno 135 správních řízení (ve 127 případech bylo rozhodnuto).

V roce 2013 obdržely povolení k činnosti tři nové investiční společnosti (ZFP Investments, investiční společnost, a.s., Raiffeisen investiční společnost, a.s., REDSIDE investiční společnost, a.s.) a jeden samosprávný investiční fond (SAS Capital Hedge Derivative, uzavřený investiční fond, a.s.). V jednom případě bylo na vlastní žádost odňato povolení k činnosti samosprávného investičního fondu UTIS uzavřený investiční fond, a.s., s účinností k 31. prosinci 2013 (z důvodu změny předmětu podnikání).

ČNB udělila povolení k vytvoření 17 podílových fondů a povolení k činnosti sedmi nesamosprávných investičních fondů. Ve třech případech bylo na žádost investiční společnosti odňato povolení k vytvoření podílového fondu. Dvě řízení byla vedena ve věci sloučení podílových fondů a 13 řízení ve věci povolení k přeměně investičního fondu (ve všech případech se jednalo o fúzi fondu kvalifikovaných investorů s neregulovaným subjektem). ČNB udělila povolení k veřejnému nabízení cenných papírů třech zahraničních speciálních fondů v ČR.

V roce 2013 vedla ČNB celkem 21 řízení ve věci udělení předchozího souhlasu k výkonu funkce vedoucí osoby investiční společnosti nebo investičního fondu a 14 řízení ve věci udělení souhlasu k nabytí/zvýšení kvalifikované účasti na investiční společnosti nebo investičním fondu. Schválení změn statutů podílových fondů se týkalo 14 řízení a 13 řízení schválení změny depozitáře.

Sektor poskytovatelů investičních služeb

Na konci roku 2012 i 2013 ČNB evidovala 35 subjektů s povolením k činnosti obchodníka s cennými papíry. V roce 2013 ČNB udělila povolení jednomu bankovnímu obchodníkovi s cennými papíry (Česká exportní banka, a.s.), v jednom případě došlo k rozšíření povolení k činnosti obchodníka s cennými papíry. V důsledku změny předmětu podnikání na základě vlastního rozhodnutí zanikla licence společnosti A&CE Global Finance, a.s.

Tab. A.IX – Vývoj počtu obchodníků s cennými papíry

	Stav k 31. 12. 2012	Přírůstek v roce 2013	Úbytek v roce 2013	Stav k 31. 12. 2013
Obchodníci s cennými papíry	35	1	1	35
z toho: bankovní	12	1	0	13
nebankovní	23	0	1	22
Pobočky obchodníků s cennými papíry	26	4	1	29
z toho: bankovní	13	2	0	15
nebankovní	13	2	1	14

Největší podíl správních řízení ukončených v roce 2013 představovalo 710 řízení o zrušení registrace investičního zprostředkovatele (vydáno 355 rozhodnutí, 327 řízení ukončeno v důsledku sloučení do společného řízení a 28 řízení zastaveno).

Ze zbývajících 41 řízení se šest řízení vztahovalo k povolení nebo změně povolení k činnosti obchodníka s cennými papíry, jedno řízení se týkalo předchozího souhlasu ke změně právní formy obchodníka s cennými papíry (souhlas udělen), tři řízení se vztahovala ke schválení dražebního řádu nebo jeho změny (schválen jeden nový a dvě změny dražebního řádu), 21 řízení se týkalo udělení předchozího souhlasu k výkonu funkce vedoucí osoby obchodníka s cennými papíry (17 souhlasů, dvě žádosti zamítnuty a dvě řízení zastavena) a deset řízení bylo vedeno v souvislosti se souhlasem k nabytí kvalifikované účasti na obchodníkovi s cennými papíry (ve všech případech řízení ukončeno udělením souhlasu).

Tab. A.X – Počty správních řízení v sektoru poskytovatelů investičních služeb

Přecházejících z roku 2012	Zahájených v roce 2013	Ukončených v roce 2013	Přecházejících do roku 2014
57	699	751	5

Sektor poskytovatelů platebních služeb a vydavatelů elektronických peněz

ČNB na počátku roku 2013 evidovala 15 platebních institucí. V roce 2013 bylo uděleno povolení k činnosti platební instituce jednomu novému subjektu (PayU Czech Republic s.r.o.), v jednom případě bylo povolení k činnosti platební instituce na vlastní žádost odňato (Travelex GBP Prague s.r.o.). V roce 2013 byly na území ČR zřízeny dvě pobočky zahraniční platební instituce.

Tab. A.XI – Vývoj počtu platebních institucí a institucí elektronických peněz

	Stav k 31. 12. 2012	Přírůstek v roce 2013	Úbytek v roce 2013	Stav k 31. 12. 2013
Platební instituce	15	1	1	15
Pobočky platebních institucí	5	2	0	7
Instituce elektronických peněz	2	0	0	2
Pobočky institucí elektronických peněz	1	0	0	1

Tab. A.XII – Počty správních řízení v sektoru platebních institucí a institucí elektronických peněz

	Přecházejících z roku 2012	Zahájených v roce 2013	Ukončených v roce 2013	Přecházejících do roku 2014
Platební instituce	1	3	2	2
Instituce elektronických peněz	1	1	1	1

Celkem byla v roce 2013 ukončena dvě správní řízení v oblasti platebního styku, z toho jedno řízení o povolení k činnosti platební instituce (povolení uděleno) a jedno řízení o odnětí povolení k činnosti platební instituce na vlastní žádost. V roce 2013 bylo vedeno jedno řízení o povolení k činnosti instituce elektronických peněz, které skončilo zpětvzetím žádosti a zastavením řízení.

Sektor zpracovatelů tuzemských bankovek a mincí

V roce 2013 bylo zahájeno a vydáním kladného rozhodnutí ukončeno jedno řízení o povolení k činnosti zpracovatele tuzemských bankovek a mincí (Česká pošta, s.p.) v návaznosti na novelu zákona č. 136/2011 Sb., o oběhu bankovek a mincí a o změně zákona č. 6/1993 Sb., o ČNB, která umožnila výkon této činnosti také státnímu podniku. Na konci roku 2013 evidovala ČNB čtyři zpracovatele tuzemských bankovek a mincí.

Tab. A.XIII – Vývoj počtu zpracovatelů tuzemských bankovek a mincí

	Stav k 31. 12. 2012	Přírůstek v roce 2013	Úbytek v roce 2013	Stav k 31. 12. 2013
Zpracovatelé tuzemských bankovek a mincí	3	1	0	4

Tab. A.XIV – Počty správních řízení v sektoru zpracovatelů tuzemských bankovek a mincí

	Přecházejících z roku 2012	Zahájených v roce 2013	Ukončených v roce 2013	Přecházejících do roku 2014
Zpracovatelé tuzemských bankovek a mincí	0	1	1	0

Emise cenných papírů a regulované trhy

Na počátku roku 2013 bylo evidováno 67 společností, jejichž cenné papíry byly přijaty k obchodování na regulovaném trhu (emitenti kótovaných cenných papírů), z toho bylo 19 společností se sídlem mimo ČR (jedna se sídlem mimo EU). V průběhu roku 2013 se počet emitentů kótovaných cenných papírů snížil na 66. K obchodování na regulovaném trhu byly nově přijaty cenné papíry pěti emitentů (ve čtyřech případech se jednalo o dluhopisy, v jednom případě o akcie), cenné papíry šesti emitentů byly vyřazeny (v jednom případě souviselo vyřazení dluhopisů s jejich splatností, v pěti případech se jednalo o vyřazení akcií).

V průběhu roku 2013 byla provedena formální a obsahová kontrola pravidelně uveřejňovaných zpráv (výroční, pololetní, mezitímní zprávy) a současně probíhal průběžný dohled nad plněním povinností emitentů kótovaných cenných papírů a souvisejících osob. Výroční zprávy pěti vybraných společností byly podrobeny zevrubné kontrole z hlediska správnosti aplikace IFRS v účetních závěrkách.

Tab. A.XV – Vývoj počtu emisí CP, regulovaných trhů a vypořádacích systémů

	Stav k 31. 12. 2012	Přírůstek v roce 2013	Úbytek v roce 2013	Stav k 31. 12. 2013
Emitenti kótovaných CP	67	5	6	66
z toho: zahraniční	18	2	1	19
Organizátoři regulovaného trhu	3	0	0	3
Vypořádací systémy	3	0	0	3
Centrální depozitář	1	0	0	1

Počet licencovaných organizátorů regulovaného trhu (RM-SYSTÉM, česká burza cenných papírů, a.s. /RM-S/, Burza cenných papírů Praha, a.s. /BCPP/ a Power Exchange Central Europe, a.s. /PXE/) stejně jako počet vypořádacích systémů (Systém vypořádání transakcí RM-S /SVYT/, Systém krátkodobých dluhopisů ČNB /SKD/ a vypořádací systém Centrálního depozitáře cenných papírů, a.s. /CDCP/) zůstal meziročně nezměněn. Činnost centrálního depozitáře vykonával CDCP.

V oblasti emisí cenných papírů, evidence cenných papírů a regulovaných trhů vedla ČNB v roce 2013 celkem 45 správních řízení. Většinu ze 41 vydaných rozhodnutí (35) tvořila rozhodnutí o schválení dokumentů v souvislosti s novými emisemi cenných papírů.

Ostatních šest rozhodnutí vydala ČNB v roce 2013 v oblasti nabídek převzetí a tržní infrastruktury. Ve dvou případech se jednalo o souhlas s uplatněním práva výkupu účastnických cenných papírů; s těmito případy souvisela tři procesní usnesení ve věci nahlížení do spisu a účastenství v řízení. ČNB vyhověla jedné žádosti CDCP o schválení změn pravidel vypořádacího systému. Rovněž bylo vyhověno jedné žádosti o schválení změny Provozního řádu CDCP (bez vydání rozhodnutí).

Tab. A.XVI – Počty správních řízení v oblasti emisí cenných papírů a regulovaných trhů

Přecházejících z roku 2012	Zahájených v roce 2013	Ukončených v roce 2013	Přecházejících do roku 2014
1	44	41	4

3.2 NOTIFIKACE (v režimu jednotné licence)

3.2.1 Odchozí notifikace z ČR

UniCredit Bank Czech Republic and Slovakia, a. s. oznámila založení pobočky na Slovensku a činnost pobočky v Norsku ukončila AXA životní pojišťovna a.s.

Záměr poskytovat služby bez založení pobočky na území hostitelských členských států oznámilo šest tuzemských pojišťoven, dvě banky a dvě investiční společnosti.

Obchodníci s cennými papíry Amidea, a.s. a AKCENTA CZ a.s. oznámili záměr působit na území hostitelského členského státu EU prostřednictvím pobočky, resp. vázaných zástupců. Jeden obchodník s cennými papíry (RSJ a.s.) oznámil záměr působit na území hostitelských členských států EU na základě volného poskytování služeb.

Platební instituce Global Payments Europe, s.r.o. oznámila záměr působit na území hostitelského členského státu EU prostřednictvím pobočky a platební instituce Travelex GBP Prague s.r.o. ukončila činnost své pobočky v hostitelském členském státě EU. Platební instituce FORTISSIMO, spol. s r.o., a PayU Czech Republic, s.r.o. oznámily záměr poskytovat služby v hostitelském členském státě na základě volného poskytování služeb.

Čtyři tuzemské banky mají pobočku na Slovensku. Tři tuzemské pojišťovny mají pobočku na Slovensku a jedna má pobočku v Polsku. Jedna tuzemská družstevní záložna působí prostřednictvím pobočky na území Slovenska. Šest obchodníků s cennými papíry má celkem jedenáct poboček v pěti hostitelských členských státech EU. Dvě platební instituce mají pobočku celkem ve třech členských státech EU.

Notifikace (nebo její změna či ukončení) do zahraničí v rámci evropského hospodářského prostoru byla vyřízena u 1 753 pojišťovacích zprostředkovatelů s bydlištěm nebo sídlem na území ČR.

3.2.2 Příchozí notifikace do ČR

Tab. A.XVII – Počty notifikací o přeshraničním poskytování služeb

	Stav k 31. 12. 2012	Přírůstek v roce 2013	Úbytek v roce 2013	Stav k 31. 12. 2013
Úvěrové instituce ⁱ⁾	328	17	5	340
Instituce elektronických peněz	16	10	0	26
Pojišťovny ⁱ⁾	730	30	26	734
Fondy UCITS	1 173	127	146	1 154
Fondy AIF (s výjimkou EuVECA a EuSEF) ⁱⁱ⁾	0	11	0	11
Fondy EuVECA ⁱⁱⁱ⁾	0	3	1	2
Investiční společnosti	45	3	1	47
Poskytovatelé investičních služeb	1 536	226	96	1 666
Platební instituce	138	60	4	194
Instituce zaměstnaneckého penzijního připojištění	1	0	0	1

i) V sektoru pojišťoven a v bankovním sektoru se notifikují pojišťovny a banky i jejich pobočky působící v ostatních státech EU/EHP.

ii) EuVECA (European Venture Capital Fund), zkratka pro evropský fond rizikového kapitálu.

iii) Alternativní investiční fond, zkratka pro speciální fondy a fondy kvalifikovaných investorů. EuSEF (European Social Entrepreneurship Fund), zkratka pro evropský fond sociálního podnikání.

Formou usazení notifikovaly poskytování služeb v ČR v roce 2013 dvě banky (MEINL BANK Aktiengesellschaft, pobočka Praha a Western Union International Bank GmbH, organizační složka). Jedna banka ukončila činnost své pobočky (AXA Bank Europe, organizační složka).

Dva nebankovní obchodníci s cennými papíry (Reliantco Investments Ltd. a Lynx B.V.) a jedna platební instituce („EasyPay“ AD) oznámili poskytování služeb prostřednictvím pobočky v ČR. Obchodník s cennými papíry Reliantco Investments Ltd. oznámil ukončení činnosti pobočky v ČR.

ČNB obdržela 142 notifikací od zahraničních regulátorů emisních prospektů.

Za celý rok 2013 bylo provedeno 891 notifikací u pojišťovacích zprostředkovatelů s domovským členským státem jiným než ČR.

3.3 REGISTRACNÍ ČINNOST ZASTOUPENÍ BANK A FINANČNÍCH INSTITUCÍ

Tab. A.XVIII – Počty registrovaných a zapisovaných subjektů

	Stav k 31. 12. 2012	Přírůstek v roce 2013	Úbytek v roce 2013	Stav k 31. 12. 2013
Registrovaná zastoupení zahraničních bank ⁱ⁾	18	1	2	17
Investiční zprostředkovatelé	8 457	64	852	7 669
Vázaní zástupci	20 045	17 173	11 397	25 821
Poskytovatelé platebních služeb malého rozsahu	61	17	4	74
Vydavatelé elektronických peněz malého rozsahu	6	0	0	6

i) Registrace zastoupení zahraniční banky podle § 39 zákona 6/1993 Sb., o ČNB neopravňuje podnikat v sektoru bankovníctví v ČR, ale pouze zprostředkovávat a propagovat služby svých centrál na tomto území.

V rámci penzijní reformy probíhalo zejména v první polovině roku 2013 udělování povolení pro distribuci doplňkového penzijního a důchodového spoření. O tuto činnost mělo k 31. prosinci 2013 rozšířeno povolení šest bankovních a jeden nebankovní obchodník s cennými papíry, 123 investičních zprostředkovatelů a 11 043 vázaných zástupců. Ke konci roku 2013 bylo v seznamu vázaných zástupců penzijní společnosti, kteří tuto činnost mohou vykonávat samostatně bez vazby na povolení k poskytování investičních služeb, zapsáno 15 osob.

Do registru pojišťovacích zprostředkovatelů a samostatných likvidátorů pojistných událostí (SLPU) bylo v roce 2013 podáno celkem 9 978 žádostí o zápis. Zaregistrováno bylo celkem 9 825 pojišťovacích zprostředkovatelů a SLPU (údaj nezahrnuje zahraniční zprostředkovatele zapsané do registru v důsledku notifikace provozování pojišťovacího zprostředkování z jiného členského státu EU/EHP).

ČNB zajišťuje odborné zkoušky pojišťovacího agenta a pojišťovacího makléře, jejichž účelem je ověřit odbornou způsobilost k výkonu této činnosti na středním a vyšším kvalifikačním stupni. Zkoušek se v roce 2013 zúčastnilo 411 uchazečů (393 úspěšně).

3.4 DOHLED NA DÁLKU

Dohled na dálku vykonávaný ČNB spočívá v průběžném sledování činnosti a hospodaření jednotlivých subjektů finančního trhu a ve vyhodnocování vývoje trhu jako celku, včetně jeho dílčích segmentů. Mezi základní činnosti dohledu na dálku patří kontrola dodržování příslušných právních předpisů, kontrola dodržování pravidel obezřetného podnikání, pravidelné vyhodnocování finanční situace jednotlivých regulovaných subjektů a pravidel odborné péče.

Základním zdrojem informací jsou jednotlivými subjekty pravidelně zasílané výkazy a hlášení na individuálním i konsolidovaném základě. V případě potřeby intenzivnějšího monitoringu hospodářské situace je finančním institucím ukládána mimořádná vykazovací povinnost. Kromě pravidelných výkazů jsou k průběžnému hodnocení vývoje subjektů a trhu využívány informace i z jiných zdrojů, např. účetních závěrek, výročních a auditorských zpráv, protokolů z kontrol na místě, veřejných prezentací či tiskových zpráv subjektů.

Pro výkon dohledu nad dodržováním povinností poskytovatelů služeb na finančním trhu v oblasti odborné péče jsou podstatným zdrojem informací o přístupu dohlížených subjektů ke klientům podání veřejnosti. Poznatky jsou využívány nejen k napravení zjištěných nedostatků v činnosti příslušného dohlíženého subjektu, ale i k identifikaci možných systémových nedostatků. Na základě poznatků z prošetřování bývají prováděna plošná šetření zaměřená na šíři výskytu určitého druhu protiprávního jednání v příslušném segmentu finančního trhu. Získané informace jsou dále využívány pro určení dohlížených subjektů k zařazení do plánu kontrol na místě, jakož i oblastí, kterým by měla být při kontrole na místě věnována zvýšená pozornost. V případě indikování systémových nedostatků, vyskytujících se u významné části dohlížených subjektů, je iniciováno vypracování a uveřejnění výkladu ČNB k povinnosti uložené právními předpisy, případně i zpřesnění nebo zpřísnění konkrétních ustanovení právních předpisů.

3.4.1 Dohled nad úvěrovými a platebními institucemi

Dohled nad úvěrovými institucemi zahrnuje dohled nad bankami, stavebními spořitelny, spořitelny a úvěrními družstvy (družstevními záložnami) a v omezené míře rovněž nad pobočkami zahraničních bank. Základním analytickým nástrojem využívaným v rámci dohledu na dálku je provádění pravidelných komplexních analýz finanční situace jednotlivých subjektů i celého sektoru. Čtvrtletně je zpracována analýza vývoje sektoru úvěrových institucí. V měsíční frekvenci je u úvěrových institucí sledováno dodržování limitů obezřetného podnikání.

Měsíčně jsou vyhodnocovány tzv. signální informace, které pomáhají včas identifikovat případné negativní tendence ve vývoji finančních ukazatelů. Hodnocení poboček zahraničních bank ze zemí EU je prováděno ve zjednodušeném režimu⁹.

Pravidelně je pro interní účely dohledu ČNB zpracováván rating úvěrových institucí, který rozděluje banky a družstevní záložny na základě hodnocení jejich rizikového profilu do pěti skupin. Východiskem stanovení rizikového profilu je kvantitativní i kvalitativní posouzení velikosti expozice úvěrových institucí vůči jednotlivým typům rizik a hodnocení úrovně systému řízení rizik a kvality kontrolního prostředí uvnitř instituce.

V roce 2013 obdržel dohled nad úvěrovými institucemi zprávy auditorů o ověření řídicího a kontrolního systému k 31. prosinci 2012 od pěti bank a čtyř družstevních záložen. Požadavek na ověření systémů za rok 2013 byl zadán u dvou bank a třech družstevních záložen.

Výkon dohledu nad bankami probíhal v roce 2013 ve standardním režimu. V souvislosti s přetrvávajícími problémy ve světové ekonomice byla pozornost věnována zejména vývoji kvality úvěrových portfolií, tvorbě opravných položek, dostatečnosti kapitálu ke krytí případných ztrát, likviditě a celkovému hospodaření bank. V roce 2013 pokračoval mimořádný monitoring aktuální situace stavebních spořitelen v souvislosti se změnami podmínek stavebního spoření.

ČNB provedla v roce 2013 pravidelné pololetní zátěžové testování úvěrových portfolií bank. V průběhu dvou kol zátěžových testů byla hodnocena odolnost bank vůči nepříznivému ekonomickému vývoji na datech k 31. prosinci 2012 a k 30. červnu 2013. Testování se zúčastnilo devět vybraných bank, které mají schválený speciální přístup IRB¹⁰ pro výpočet kapitálového požadavku k úvěrovému riziku, či u kterých probíhá proces předvalidace IRB ze strany ČNB. Agregované výsledky obou kol zátěžových testů potvrdily dobrou odolnost tuzemských bank. Vedle těchto „bottom-up testů“ provádí ČNB pololetní zátěžové testování všech subjektů bankovního sektoru (top-down testy). Výsledky jsou pravidelně zveřejňovány na webových stránkách ČNB.

Výkon dohledu na dálku ČNB nad sektorem družstevních záložen byl v roce 2013 zaměřen zejména na hodnocení aktuálního stavu a vývoje jednotlivých družstevních záložen a řešení jejich problémů, především s ohledem na konkrétní podstupovaná rizika jednotlivých subjektů. Vzhledem k četným identifikovaným nedostatkům se dohled zaměřuje zejména na oblast kategorizace úvěrového portfolia, dostatečnost tvorby opravných položek, financování ekonomicky spjatých skupin, dodržování regulatorních limitů a původ kapitálu družstevních záložen.

Česká národní banka odejmula Metropolitnímu spořitelnímu družstvu (MSD) povolení působit jako družstevní záložna dne 18. prosince 2013. Důvodem byly závažné nedostatky v podnikání této družstevní záložny, které poškozovaly zájmy jejích vkladatelů a významným způsobem ohrožovaly její bezpečnost a stabilitu.

Mimo výše zmiňované aktivity vydává dohled na dálku rozhodnutí související s posouzením odborné způsobilosti a důvěryhodnosti osob navrhovaných na funkce vedoucích zaměstnanců bank, schválením externích auditorů bank a družstevních záložen, schválením seznamu akcionářů pro účely konání valné hromady banky či souhlasem se započítáním podřízeného dluhu do kapitálu banky do složky Tier 2 nebo schválením předčasného splacení podřízeného dluhu.

ČNB v souvislosti s přípravami úvěrových a platebních institucí na vstup v účinnost nového občanského zákoníku¹¹ k 1. lednu 2014 věnovala zvýšenou pozornost postupům těchto institucí při změnách smluv, zejména při změnách smluv o platebních službách. Při výkonu dohledové činnosti nad sektorem úvěrových a platebních institucí byl i nadále kladen důraz na realizaci platebních příkazů klientů v souladu s právním řádem. V neposlední řadě se ČNB zaměřila na postupy stavebních spořitelen při vypovídání smluv o stavebním spoření.

⁹ Za dohled nad pobočkami zahraničních bank je primárně zodpovědný orgán dohledu ze země původu banky. ČNB u poboček zahraničních bank ze zemí EU monitoruje vývoj likvidity a sleduje dodržování povinností vyplývajících ze zákona o bankách.

¹⁰ Přístup založený na interním ratingu (Internal Ratings Based Approach), viz vyhláška č. 123/2007, §90 – §101.

¹¹ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, v platném znění.

3.4.2 Dohled v oblasti kapitálového trhu

Dohled ČNB v oblasti kapitálového trhu je vykonáván nad obchodníky s cennými papíry, investičními zprostředkovateli, trhy s investičními nástroji, investičními společnostmi a investičními fondy, penzijními společnostmi a dalšími subjekty působícími na kapitálovém trhu.

V rámci výkonu dohledu na dálku bylo v sektoru obchodníků s CP průběžně vyhodnocováno plnění informační povinnosti spolu s plněním povinnosti uveřejňování informací. V roce 2013 proběhla kontrola plnění limitů angažovanosti v návaznosti na pravidla vylučování peněžních prostředků zákazníků z angažovanosti a dále kontrola výpočtu kapitálové přiměřenosti a výše příspěvků do garančního fondu.

V oblasti penzijních společností a jimi obhospodařovaných fondů došlo od 1. ledna 2013 k významným změnám v důsledku transformace¹². Dohled byl zaměřen zejména na hospodaření penzijních společností a obhospodařovaných fondů, plnění pravidel v oblasti odborné péče a dodržování regulatorních limitů.

V oblasti poskytování služeb na kapitálovém trhu bylo jako hlavní problém vyhodnoceno zapojení investičních zprostředkovatelů do poskytování investičních služeb k akciím a investičním certifikátům, spojené s pobíráním nepřípustných pobídek od obchodníků s CP. Nezákonné praktiky investičních zprostředkovatelů vyvolávají zkreslené vnímání kapitálového trhu ze strany investorů. ČNB proto navrhla MF přijetí legislativních opatření omezujících možnosti nezákonného jednání investičních zprostředkovatelů a regulatorní arbitráže. Návrh zahrnoval několik variant řešení, z nichž některé mohou být aplikovány i současně. V úvahu připadá zejména omezení rozsahu činnosti investičních zprostředkovatelů na poskytování investičních služeb k cenným papírům fondů kolektivního investování, případně omezení okruhu osob, kterým mohou investiční zprostředkovatelé předávat pokyny, na osoby usazené v ČR, jimž ZPKT ukládá povinnost vykonávat kontrolu činnosti investičních zprostředkovatelů, s nimiž spolupracují při poskytování investičních služeb.

Pozornost dohledu odborné péče v oblasti důchodového spoření a doplňkového penzijního spoření se soustřeďovala na problematiku týkající se zániku penzijního připojištění v souvislosti se žádostí účastníků o výplatu dávky. V oblasti důchodového spoření na procesy související se samotným uzavřením smlouvy, ale i následnými úkony při a po registraci smlouvy u správce centrálního registru smluv.

Zásadní dopad na výkon dohledu bude mít nová právní úprava činnosti investičních společností a investičních fondů, která zjednodušuje proces zakládání a rušení fondů a rozšiřuje předmět dohledu na další subjekty. Ačkoli nová právní úprava v zákoně o investičních společnostech a investičních fondech (ZISIF)¹³ nabyla účinnosti 19. srpna 2013, po zbytek roku 2013 trvalo přechodné období stanovené v zákoně pro přizpůsobení novým povinnostem. ZISIF také zřetelněji vymezil priority dohledu vykonávaného ČNB, když položil důraz na ochranu zájmů investorů fondů kolektivního investování (mezi něž zákon nezařazuje fondy kvalifikovaných investorů) a na možné zdroje systémového rizika pro řádné fungování finančního trhu. Dopad nové právní úpravy se plně¹⁴ projeví až v roce 2014.

3.4.3 Dohled nad pojišťovnamí a pojišťovacími zprostředkovateli

Základem obezřetnostního dohledu nad pojišťovnamí je pravidelné vyhodnocování finanční situace pojišťoven, včetně dodržování pravidel obezřetného podnikání a ukládání opatření k nápravě. Ekonomické a pojistně-technické ukazatele jsou vyhodnocované na základě pravidelně předkládaných výkazů. Pojišťovny patřící do pojišťovacích skupin podléhají rovněž doplňkovému dohledu nad pojišťovnamí ve skupině.

¹² Transformace spočívala v přeměně původních penzijních fondů na penzijní společnosti obhospodařující účastnické fondy a ve vyčlenění majetku a závazků penzijních fondů do transformovaných fondů. Penzijní společnost nově vykonává penzijní připojištění pomocí majetku v transformovaném fondu podle pravidel stanovených v části třinácté, zákona č. 427/2011 Sb., o doplňkovém penzijním spoření.

¹³ Zákon č. 204/2013 Sb., o investičních společnostech a investičních fondech.

¹⁴ ZISIF nabyl účinnosti dnem vyhlášení (19. 8. 2013), v řadě případů se jeho dopad projevil okamžitě (např. zakládání a rušení podílových fondů a nesamosprávných investičních fondů). Část ustanovení mohla nabytí účinnosti až s nabytím účinnosti nového občanského zákoníku a zákona o obchodních korporacích (1. 1. 2014). Plně přizpůsobení dohlížených subjektů novým požadavkům ZISIF však může být vyžadováno až od 22. 7. 2014, kdy uplyne stanovené přechodné období.

K indikaci změn finanční situace pojišťoven je využíván systém včasného varování, který na základě finančních ukazatelů čtvrtletně vyhodnocuje aktuální trend vývoje pojišťoven a umožňuje identifikovat potenciální slabiny jejich hospodaření. Zjištěné skutečnosti jsou dále detailněji analyzovány a v případě nalezení nedostatků jsou přijímána dohledová opatření. V pololetní frekvenci je pro interní potřeby dohledu prováděno hodnocení pojišťoven podle rizikovosti s ohledem na jejich finanční situaci, povahu, rozsah a komplexnost rizikových expozic a adekvátnost řídicích a kontrolních procesů. U systémově významných nebo rizikových subjektů jsou prováděny další analytické a dohledové aktivity.

Nedílnou součástí výkonu dohledu bylo i v roce 2013 uskutečnění informačních návštěv u všech pojišťoven, které byly zaměřeny zejména na aktuální finanční a obchodní situaci pojišťoven a jejich další záměry a strategie. S pojišťovkami byla rovněž diskutována jejich probíhající příprava na nadcházející regulatorní režim Solventnost II.

V roce 2013 dohled pokračoval v intenzivním vyhodnocování dostatečnosti pojistného v pojištění odpovědnosti za škodu vyplývající z provozu vozidla a dostatečnosti technických rezerv některých pojišťoven v uvedeném odvětví. U subjektů, u kterých bylo identifikováno riziko nedostatečnosti pojistného, byla navržena kontrola na místě k ověření postačitelnosti pojistného a technických rezerv. V některých případech byla vyžádána detailní data o pojistném kmeni povinného ručení a proveden test postačitelnosti, na jehož základě bylo učiněno rozhodnutí o dalším postupu. Dohled se dále zaměřil na solventnostní pozici některých pojišťoven a monitoroval aspekty jejich činnosti v prostředí nízkých úrokových sazeb. Významným tématem diskuze s pojišťovkami byla rovněž otázka příprav na nový občanský zákoník.

V dubnu 2013 proběhlo čtvrté kolo zátěžových testů vybraných pojišťoven, které slouží k vyhodnocení stability pojistného sektoru jako celku i k využití individuálních výsledků v dohledové činnosti. V zátěžových testech byl v ročním horizontu vyhodnocován vliv významných změn rizikových parametrů na hodnotu aktiv a pasiv pojišťoven a následně na disponibilní míru solventnosti a požadovanou míru solventnosti v souladu s principy Solventnosti I. Zátěžový scénář pro pojišťovny byl odvozen od scénářů nepříznivého makroekonomického vývoje, ze kterých ČNB vycházela při testování odolnosti bankovního sektoru. Test opět potvrdil, že sektor pojišťoven jako celek je dostatečně kapitálově vybaven, aby odolal i významným změnám vybraných rizikových faktorů. Další kolo zátěžového testování je plánováno na první polovinu roku 2014.

Významnou aktivitou dohledu byla příprava na nadcházející regulatorní režim Solventnost II, zejména v oblasti změny metodiky a adekvátní úpravy dohledových postupů. V roce 2013 pokračoval proces předběžného posuzování interních modelů na skupinové i lokální úrovni u pojišťoven, které mají záměr stanovovat solventnostní kapitálový požadavek v nadcházejícím režimu Solventnosti II využitím skupinového interního modelu.

V průběhu roku 2013 pokračovala intenzivní spolupráce se zahraničními dohledovými orgány, zejména formou aktivní účasti na koordinačních schůzkách týkajících se dohledu pojišťoven ve skupině a účasti na posuzování interních modelů na skupinové úrovni.

ČNB v rámci výkonu dohledu v pojišťovnictví v roce 2013 věnovala pozornost problematice vymáhání příspěvku do fondu nepojištěných České kanceláře pojistitelů (ČKP) z důvodu přetrvávajícího vysokého počtu podání veřejnosti. Na systémové nedostatky, které byly v činnosti ČKP identifikovány, byla ČKP opakovaně upozorňována s cílem zajištění nápravy a úpravy příslušných postupů. Bylo zjištěno, že spolupráce mezi ČKP a Ministerstvem dopravy (MD), které provozuje Centrální registr vozidel (CRV), z něhož ČKP získává informace o povinných osobách, je dlouhodobě na velmi špatné úrovni. Z CRV jsou na ČKP nadále předávány nepřesné a neaktuální údaje, což negativně ovlivňuje činnost ČKP. ČNB o tomto problému s MD dlouhodobě komunikuje. Vedle problémů na straně CRV k tomu přispívá rovněž nedostatečné naplňování CRV údaji ze strany vlastníků a provozovatelů vozidel, kteří v řadě případů uvádějí nepřesné nebo nepravdivé údaje v pojistných smlouvách. ČNB proto uveřejnila Upozornění pro veřejnost k možnosti naplnění skutkové podstaty trestného činu pojistného podvodu v souvislosti s uzavíráním pojistné smlouvy. ČNB také dohlíží na postup jednotlivých pojišťoven při plnění informačních povinností vůči ČKP. S těmi pojišťovkami, jejichž opatření k nápravě ČNB nevyhodnotila jako dostatečná, bylo v roce 2013 zahájeno správní řízení.

V roce 2013 přetrvávaly nedostatky v činnosti pojišťovacích zprostředkovatelů, a to zejména v oblasti distribuce investičního životního pojištění (IŽP). Za problematické považuje ČNB nedostatky při poskytování předsmulvních informací zájemcům o pojištění a sjednávání nevhodných produktů, včetně prezentování IŽP jako spoření. Podle stávající právní úpravy v zákoně o pojišťovacích zprostředkovatelích může ČNB za zjištěné závažné případy nezákonného jednání ukládat pojišťovacím zprostředkovatelům povinnost uvést svou činnost ve stanovené lhůtě do souladu se zákonem a v zákonem stanovených případech ukládat pokuty. Jejich výše však nesmí ohrozit další existenci dohlížených subjektů. Omezené pravomoci ČNB i počet pojišťovacích zprostředkovatelů v ČR, kterých bylo ke konci roku 2013 registrováno přibližně 150 tisíc, má negativní dopad na možnosti a účinnost výkonu dohledu nad činností těchto subjektů. Problém nezákonného jednání pojišťovacích zprostředkovatelů je dále prohlubován jejich přetrvávající nedostatečnou kontrolou ze strany pojišťoven. ČNB již zahájila správní řízení s několika pojišťovnami, kterým je vytýkáno nedostatečné řízení a kontrola distribučních sítí. ČNB dlouhodobě navrhuje MF legislativní změny s cílem posílit nástroje k prosazení etických principů v oblasti pojišťovacího trhu. Tyto principy se ČNB snaží prosazovat také méně formální cestou, působením na pojišťovny prostřednictvím České asociace pojišťoven, uveřejňováním dohledových standardů, nebo upozorňováním jednotlivých pojišťoven na zjištěné systémové nedostatky v jejich činnosti a vyžadováním informací o přijatých opatřeních k nápravě. Ze stejného důvodu bylo v průběhu roku 2013 zveřejněno na webových stránkách ČNB několik dohledových benchmarků seznamujících pojišťovny a pojišťovací zprostředkovatele s nejzávažnějšími dohledovými poznatky a očekávanou nápravou. Zveřejněno bylo i několik upozornění pro veřejnost poukazujících na nejzávažnější rizika, kterým může být veřejnost na finančním trhu vystavena.

3.4.4 Doplnkový dohled nad finančními konglomeráty

ČNB vykonává doplnkový dohled nad finančními konglomeráty podle zákona č. 377/2005 Sb. a vyhlášky č. 347/2006 Sb. Na úrovni finančních konglomerátů je doplnkový dohled zaměřen na kapitálovou přiměřenost, transakce uvnitř skupiny, koncentraci rizik, vnitřní řídicí a kontrolní systémy i systémy řízení rizik. Subjekty působící v rámci finančních konglomerátů podléhají dohledu nad finančním trhem různých orgánů dohledu, proto je pro účely doplnkového dohledu ustanoven tzv. koordinátor podle kritérií vymezených v zákoně. Jeho úlohou na úrovni finančního konglomerátu je zejména koordinovat shromažďování a poskytování významných informací, sledovat stanovené ukazatele a koordinovat postup orgánů dohledu při výkonu doplnkového dohledu. Funkci koordinátora plnila ČNB v roce 2013 v jednom případě. V ostatních případech byla úloha koordinátora svěřena zahraničním orgánům dohledu, se kterými ČNB průběžně spolupracuje.

3.4.5 Dohled nad ostatními regulovanými subjekty

V roce 2013 vykonávala ČNB dohled nad platebními institucemi, institucemi elektronických peněz, poskytovateli platebních služeb malého rozsahu a vydavateli elektronických peněz malého rozsahu v souladu s transpozicí směrnice o platebních službách a směrnice o elektronických penězích.

Dohled u těchto subjektů je zaměřen především na monitorování dodržování obezřetnostních pravidel, plnění pravidel ochrany peněžních prostředků zákazníků a také na dodržování soukromoprávní úpravy stanovené zákonem o platebním styku.

Základním informačním zdrojem pro výkon obezřetnostního dohledu je plnění informační povinnosti dohlíženými subjekty. Plnění informační povinnosti v sektoru nebankovních poskytovatelů platebních služeb je specifické tím, že dohlížené subjekty reportují nejen celkové údaje za veškerou svou činnost, ale také data za činnost související pouze s platebními službami¹⁵. Subjekty, u nichž byly v reportovaných datech zjištěny nedostatky, byly vyzvány k nápravě a přijetí opatření za účelem zamezení jejich opakování.

¹⁵ Jedná se o implementační požadavek, který vyplývá ze směrnice č. 2007/64/ES, o platebních službách.

3.5 KONTROLY NA MÍSTĚ

Česká národní banka vykonává dohled nad finančním trhem, který je založen na „vpřed hledícím“ systému vyhodnocování rizikového profilu a míry systémové významnosti dohlížených institucí. Zohledňován je přitom i aktuální vývoj finančního sektoru. Činnost dohledu na místě se řídí každoročně schvalovaným plánem kontrol na místě, který se opírá zejména o výstupy z interního analytického systému rizikového hodnocení dohlížených institucí¹⁶, informace získávané v rámci průběžného dohledu na dálku a na místě a v neposlední řadě o požadavky zahraničních regulátorů. Kromě samotných kontrolních šetření je náplní práce dohledu i schvalování pokročilých metod pro výpočet kapitálových požadavků. Vzhledem k propojenosti finančních trhů je soustavně prohlubována spolupráce se zahraničními regulátory.

3.5.1 Kontroly na místě v úvěrových institucích

V průběhu roku 2013 byla v sektoru úvěrových institucí provedena kontrolní šetření jak komplexního, tak dílčího charakteru.

V bankách bylo v roce 2013 zahájeno nebo proběhlo celkem 12 kontrolních šetření. Ve čtyřech případech se jednalo o kontroly komplexního charakteru, ostatní provedená kontrolní šetření byla dílčí.

V družstevních záložnách se v roce 2013 uskutečnila dvě dílčí kontrolní šetření.

Tab. A.XIX – Četnost kontrolních šetření v úvěrových institucích z hlediska jejich zaměření

	ICAAP	Úvěrové riziko	Tržní rizika	Riziko likvidity	Zpracování obchodů na finančních trzích	Operační riziko	Rizika IS/IT	AML/CFT	Odměňování
Banky	4	4	4	4	3	2	3	10	5
Družstevní záložny	0	1	0	0	0	0	1	0	0

Kontroly řízení úvěrových rizik

V oblasti řízení úvěrového rizika byly provedeny čtyři kontroly v bankách a jedna kontrola v družstevních záložnách (DZ). Všechny kontroly v bankách byly řádné kontroly podle plánu kontrolních činností. V jedné bance bylo zjištěno závažné porušování regulatorních norem především v oblasti exportního financování. Banka nedostatečně přistoupila k nápravě zjištění z předchozí kontroly na místě a nadále chybně postupovala při identifikaci ekonomicky spjatých skupin osob (ESSO), při poskytování úvěrů, vyhodnocování bonity a schopnosti klientů splácet poskytnuté úvěry a při výpočtu opravných položek. Na základě těchto zjištění bylo navrženo zahájit s bankou správní řízení.

Při dalších kontrolách bylo zjištěno, že banky v některých případech nedodržují ustanovení vyhlášky ČNB č. 123/2007 Sb. o tom, že primárním faktorem pro hodnocení pohledávek by měla být schopnost klienta splácet poskytnuté financování ze svých primárních zdrojů a ne ze zdrojů pocházejících ze zajištění (jako je například podpora mateřských, resp. jiných společností z ESSO klienta). V některých případech financování nákupu aktiv také nepostačovala tvorba cash flow z tohoto aktiva pro splácení úvěrů a úvěr musel být dotován z jiných zdrojů. Banky v těchto případech nehodnotily úvěry jako pohledávky v selhání. Dále byly zjištěny méně závažné nedostatky, např. v oceňování a v evidenci přijatého zajištění, v oblasti procesu posuzování rozvahové hodnoty pohledávek, ve výpočtu opravných položek, v rekonstruovatelnosti postupů schvalovacích míst apod.

¹⁶ Systém je založený na kvantitativních a kvalitativních hodnotících kritériích a současně i na systémové významnosti dohlížené instituce.

Kontrolou v DZ bylo zjištěno velmi závažné porušování téměř všech regulatorních norem týkajících se schvalovacího procesu, rekonstruovatelnosti postupů DZ, přijímání a oceňování zajištění, monitoringu klientů, posuzování rozvahové hodnoty pohledávek a následné kategorizace pohledávek a tvorby opravných položek. Také byla zpochybněna dostatečnost kapitálu DZ pro krytí rizik z činnosti. Na základě těchto zjištění bylo s DZ zahájeno správní řízení, které vedlo k odnětí licence působit jako DZ.

Kontroly ICAAP, řízení tržních rizik, rizika likvidity a zpracování obchodů na finančních trzích

V roce 2013 byly v rámci kontrol na místě provedeny v bankách čtyři kontroly zaměřené na posouzení systému vnitřně stanoveného kapitálu (ICAAP) zaváděného úvěrovými institucemi v rámci Pilíře 2 konceptu Basel II. Zjištěné nedostatky se týkaly ověření použitých předpokladů (zejména předpokladu trvání podniku) a dále nedostatků ve způsobu stanovení vnitřních kapitálových požadavků k jednotlivým rizikům. Nedostatky byly identifikovány i v konceptu stresového testování, který je nedílnou součástí ICAAP. Zjištěné nedostatky neohrožily schopnost kontrolovaných bank krýt vnitřně stanovené kapitálové požadavky dostupným kapitálem.

Oblast řízení tržních rizik a rizika likvidity byla v rámci kontrol na místě prověřena rovněž ve čtyřech bankách. Zjištěné nedostatky neohrožily schopnost kontrolovaných bank řídit tato rizika.

V oblasti tržních rizik byly zjištěny méně významné nedostatky týkající se nesouladu postupů banky s vlastními vnitřními předpisy, nedostatečné nebo absentující kontroly tržní konformity cen (ve dvou bankách), nedostatečného či nepřesného reportingu vedení banky. Dále byly obecně identifikovány nedostatky v reportingu banky vůči ČNB v souvislosti s výkazem o úrokovém riziku banky.

V oblasti rizika likvidity se nedostatky nejčastěji týkaly stresových scénářů, které nedostatečně zohledňovaly relevantní rizikové faktory, a pohotovostních plánů, které nebyly provázány se stresovým testováním, nebyly variantní nebo nedefinovaly indikátory mimořádných událostí. Systém limitů v několika případech nereflektoval dostatečně rizikový profil instituce. V jednom případě byla rovněž zjištěna nekonzistence jednotlivých prvků systému řízení rizika likvidity (rizikového apetitu, stresových scénářů, systému limitů).

Oblast rizik spojených s obchodováním na finančních trzích byla prověřena u tří bank. U všech byly identifikovány nedostatky různé míry závažnosti. Jako závažná zjištění byla vyhodnocena rizika vyplývající z neoddělení obchodní a vypořádací funkce a absence autorizačních (validačních) úkonů druhým pracovníkem (princip „čtyř očí“).

Kontroly řízení operačního rizika, včetně rizik informačních systémů a technologií

V roce 2013 posuzovala ČNB systém řízení operačních rizik pěti úvěrových institucí. V jednom případě se jednalo o kontrolu zaměřenou na operační rizika spjatá s outsourcingem. Další kontrola zahrnovala řízení operačních rizik, včetně rizik informačních systémů. Zbývající tři kontroly se specializovaly na oblast řízení rizik informačních systémů a technologií v souladu s narůstajícím významem této oblasti v rizikovém profilu finančních institucí.

V oblasti operačního rizika se dohled ČNB zaměřoval na rizika ztrát způsobených nedostatky či selháním vnitřních procesů, lidským faktorem, systémy, vnějšími událostmi a nedodržením právních norem. Vzhledem ke stále častějšímu využívání cloudových služeb¹⁷ ve finančních institucích byla zvýšená pozornost věnována problematice řízení rizik outsourcingu a zajištění kontinuity činností. Kromě ověření systému řízení bezpečnosti informací byla v oblasti IS/IT věnována pozornost také elektronickému bankovníctví a opatřením proti aktuálním hrozbám, ke kterým patří DDoS útoky na webové servery bank, phishingové kampaně či škodlivý malware pro získávání klientských přihlašovacích údajů¹⁸.

¹⁷ Cloud computing (CC) je využívání výpočetních zdrojů (hardware a software), které jsou dodávány jako služba pomocí počítačové sítě (typicky Internetu). Název je odvozen od symbolu oblaku (cloud) používaného jako abstrakce pro komplexní infrastrukturu při kreslení systémových schémat.

¹⁸ Phishing je podvodné jednání, jehož cílem je získání přihlašovacích nebo osobních údajů klienta. Nejčastěji používaným trikem je podvržený e-mail předstírající, že pochází z důvěryhodného zdroje (například z banky nebo jiné instituce). Po kliknutí na přílohu nebo odkaz uvedený v e-mailu je klient buď zaveden na podvrženou internetovou stránku (kde je vyzván k zadání těchto údajů), nebo se z této stránky do zařízení klienta nainstaluje škodlivý software (který údaje o klientovi monitoruje a následně zpřístupní útočníkovi).

V úvěrových institucích byly identifikovány nedostatky dílčího i systémového charakteru. Nedostatky se týkaly zejména vyhodnocování faktorů podnikatelského prostředí a vnitřní kontroly, procesů řízení outsourcingu a regulatorního reportingu. V oblasti řízení rizik IS/IT se zjištění týkala strategie rozvoje informačních systémů, klasifikace aktiv a analýzy rizik spjatých s informačními systémy, bezpečnosti přístupu k informačním systémům a nedostatečného stanovení odpovědností a implementace relevantních postupů. ČNB vyzvala kontrolované instituce k nápravě zjištěných nedostatků. Jejich odstraňování je průběžně sledováno.

Prevence legalizace výnosů z trestné činnosti a financování terorismu (AML/CFT)

Kontroly AML/CFT provádí ČNB na základě zákona č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu. Ověřují se účinnost a efektivnost systému implementovaného kontrolovaným subjektem za účelem zabránění jeho zneužití k legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu a podmínky vytvořené pro odhalování takového jednání.

V roce 2013 se uskutečnilo deset kontrolních šetření v bankách a pobočkách zahraničních bank. V kontrolovaných oblastech AML/CFT byly identifikovány nedostatky systémového i dílčího charakteru. Hlavní nedostatky se týkaly provádění kontroly klienta, zjišťování rizikových faktorů, uplatňování postupů vůči rizikovým klientům, aplikace požadavků sankční legislativy a monitoringu transakcí. ČNB vyzvala kontrolované instituce k nápravě zjištěných nedostatků. Jejich odstraňování je průběžně sledováno.

Pokračovala spolupráce ČNB s Finančním analytickým útvarem MF. ČNB se účastnila hodnocení, které provádí Výbor expertů v rámci výboru MONEYVAL při Radě Evropy. V prosinci 2013 byla na plenárním zasedání výboru MONEYVAL ve Štrasburku projednána a schválena „zpráva o pokroku“, která reflektovala opatření přijatá na základě uvedeného hodnocení oblasti AML/CFT v ČR.

Zásady a postupy odměňování

V úvěrových institucích byla v roce 2013 provedena jedna kontrola na místě a dvě šetření na místě zaměřená na odměňování v kontextu řízení rizik, likvidity a přiměřenosti kapitálu. Zjištěny byly nedostatky dílčího i systémového charakteru, a to zejména v provádění nezávislého ověření uplatnění zásad odměňování, přiznání části pohyblivé složky odměny v nepeněžních nástrojích mateřské společnosti, identifikaci zaměstnanců s významným vlivem na rizikový profil institucí a uplatnění specifických nástrojů odměňování. ČNB průběžně monitoruje odstraňování nedostatků.

Řídící a kontrolní systém

Oblast činnosti interního auditu (IA) byla v roce 2013 prověřena v jedné bance. Byly zjištěny nedostatky především v oblasti plánování činnosti útvaru IA. Z plánovacího procesu nebylo možné získat přiměřenou jistotu, že audit bude zaměřen na nejrizikovější činnosti nebo procesy. Auditní činnosti byly v bance zajišťovány kombinací outsourcingu a vlastní kapacity útvaru IA, přičemž banka nezajistila efektivní využití vlastní kapacity útvaru. Dále byly zaznamenány nedostatky v systému sledování nápravných opatření a ve vnitřní předpisové základně útvaru IA. Banka byla vyzvána k odstranění zjištěných nedostatků. Jejich odstraňování je průběžně sledováno.

Implementace Basel II z pohledu speciálních metod pro stanovení kapitálových požadavků

Podle konceptu výpočtu kapitálové přiměřenosti (KP) ve znění směrnic EU 2006/48/EC a 2006/49/EC (Basel II) transponovaných do vyhlášky č. 123/2007 Sb. je bankám umožněno použít pro výpočet kapitálového požadavku pokročilé přístupy založené na matematických modelech. Expertní týmy ČNB (IRB, AMA a VaR) pokračovaly v průběhu roku 2013 v jednáních se všemi regulovanými institucemi, které projevily zájem o používání speciálních přístupů pro výpočet KP k úvěrovému, operačnímu a tržnímu riziku v rámci pravidel Basel II. Součástí práce byla průběžná komunikace se zahraničními orgány dohledu.

V roce 2013 probíhala jednání s jednou bankou, která požádala o souhlas se zavedením AIRB přístupu. Jednání budou pokračovat i v roce 2014. Tři banky požádaly o souhlas se změnou v IRB modelech prostřednictvím společné žádosti mateřské banky. Jednání ČNB a bank byla zaměřena na zhodnocení souladu postupů banky s požadavky vyhlášky č. 123/2007 Sb. Všem žádostem o změnu v modelech bylo vyhověno s podmínkami. V rámci standardních kontrol na místě proběhlo následné ověření IRB přístupů v bankách, které již tento přístup používají.

ČNB v roce 2013 posoudila žádost a následně udělila souhlas s používáním AMA přístupu u jedné úvěrové instituce. V daném roce ČNB dále pokračovala v ověřování dodržování podmínek, za kterých byl institucím povolen přechod na AMA přístup, prověřovala odstranění dříve zjištěných nedostatků a vyhodnocovala zdokonalování systému řízení operačního rizika v institucích používajících tento přístup. U dalšího subjektu zahájila posuzování v souvislosti se změnou AMA přístupu.

V roce 2013 jedna banka požádala o rozšíření interního VaR modelu o nový rizikový faktor.

3.5.2 Kontroly na místě v institucích kapitálového trhu

U poskytovatelů investičních služeb se v roce 2013 uskutečnilo sedm kontrol na místě a jedna kontrola na místě byla zahájena. Z toho čtyři kontroly se uskutečnily u obchodníků s CP a tři u investičních zprostředkovatelů. Všechny kontroly byly komplexní, jejich předmětem bylo prověření dodržování pravidel stanovených právními předpisy v souvislosti s povinností poskytovat investiční služby s odbornou péčí, resp. dodržování pravidel jednání a odborné péče při poskytování investičních služeb.

Nejčastěji se opakujícími nedostatky byla zjištěna v oblasti informování zákazníků, vyžadování informací od zákazníků, plnění archivační povinnosti, rekonstruovatelnosti kontrolních procesů, řídicího a kontrolního systému, deníku obchodníka (resp. evidence investičního zprostředkovatele). Dále byly zjištěny formální nedostatky především ve vnitřních předpisech kontrolovaných osob.

Kontroly investičních zprostředkovatelů vykonávají rovněž pobočky ČNB (subjekty menšího rozsahu, jejichž činnost je zpravidla omezena pouze na příslušný region). V roce 2013 bylo ukončeno 25 kontrol investičních zprostředkovatelů. Mezi nejčastější porušení patřily nedostatky v oblasti obezřetného poskytování investičních služeb a informování zákazníků.

V návaznosti na provedené kontroly přistoupily výše zmíněné kontrolované subjekty k přijetí nápravných opatření. V závažnějších případech bylo zahájeno správní řízení.

V oblasti AML/CFT se v roce 2013 uskutečnila kontrola na místě u dvou investičních společností a jednoho investičního fondu. Hlavní zjištěné nedostatky se týkaly provádění identifikace a kontroly klienta. Na základě podnětu ČNB, který vyplynul z výsledků těchto kontrol, zahájil Finanční analytický útvar MF s jednou investiční společností správní řízení o udělení pokuty.

3.5.3 Kontroly na místě v pojišťovnách a u pojišťovacích zprostředkovatelů

V oblasti obezřetnostního dohledu byly v roce 2013 uskutečněny v pojišťovnách tři dílčí kontroly na místě.

Nedostatky s nižší až střední mírou závažnosti byly zjištěny v oblasti technických rezerv – konkrétně v předpisové základně, kvalitě dat a při výpočtu IBNR rezervy pro velké škody v pojištění odpovědnosti z provozu vozidla.

V oblasti pojištění odpovědnosti z provozu vozidla byla v obou kontrolovaných pojišťovnách zjištěna nepostačitelnost pojistného na zabezpečení trvalé splnitelnosti závazků vzniklých provozováním pojištění odpovědnosti ve smyslu zákona o pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla.

Oblast finančního umístění a řízení finančních rizik byla prověřena v jedné pojišťovně. Byly zjištěny dílčí nedostatky v investičním procesu (oblast byla outsourcována, avšak obhospodařovatel nebyl vybrán v rámci výběrového řízení). Dalšími nedostatky byly absence dlouhodobé strategie a nezávislého průběžného sledování struktury finančního umístění, nedostatečný reporting a drobné nedostatky zvyšující operační riziko. Zjištěné nedostatky byly méně až středně závažného charakteru.

Nedostatky zjištěné v oblasti řízení rizik informačních systémů a technologií byly rovněž dílčí, týkaly se zejména analýzy rizik informačních systémů a nedostatečné úpravy procesů a postupů ve vnitřních předpisech.

V návaznosti na výsledky kontrol zaměřených na plnění obezřetnostních požadavků byly subjekty vyzvány k předložení časového harmonogramu a věcné náplně nápravných opatření.

V roce 2013 byly provedeny kontroly na místě ve třech pojišťovnách, byly zaměřeny na oblast kontroly a řízení kvality distribučních sítí, sjednávání smluv s klienty, správy smluv, vyřizování stížností a likvidaci pojistných událostí. Zjištění se týkala zejména nedostatečných kontrolních mechanismů při uzavírání smluv a monitoringu kvality činnosti distributorů. Nedostatky byly dále zjištěny v oblasti odborné péče, poskytování nedostatečných nebo zavádějících informací klientům při propagaci pojistných produktů a dále při získávání a vyhodnocování informací od klientů. V oblasti likvidací pojistných událostí se jednalo o nedodržování lhůty pro šetření pojistných událostí, nepříznávání úroků z prodlení, nedostatečnou rekonstruovatelnost postupů při likvidaci a nedostatečné zdůvodnění způsobu stanovení výše pojistného plnění. Další kontrola na místě u jedné pojišťovny, která pokračuje i v roce 2014, byla zaměřená rovněž na výše uvedené oblasti.

V návaznosti na provedené kontroly přistoupily pojišťovny k přijetí nápravných opatření. V závažnějších případech bylo zahájeno správní řízení.

Kontrola na místě se v roce 2013 uskutečnila také u pojišťovacího zprostředkovatele se zaměřením na dodržování povinností v oblasti zprostředkovatelské činnosti v pojišťovnictví. Zjištění se týkala zejména nedostatečné kontroly zprostředkovatelské sítě, nedostatečného zjištění potřeb klienta a plnění informačních povinností vůči klientům.

Kontroly v oblasti zprostředkování v pojišťovnictví vykonávají rovněž pobočky ČNB. V roce 2013 bylo ukončeno 85 kontrol pojišťovacích zprostředkovatelů. Mezi nejčastější kontrolní zjištění patřily zejména nedostatky týkající se povinnosti jednat s odbornou péčí, rozsahu a formy poskytování informací zákazníkům či zájemcům o pojištění a nedostatky související s oznamováním změn údajů zapisovaných do registru pojišťovacích zprostředkovatelů a samostatných likvidátorů pojistných událostí.

V návaznosti na provedené kontroly přistoupily výše zmíněné kontrolované subjekty k přijetí nápravných opatření. V závažnějších případech bylo zahájeno správní řízení.

3.5.4 Kontroly na místě v ostatních regulovaných subjektech

V roce 2013 byla u platebních institucí ukončena jedna kontrola na místě zaměřená na dodržování pravidel stanovených zákonem o platebním styku a jeho prováděcími právními předpisy. Dále byly zahájeny dvě kontroly na místě zaměřené na oblast informování klientů a AML/CFT. Zjištěné nedostatky se týkaly především informování zákazníků, řízení rizik a plnění informační povinnosti.

Kontroly na místě u poskytovatelů platebních služeb malého rozsahu a vydavatelů elektronických peněz malého rozsahu provádějí pobočky ČNB. V roce 2013 bylo ukončeno 12 kontrol u poskytovatelů platebních služeb malého rozsahu a tři kontroly u vydavatelů elektronických peněz malého rozsahu. Mezi nejčastější kontrolní zjištění patřily nedostatky ve smluvní dokumentaci v souvislosti s plněním informační povinnosti vůči uživatelům.

Rovněž výkon kontrol na místě v oblasti směnářské činnosti byl v roce 2013 vykonáván prostřednictvím poboček ČNB. V roce 2013 bylo provedeno 174 kontrol na místě, bylo zkontrolováno 222 směnářských provozoven. Mezi nejčastější kontrolní zjištění patřily nedostatky v oblasti informování klientů o směnných kurzech a ceně za službu či nedostatky v plnění vykazovací povinnosti.

V návaznosti na provedené kontroly přistoupily výše zmíněné kontrolované subjekty k přijetí nápravných opatření. V závažnějších případech bylo zahájeno správní řízení.

3.6 SANKČNÍ ČINNOST ¹⁹

Sankční činnost spočívala v roce 2013 především v prošetřování podnětů k zahájení správních řízení, v rozhodování o zahájení správního řízení či o odložení věci a ve vedení správních řízení v prvním stupni, ve kterých byly uloženy pokuty, opatření k nápravě či odňata povolení k činnosti a rušeny registrace. Kromě vedení správních řízení s dohlíženými subjekty jsou v sektorech finančního trhu, kde právní úprava umožňuje postihovat i neoprávněné podnikání, vedena správní řízení se subjekty, které poskytují na finančním trhu služby bez příslušného povolení.

Tab. A.XX – Počty vedených sankčních správních řízení

Přecházejících z roku 2012	Zahájených v roce 2013	Ukončených (pravomocně) v roce 2013	Přecházejících do roku 2014
57	116	113	60

V oblasti dohledu nad úvěrovými institucemi bylo v roce 2013 zahájeno sedm sankčních správních řízení. Právní moci nabylo šest rozhodnutí (jedním rozhodnutím bylo uloženo opatření k nápravě, čtyřmi rozhodnutími bylo správní řízení zastaveno, jedním rozhodnutím bylo odejmuto povolení k činnosti družstevní záložny Metropolitní spořitelní družstvo, jehož důvodem byly závažné nedostatky v podnikání této družstevní záložny, které poškozovaly zájmy jejích vkladatelů a významným způsobem ohrožovaly její bezpečnost a stabilitu).

V roce 2013 bylo v oblasti kapitálového trhu zahájeno celkem 30 sankčních správních nebo přestupkových řízení. Právní moci nabylo 32 rozhodnutí. ČNB pravomocně uložila pokuty ve výši 10 760 000 Kč.

V oblasti dohledu nad pojišťovnictvím bylo v roce 2013 zahájeno 44 správních řízení. Právní moci nabylo 37 rozhodnutí, a to pouze v oblasti pojišťovacích zprostředkovatelů (PZ). Z toho v sedmi případech byla uložena pokuta, v osmi případech byla uložena pokuta a opatření k nápravě, v jednom případě byla uložena pokuta, opatření k nápravě a zároveň byla pozastavena činnost PZ. V sedmi případech bylo uloženo opatření k nápravě a pozastavení činnosti do doby splnění uloženého opatření. Ve dvou případech bylo uloženo pouze opatření k nápravě a v osmi případech došlo ke zrušení registrace pojišťovacího zprostředkovatele. Dvěma členům statutárního orgánu PZ byla uložena pořádková pokuta za neúčinnost a ve dvou případech bylo správní řízení zastaveno. Pravomocně byly uloženy pokuty ve výši 11 440 000 Kč.

Pro porušení devizových předpisů bylo v roce 2013 zahájeno 28 správních řízení, ČNB pravomocně rozhodla ve 30 případech, z toho byla ve 26 případech uložena pokuta, ve dvou případech byla uložena pokuta a současně bylo odňato povolení k činnosti směnárníka, v jednom případě byla zrušena registrace ke směnářské činnosti a v jednom případě bylo uloženo opatření k nápravě protiprávního stavu. Celková výše pokut činila 761 000 Kč.

V oblasti ochrany spotřebitele bylo v roce 2013 zahájeno jedno správní řízení a tři správní řízení byla pravomocně ukončena. Ve všech pravomocně ukončených případech byla uložena pokuta, její celková výše činila 600 000 Kč.

V roce 2013 bylo zahájeno šest správních řízení v oblasti platebního styku, v pěti případech bylo pravomocně rozhodnuto. Ve všech pěti případech byla uložena pokuta. Celková výše uložených pokut činila 400 000 Kč.

¹⁹ Výroky pravomocných rozhodnutí z oblasti kapitálového trhu jsou zveřejněny na webových stránkách ČNB > Dohled > Výkon dohledu > Pravomocná rozhodnutí. Sankční opatření uložená pojišťovacím zprostředkovatelům se zapisují do Registru pojišťovacích zprostředkovatelů.

3.7 MONITOROVÁNÍ SUBJEKTŮ FINANČNÍHO TRHU V LIKVIDACI

ČNB monitoruje průběh likvidací subjektů finančního trhu prostřednictvím jejich zákonné informační povinnosti a na základě vyžádaných informací. V roce 2013 vedla ČNB ústní jednání s likvidátory, byly poskytovány konzultace a stanoviska k průběhu likvidací, dále byly poskytovány vyžádané informace a dokumentace k žádostem soudů a orgánů činných v trestním řízení.

Tab. A.XXI – Počet subjektů finančního trhu v likvidaci

	Stav k 31. 12. 2012	Přírůstek v roce 2013	Úbytek v roce 2013	Stav k 31. 12. 2013
Banky	3	0	0	3
Družstevní záložny	16	1	6	11
Investiční společnosti	6	0	1	5
Investiční fondy	19	0	6	13
Podílové fondy	3	2	0	5
Penzijní fondy	0	0	0	0
Obchodníci s CP	0	0	0	0
Celkem	47	3	13	37

Počet subjektů finančního trhu v likvidaci, které ČNB monitoruje, poklesl meziročně o deset případů. Dohledu nad finančním trhem ČNB přestalo v důsledku ukončení likvidace a následného výmazu společností z Obchodního rejstříku podléhat devět společností v likvidaci. V roce 2013 vstoupilo do likvidace Metropolitní spořitelní družstvo, na jehož majetek byl poté prohlášen konkurz. Dále byl prohlášen konkurz i na majetek dalších tří družstevních zálož, které byly v likvidaci (Úvěrní družstvo PDW, Praha v likvidaci; Zlatá družstevní záložna "v likvidaci"; UNIBON – spořitelní a úvěrní družstvo "v likvidaci"). V roce 2013 vstoupily do likvidace dva podílové fondy (IMP Energo otevřený podílový fond, WMS investiční společnost, a.s. a IMP otevřený podílový fond, WMS investiční společnost, a.s.).

3.8 CENTRÁLNÍ REGISTR ÚVĚRŮ

Centrální registr úvěrů (CRÚ) je informační systém provozovaný Českou národní bankou od roku 2002, který bankám a pobočkám zahraničních bank působícím na území ČR (banky) umožňuje vzájemně sdílet informace o úvěrovém zatížení a platební morálce podnikatelských subjektů.

V Centrálním registru úvěrů byly v průběhu činnosti evidovány pohledávky vůči více než 600 tis. klientů, z toho s aktivní pohledávkou k 31. prosinci 2013 bylo 275 tis. klientů. Nárůst celkového objemu evidovaných pohledávek souvisí do určité míry i s kurzovými rozdíly v důsledku změny kurzu koruny, protože více než čtvrtinu objemu evidovaných pohledávek představují pohledávky poskytnuté v eurech. V datech ke konci roku 2013 se rovněž projevila fúze české a slovenské UniCredit bank. Využití CRÚ se stále pohybuje na vysoké úrovni, což potvrzuje trvalé zapojení do úvěrového procesu v bankách při zkoumání úvěruschopnosti potenciálních i sledování stávajících klientů banky.

Tab. A.XXII – Základní provozní charakteristiky Centrálního registru úvěrů

	31. 12. 2010	31. 12. 2011	31. 12. 2012	31. 12. 2013
Počet evidovaných dlužníků	539 540	576 583	609 503	611 885
z toho: fyzických osob podnikatelů	313 129	330 372	345 243	339 730
právnických osob	226 411	246 211	264 260	272 155
Celkový objem zůstatků úvěrů (mld. Kč)	1 219	1 290	1 328	1 508
Počet uživatelů aplikace CRÚ	2 362	2 569	2 767	2 836
Ad hoc dotazy na úvěrové zatížení (tis. ks/rok)	213	215	184	234
Počet dotazů na úvěrové zatížení klienta v měsíčních sestavách (tis. ks/rok)	3 640	3 198	3 843	3 759
Počet pořízených výpisů pro klienty (ks/rok)	492	514	490	520

Počátkem roku 2013 se činnost CRÚ soustředila především na zpřístupnění dat z mezinárodní výměny uživatelům z bank i ČNB. Byly dořešeny nezbytné technické úpravy modulu pro mezinárodní výměnu dat a získané informace byly zahrnuty do všech standardních výstupů z CRÚ. Informace ze zahraničních registrů se staly rovněž součástí výpisů pro klienty. Upravený modul výstupů byl uveden do ostrého provozu 1. března 2013. Výstupy nyní obsahují úvěrová data vybraných klientů z Německa, Rakouska, Francie, Itálie, Španělska, Portugalska, Rumunska a od července 2013 také z Belgie, která se po obnově úvěrového registru znovu zapojila do výměny dat. Na zapojení do systému mezinárodní výměny dat se začala připravovat v roce 2013 i Národní banka Slovenska, pro kterou bude Česká národní banka hlavním partnerem v jejich přípravném a testovacím období.

4. DOHLED NAD DODRŽOVÁNÍM PRAVIDEL OCHRANY SPOTŘEBITELE

Působnost ČNB v oblasti ochrany spotřebitele byla stanovena zákonem č. 6/1993 Sb., o České národní bance a zákonem č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, s účinností od 12. února 2008. ČNB v této oblasti dohlíží subjekty vykonávající svou činnost na základě licence, registrace či jiného povolení ČNB, a to nad plněním povinností stanovených v zákoně o ochraně spotřebitele, v zákoně č. 89/2012, nový občanský zákoník, nad plněním zejména předsmulvních informačních povinností stanovených v zákoně č. 284/2009 Sb., o platebním styku a povinností podle zákona č. 145/2010 Sb., o spotřebitelském úvěru.

4.1 PŘEHLED PODÁNÍ SPOTŘEBITELŮ

V roce 2013 bylo v oblasti ochrany spotřebitele v ČNB přijato 1 482 podání spotřebitelů. Nejvíce podání se týkalo segmentu pojišťovnictví a úvěrových institucí. Na tyto dvě oblasti byl doručen téměř stejný počet podání. Segment kapitálového trhu vykázal stejně jako v předchozích obdobích v oblasti ochrany spotřebitele setrvalě nízký stav přijatých podání. Nárůst podání byl zaznamenán v oblasti nebankovních devizových míst, a to i po 1. listopadu 2013, kdy nabyl účinnosti nový zákon o směnářské činnosti, od kterého byl očekáván opačný trend spočívající ve zlepšení informování spotřebitelů a poklesu počtu stížností.

Do oblasti pojišťovnictví směřovalo 522 podání, která tvořila asi třetinu všech doručených podání. Nejvíce z nich se týkalo zavádějícího a nedostatečného poskytnutí informací o nabízeném produktu a odmítnutí pojistného plnění. Podání směřovala především vůči pojišťovacím zprostředkovatelům, kteří podle tvrzení spotřebitelů neovvěřili při sjednávání smluv, zvláště investičního životního pojištění, všechny parametry produktu, rizika a náklady s ním spojené a představovali tento produkt jako spojení s možností výběru vloženého pojistného po dvou letech. Zvláštní kapitolou byly praktiky pojišťovacích zprostředkovatelů, kteří přesvědčili spotřebitele o vhodnosti vložení vyšší částky z úspor, dědictví apod. jako běžné pojistné rozložené do dvou let, což pojišťovacím zprostředkovatelům maximalizuje ziskatelskou provizi. Další praktikou bylo uzavírání investičního životního pojištění do velmi vysokého věku spotřebitele, využitelnost rizikové i investiční složky pro spotřebitele byla značně diskutabilní. ČNB v těchto případech požadovala nápravu nejen u pojišťovacích zprostředkovatelů, aby se tento způsob sjednávání pojistek nestal běžným systémem, ale též kontrolu ze strany pojišťoven, aby takto nestandardní návrhy pojistných smluv zachytily a prověřily. V případech stížností na odmítnutí pojistného plnění posuzovala ČNB zejména to, zda pojišťovny neuplatňují některé zakázané a agresivní praktiky, jako je předložení podkladů ze strany spotřebitele, které není pro šetření pojistné události důvodné, nebo nekomunikování se spotřebitelem za účelem odrazení ho od nárokování práv vyplývajících ze smlouvy. V oblasti neživotního pojištění šetřila ČNB mj. stížnosti na odmítnutí pojistného plnění. Předmětem byly hlavně diskuze o stanovení a definici výluk v pojistných podmínkách. Na základě některých podání byly identifikovány nesrovnalosti a následně byly upraveny podmínky ze strany pojišťovny.

V oblasti úvěrových institucí bylo přijato 468 podání spotřebitelů, která se týkala všech bankovních produktů. V případě nákladů produktů se jednalo především o stížnosti na účtování poplatku za provedenou službu. Ověřením bylo zjištěno, že poplatek byl řádně uveden v sazebníku a spotřebitel se s ním pouze dostatečně neseznámil. Nedostatky v informování byly shledány v případech, kdy úvěrová instituce ve spolupráci s jiným podnikatelským subjektem nabízela bonusové karty dohlížené úvěrové instituce, které jsou ve skutečnosti kreditní kartou, jež nepřináší zákazníkovi pouze bonus v podobě slev na zakoupené zboží, ale vyplývají povinnosti z uzavřeného smluvního vztahu s úvěrovou institucí na základě zakoupení úvěrového produktu (ve formě kreditní karty). Některá podání se týkala nedodržení lhůty pro zaslání nabídky nové výše úrokové sazby před koncem fixačního období u hypotečních úvěrů. Prokáže-li se toto pochybení, banka obvykle úrokové období prodlouží, aby dala spotřebiteli čas na rozmyšlenou.

Velké množství podání se týkalo jednání stavebních spořitelen, které začaly hromadně vypovídat staré smlouvy stavebního spoření, u nichž skončila vázací doba. Pro spotřebitele byly nastaveny vyšší úrokové sazby a spotřebitelé je využívali jako výhodný spořicí nástroj. Posouzení oprávněnosti výpovědi ze strany stavební spořitelny není předmětem dohledu, neboť se jedná o smluvní podmínky. ČNB v těchto případech mohla spotřebitele pouze odkázat na soukromoprávní řešení. Dalším nástrojem stavebních spořitel, jak reagovat na vývoj úrokových sazeb na finančním trhu, který nelze promítnout do úrokových sazeb stávajících smluv stavebního spoření, bylo zvýšení poplatků za smlouvy s v minulosti uzavřenými výhodnými tarify nebo významné zvýšení poplatku za předčasné splacení meziúvěrů, u kterých naopak je výhodná úroková sazba pro stavební spořitelnu. ČNB nemá kompetenci regulovat bankovní poplatky. ČNB reagovala na stávající situaci na trhu a začala diskutovat se stavebními spořitelny způsob komunikace změn podmínek stavebního spoření a vytvoření prostoru pro rozhodnutí a reakci spotřebitele na navrhované změny adhezních smluv i ve vazbě na úpravu v novém občanském zákoníku.

Z hlediska ochrany spotřebitele bylo v roce 2013 šetřeno 56 podání z oblasti kapitálového trhu. Podání směřovala zejména na nedostatky při správě svěřených finančních prostředků a na nedostatky v poskytnutých informacích týkajících se rizikovosti nabízených produktů. Spotřebitelům byla objasněna pravidla a rizika obchodování s investičními nástroji, zdůrazněny možnosti získání informací prostřednictvím elektronických kanálů, vysvětlena problematika obchodování s pákovými certifikáty a možnosti jejich zajištění proti rizikům.

Na nebankovní devizová místa bylo v průběhu roku 2013 doručeno 139 podání. Stejně jako v předchozím období se podání týkala nedostatků informací poskytovaných ze strany směnárníka před uskutečněním směny a odmítnutí reklamace s požadavkem okamžitého storna provedené směny a navrácení směňovaných prostředků. Snížení počtu přijatých podání nebylo dosaženo ani po přijetí nového zákona o směnářské činnosti, který více specifikuje požadavky na informování klientů před uskutečněním směnářského obchodu. I přesto si především zahraniční turisté stále stěžují na provedení směny nízkým kurzem či snížení výplaty finančních prostředků započtením poplatku za uskutečnění směny. Informace o výši směnného kurzu i poplatku jsou na kurzovních tabulích sice zaznamenány, klient před uskutečněním vlastní směny zpravidla podepíše informaci, jaká částka mu bude vyplacena. Tento údaj si nepřechte pozorně a následně, po obdržení odpočtu a uskutečnění vlastního obchodu, směnu reklamuje.

V roce 2013 bylo přijato 260 podání, která se týkala obecné problematiky ochrany spotřebitele. V této skupině byla uváděna podání, kdy spotřebitelé, spotřebitelské organizace i právní kanceláře (ve věci spotřebitelského úvěru) zasílali ČNB dotazy či žádosti o odborné stanovisko. ČNB je v rámci prospotřebitelského přístupu vyřizovala, včetně doporučení jak nastolený problém řešit, či kam a na jaký dohledový orgán se obrátit. Nemalou skupinu tvořila podání s dotazy, zda jmenovaný subjekt spadá do dohledové působnosti ČNB a kde je možné si toto ověřit.

Na činnost nebankovních poskytovatelů spotřebitelských úvěrů bylo přijato 37 podání. ČNB v rámci své veřejnoprávní kompetence šetřila pouze ta podání, kdy spotřebitelský úvěr byl poskytnut v souvislosti s platební službou a byl čerpán kreditní kartou.

4.2 PRÁVNÍ A METODICKÁ ČINNOST

ČNB ve zvýšené míře řešila dotazy související s poměrně rozsáhlou novelou zákona o spotřebitelském úvěru, kterou došlo ke zpřesnění předpokladů pro výpočet roční procentní sazby nákladů (RPSN), úpravě smlouvy o zprostředkování spotřebitelského úvěru, zpřesnění požadavků na smlouvy o spotřebitelském úvěru, zákazu použití smének nebo šeků ke splacení nebo zajištění splacení spotřebitelského úvěru a zvýšení počtu správních deliktů, které lépe odpovídá množství povinností obsažených v zákoně o spotřebitelském úvěru.

V souvislosti s očekávaným nabytím účinnosti nového občanského zákoníku se ČNB věnovala základním výkladovým aplikacím tohoto předpisu. Problematika spotřebitelských smluv zejména a zvláště segment smluv o finančních službách uzavíraných pomocí prostředku komunikace na dálku vyvolal již několik dotazů jak dohlížených subjektů, tak i subjektů jiných, zejména některých poskytovatelů právních služeb. ČNB zaujímala v aplikačních stanoviscích výkladové přístupy, které podle jejího názoru nejlépe vystihují smysl a účel nové právní úpravy, současně se snažila eliminovat možné účelové interpretace a tím i ohrožení výkonu dohledu v této oblasti.

V oblasti evropské legislativy ČNB pokračovala v připomínkování návrhu směrnice EP a Rady o smlouvách o úvěru na bydlení, jehož první verzi představila EK v březnu 2011. Z hlediska ochrany spotřebitele jsou důležité i směrnice o zprostředkování v pojišťovnictví (IMD 2), nařízení o sdělení klíčových informací o investičních produktech a směrnice o porovnatelnosti poplatků souvisejících s platebními účty, změně platebního účtu a přístupu k platebním účtům se základními prvky.

ČNB se též účastní jednání pracovní skupiny pro implementaci směrnice EP a Rady 2013/11/EU o alternativním řešení spotřebitelských sporů, od níž se očekává, že se bude aktivně podílet na zajištění implementace směrnice a vytvoření funkčního systému pro mimosoudní řešení spotřebitelských sporů.

V roce 2013 pokračovali zástupci ČNB v činnosti mezinárodních pracovních skupin zabývajících se ochranou spotřebitele v rámci evropských orgánů dohledu nad finančním trhem (ESAs).

5. MEZINÁRODNÍ SPOLUPRÁCE

5.1 PŘÍPRAVA NA VZNIK BANKOVNÍ UNIE

Vlivem rostoucího objemu legislativních návrhů Evropské komise se v roce 2013 značně rozšířil rozsah činnosti evropských orgánů dohledu nad finančním trhem EBA, ESMA a EIOPA (tj. ESAs) a Evropské rady pro systémová rizika (ESRB). V důsledku dluhové a bankovní krize v některých zemích eurozóny pokračovaly práce na institucionální a strukturální změně ve výkonu dohledu v bankovním sektoru EU a byly zahájeny aktivity v oblasti případné restrukturalizace bank.

V prvním pololetí 2013 bylo dosaženo dohody mezi členskými státy EU, Evropským parlamentem a Komisí ve věci vytvoření jednotného systému dohledu (SSM), prvního článku bankovní unie. Komise ve druhém pololetí 2013 předložila návrh na vytvoření dalšího článku bankovní unie, a to konkrétně návrh nařízení na vytvoření jednotného restrukturalizačního mechanismu (SRM), na základě kterého se svěří klíčové kompetence v rámci řízení případného selhání bank mj. nové instituci Společnému restrukturalizačnímu výboru.

Ke konci roku 2013 se ministři financí EU dohodli na obecném přístupu k návrhu nařízení o SRM s tím, že části nařízení týkající se vytváření a čerpání společného restrukturalizačního fondu byly vyčleněny do budoucí mezivládní dohody. Zatímco diskuze o mezivládní dohodě probíhaly v rámci mezivládních konferencí, zbývající část nařízení byla předložena Evropskému parlamentu a následně byla projednávána v rámci dialogu mezi Radou, Evropským parlamentem a Komisí.

ČNB se po celou dobu projednávání SSM v rámci dialogu zasazovala o co největší zachování textu, na kterém se dohodli ministři financí v rámci obecného přístupu. Co se týče nařízení k SRM, ČNB především prosazovala postavení nařízení o SRM na stabilním právním základě a dále usilovala o eliminaci či minimalizaci případných rizik plynoucích z nařízení pro bankovní sektor ČR. Jedním z cílů ČNB bylo dosáhnout takového stavu, který by umožnil národním orgánům dohledu ponechat si klíčové pravomoci pro zachování stability finančního systému jako celku.

Své návrhy prosazovala ČNB průběžně prostřednictvím aktivní účasti svých zástupců na jednání ESRB a ESAs, úzkou spoluprací s MF v politických výborech EU a spoluprací s orgány dohledu členských států EU. ČR se podařilo dosáhnout při prosazování svých hledisek řady dílčích pozitivních výsledků.

5.2 SPOLUPRÁCE V RÁMCI EVROPSKÝCH ORGÁNŮ DOHLEDU NAD FINANČNÍM TRHEM

Evropský orgán pro bankovníctví (EBA)

V roce 2013 se ČNB aktivně podílela na činnosti EBA, byla zastoupena a aktivně působila na úrovni rady orgánů dohledu, stálých výborů i v řadě odborných pracovních skupin. Zástupce ČNB vykonával funkci předsedy stálého výboru (Standing Committee on Regulation and Policy).

V návaznosti na vytvoření SSM byl v roce 2013 zaveden dvoukomorový hlasovací mechanismus rozhodování rady orgánů dohledu s odděleným hlasováním zástupců ze zemí participujících a neparticípujících v SSM.

V oblasti regulace pokračovala příprava předpisů třetí úrovně souvisejících především se zavedením nových požadavků vyplývajících z novely směrnice o kapitálových požadavcích CRD IV a souvisejícího nařízení CRR a dále ze směrnice o krizovém řízení (BRRD). EBA vydala v roce 2013 celkem šest obecných pokynů a doporučení, a to doporučení pro dohled nad činnostmi souvisejícími s účastí bank v panelu Euribor, doporučení k vypracování ozdravných plánů úvěrovými institucemi, doporučení stanovující požadavek na minimální kapitálovou přiměřenost pro Core Tier 1 ratio ve výši 9 %, doporučení k hodnocení kvality aktiv národními orgány dohledu a dále obecné pokyny stanovující metodiku identifikace nestabilních retailových vkladů pro účely ukazatele krytí likvidity a obecné pokyny ke kapitálovým opatřením pro cizoměnové úvěry nezajištěným dlužníkům. V průběhu roku 2013 připravila EBA a odeslala Komisi k finálnímu přijetí

řadu návrhů závazných technických standardů vyplývajících z CRD IV/CRR a BRRD, a to především v oblasti výpočtu kapitálových požadavků, likviditních požadavků, dohledového výkaznictví a přípravy ozdravných plánů úvěrových institucí a obchodníků s cennými papíry. ČNB se podílela na tvorbě všech obecných pokynů, doporučení a závazných technických standardů. ČNB byla dále zapojena do přípravy odpovědí na dotazy účastníků trhu k aplikaci CRD IV/CRR.

Ve spolupráci s orgány dohledu zahájila EBA v roce 2013 hodnocení kvality aktiv u vybraných významných bank jako důležitou součást aktivit směřujících k obnovení důvěry v bankovní sektor. ČNB sice podpořila provedení tohoto hodnocení, nicméně prosazovala omezení rozsahu cvičení na systémově významné úvěrové instituce a na instituce členských zemí, v jejichž bankovních sektorech byly identifikovány problémy s kvalitou aktiv. ČNB požadovala rovněž sladění časového harmonogramu hodnocení kvality aktiv s hodnocením bilancí bank prováděným ECB před zahájením přímého dohledu těchto bank ze strany ECB.

V souvislosti s přezkumem Evropského systému dohledu nad finančním trhem (ESFS) ze strany Komise připravila EBA návrh změn svého postavení a pravomocí. ČNB podpořila zefektivnění spolupráce s Komisí, odmítla však formalizaci změn postavení EBA v procesu tvorby legislativy EU, rozšiřování role EBA v oblasti závazné mediaci a odklon od současného způsobu spolufinancování rozpočtu EBA z příspěvků národních orgánů dohledu.

V roce 2013 uskutečnila EBA společně s národními orgány dohledu hodnocení plnění (peer review) obecných pokynů k zátěžovým testům. Cílem peer review bylo vyhodnotit a porovnat účinnost dohledových aktivit při přezkumu zátěžových testů prováděných úvěrovými institucemi. ČNB se zařadila mezi orgány dohledu s vysokým hodnocením. EBA též v průběhu roku 2013 připravovala metodologii dalšího kola celoevropských zátěžových testů; jejich zahájení bylo odloženo na rok 2014.

V oblasti likvidity připravila EBA studii hodnotící dopady zavedení ukazatele likvidity na stabilitu bankovního sektoru EU a zprávu pro Komisi k definici likviditních aktiv pro účely výpočtu ukazatele likviditního krytí. EBA dále zahájila práce na pilotním modulu jednotného manuálu dohledu EBA, který bude sloužit jako soubor nezávazných pravidel s cílem sjednotit dohledové praktiky národních orgánů dohledu.

V oblasti ochrany spotřebitele vydala EBA varování k virtuálním měnám a společně s ESMA též varování k rozdílovým smlouvám. EBA dále zveřejnila soubor dobrých praktik k Exchange Traded Funds (ETF) či k zacházení finančních institucí s dlužníky v obtížích a k zodpovědnému poskytování hypotečních úvěrů.

Evropský orgán pro cenné papíry a trhy (ESMA)

ČNB byla zapojena do činnosti ESMA na úrovni rady orgánů dohledu, stálých výborů a odborných pracovních skupin. Zástupci ČNB se aktivně podíleli na přípravě výstupů ESMA.

V oblasti účetnictví, auditu a finančního výkaznictví se ČNB účastnila přípravy mj. obecných pokynů k vynucování finančních informací a k alternativním výkonnostním ukazatelům, stanovisek pro IASB a EFRAG k návrhům IFRS a zprávy definující společné priority pro vynucování IFRS ve finančních výkazech kótovaných emitentů za účetní období roku 2013. ČNB se zúčastnila dotazníkového šetření k vybraným oblastem vynucování IAS/IFRS, které byly stanoveny jako prioritní pro vynucování IFRS ve finančních výkazech kótovaných emitentů za účetní období roku 2012.

ČNB v oblasti tvorby a sjednocování pravidel na ochranu proti zneužívání trhu připomínkovala mj. návrh opatření ve vybraných oblastech připravovaného nařízení o zneužívání trhu, ve kterých je ESMA zmocněna k vydání technických standardů nebo technické rady pro EK (např. testování trhu při nabídce finančních nástrojů, indikátory a signály tržní manipulace, oznamování porušení zákona). ČNB připravila pro ESMA pravidelnou statistiku oznámení, které ČNB obdržela na transakce, u kterých existovalo důvodné podezření, že byly uzavřeny s využitím vnitřní informace nebo že při nich došlo k manipulaci s trhem. ČNB se účastnila přípravy materiálů implementujících nařízení o prodeji na krátko a některých aspektech swapů úvěrového selhání (např. otázky a odpovědi k aplikaci a interpretaci nařízení) a technické rady pro EK k revizi nařízení o prodeji na krátko. ČNB se zúčastnila dvou dotazníkových šetření zaměřených na vyhodnocení účinnosti nařízení o prodeji na krátko.

V oblasti prospektu, transparentnosti a nabídek převzetí se ČNB podílela na přípravě materiálů ke směrnici o prospektu zahrnujících mj. technické standardy k situacím, ve kterých je nutné zveřejnit dodatek k prospektu; zprávu s výsledky srovnávací analýzy režimů odpovědnosti za obsah prospektu v členských zemích; otázky a odpovědi k aplikaci směrnice o prospektu nebo operativní řešení otázek aplikace směrnice o prospektu. ČNB se zúčastnila dotazníkového šetření zaměřeného na přístup národních orgánů dohledu k jednání ve shodě v souvislosti s volbou členů orgánů společnosti. V návaznosti na novelu směrnice o transparentnosti byla zahájena příprava regulačních technických standardů (zejména k postupu výpočtu hlasovacích práv).

ČNB se v rámci úkolů vyplývajících z novely nařízení o ratingových agenturách účastnila přípravy mj. obecných pokynů k působnosti nařízení, návrhů regulačních technických standardů k nařízení (ke zveřejňovaným informacím o strukturovaných finančních nástrojích, k Evropské ratingové platformě či k poplatkům za ratingové služby), otázek a odpovědí k implementaci nařízení. Dále byla připravena technická rada k rozhodnutí EK o ekvivalenci regulačního rámce vybraných třetích zemí s pravidly EU v oblasti ratingových agentur. V roce 2013 rozhodla ESMA o povolení (registraci) tří ratingových agentur.

V oblasti tvorby a sjednocování pravidel obchodování na sekundárním trhu cenných papírů se ČNB podílela mj. na přípravě prováděcích předpisů a shromáždění technických připomínek pro EK a Radu k vybraným článkům MiFID 2/MiFIR. ESMA diskutovala např. o definování skupin derivátů s povinností uzavírat obchody na trhu, definici vysokofrekvenčního obchodování či přístupu k datům za „rozumných obchodních podmínek“. Průběžně byly vyhodnocovány návrhy nových výjimek z transparency před uzavřením obchodu dle MiFID. ČNB se zúčastnila několika dotazníkových šetření zaměřených na určení poměru mezi množstvím přijatých pokynů a uzavřených obchodů, popis funkcí tvůrce trhu a tvůrce likvidity v ČR a poskytnutí dat o obchodování s dluhopisy pro účely nastavení nových požadavků na transparentci.

ČNB se účastnila dále na přípravě materiálů v oblasti tržní infrastruktury. K nařízení o OTC derivátech, ústředních protistranách a registrech obchodních údajů (EMIR) a jeho prováděcím nařízením, které vstoupily v platnost 15. března 2013, byly připraveny návrhy technických standardů, a to např. k fungování kolegií pro povolování ústředních protistran nebo k aplikaci požadavků EMIR na subjekty ze třetích zemí. Pro EK byly připraveny technické rady týkající se ekvivalence regulačního režimu vybraných třetích zemí s nařízením EMIR, pravidel pro ukládání pokut registrům obchodních údajů a stanovení poplatků za dohled nad registry obchodních údajů. V roce 2013 bylo rozhodnuto o udělení šesti licencí k provozování registrů obchodních údajů. K připravovanému nařízení o regulaci centrálních depozitářů byly zpracovány návrhy technických standardů týkající se řádného vypořádání obchodů, požadavků na registraci a dohled a rovněž pravidel činnosti centrálních depozitářů.

V oblasti poskytování investičních služeb se ČNB účastnila přípravy mj. obecných pokynů k odměňování zaměstnanců obchodníků s cennými papíry při poskytování investičních služeb drobným zákazníkům v kontextu pravidel MiFID, návrhu technických standardů k náležitostem žádosti o souhlas s kvalifikovanou účastí na obchodních s cennými papíry podle MiFID, stanoviska ESMA adresovaného orgánům dohledu k supervizním postupům a varování adresovaného investorům před riziky složitých produktů. Zahájeny byly přípravné práce k tvorbě prováděcích předpisů k MiFID 2/MiFIR.

Co se týče oblasti fondového investování, ČNB se podílela na přípravě řady materiálů ke směrnici o správcích alternativních investičních fondů (AIFMD) zahrnujících mj. dohody o spolupráci (memoranda) mezi národními orgány dohledu EU a orgánem dohledu třetí země v režimu AIFMD (celkem bylo schváleno 44 dohod), pokyny k zásadním pojmům AIFMD, pokyny k zásadám řádného odměňování v režimu AIFMD či pokyny k reportingu podle AIFMD. V oblasti vymezené směrnicí UCITS byly připraveny otázky a odpovědi k pokynům k Exchange Traded Funds a ostatním aspektům UCITS.

Evropský orgán pro pojišťovnictví a zaměstnanecké penzijní pojištění (EIOPA)

ČNB se v roce 2013 aktivně podílela na činnosti EIOPA jak na úrovni rady orgánů dohledu, tak ve stálých výborech a odborných pracovních skupinách. ČNB vypracovala desítky stanovisek a analýz pro jednotlivá zasedání i pro rozhodování v rámci písemných procedur.

EIOPA v roce 2013 navázala na aktivity z předcházejícího roku, přičemž jejím stěžejním úkolem zůstává implementace nového regulatorního režimu Solventnost II, jehož účinnost byla vydáním směrnice Quick fix 2 odložena na 1. leden 2016. Aby se do té doby zvýšila připravenost národních orgánů dohledu a pojišťoven na nová pravidla, vydala EIOPA v říjnu 2013 mimořádné obecné pokyny zahrnující některé prvky režimu Solventnost II v oblastech řídicího a kontrolního systému, vlastního posouzení rizik a solventnosti, interních modelů a reportování s platností od 1. ledna 2014. ČNB v rámci připomínkového řízení prosadila značné množství úprav českého překladu těchto pokynů, aby jeho výsledná podoba byla pro všechny subjekty finančního trhu co nejsrozumitelnější. Po důkladné analýze ČNB rozhodla, že se bude většinou z výše uvedených pokynů řídit.

V souvislosti s implementací režimu Solventnost II ČNB participovala na zpracování předpisů třetí úrovně, zejména k solventnostnímu a minimálnímu kapitálovému požadavku, technickým rezervám, opatřením týkajícím se dlouhodobých garancí či požadavkům na vnitřní kontrolní a řídicí systém. ČNB se rovněž podílela na přípravě technických standardů, obecných pokynů a doporučení k procesu kontroly orgánem dohledu, externímu auditu, zveřejňování informací a předkládání informací orgánům dohledu. Zapojila se do dlouhodobé diskuze o návrhu doporučení týkajících se částečných interních modelů (agregace výsledků interního modelu a standardního vzorce) a návrhu obecných pokynů zaměřených na postup orgánů dohledu při předběžném posuzování žádostí o povolení interních modelů.

Další oblastí, která dlouhodobě patří k důležitým tématům EIOPA, jsou tzv. kolegia orgánů dohledu, v rámci nichž národní orgány spolupracují a vyměňují si informace o jednotlivých pojišťovacích skupinách. ČNB se podílela na návrhu a realizaci tzv. akčního plánu pro kolegia a zapojila se do přípravy obecných pokynů k výpočtu skupinové solventnosti a účasti pojišťoven a pokynů ke zřízení a fungování kolegií orgánů dohledu.

Rostoucí význam nabývá problematika ochrany spotřebitele. ČNB se kromě jiného podílela na návrhu obecných pokynů k vyřizování stížností pojišťovacími zprostředkovateli a související zprávy s konkrétními příklady osvědčených postupů v této oblasti. Dále participovala na přípravě zprávy o spotřebitelských trendech, zprávy o vhodných dohledových postupech, které se týkají požadavků na znalosti a dovednosti distributorů pojistných produktů, a metodologie pro vyhodnocení rizik souvisejících s prodejem retailových produktů. Zúčastnila se rovněž průzkumu, který mapuje množství a kvalitu webových aplikací pro srovnávání pojistných produktů v jednotlivých členských státech EU.

Společný výbor evropských orgánů pro dohled nad finančním trhem

V roce 2013 byla ČNB zapojena do činnosti pracovních skupin Společného výboru evropských orgánů dohledu. Výbor slouží jako fórum pro spolupráci EBA, ESMA a EIOPA.

V regulatorní oblasti se výbor mj. zabýval přípravou obecných pokynů EBA a ESMA k řešení stížností v bankovním a investičním sektoru. Společný výbor také pracoval na přípravě společného materiálu ESAs obsahující mezisektorové principy, které by měly finanční instituce aplikovat v rámci svých interních procesů při schvalování a uvádění produktů na finanční trh. V oblasti boje proti praní špinavých peněz vydal Společný výbor celkem tři zprávy k problematice identifikace a kontroly klientů kontaktovaných přes internet či jiný dálkový způsob komunikace, licencování poskytovatelů platebních služeb malého rozsahu a dohledu nad domácími agenty platebních institucí z jiných států EU.

5.3 SPOLUPRÁCE V RÁMCI STRUKTUR EVROPSKÉ RADY PRO SYSTÉMOVÁ RIZIKA (ESRB)

ČNB se podílí na činnosti Evropské rady pro systémová rizika, a to na úrovni Generální rady, i na úrovni Poradního technického výboru (Advisory Technical Committee, ATC) a jeho stálých substruktur – Analysis Working Group (AWG) a Instruments Working Group (IWG).

V souladu s mandátem a úkoly ESRB byly v roce 2013 předmětem činnosti hodnocení a analýza hlavních zdrojů systémového rizika a finanční zranitelnosti v EU a dále příprava rámce pro implementaci nástrojů makroobezřetnostní politiky v EU. Pozornost se soustředila na témata likvidity, nemovitostí, rizika provázanosti vládního dluhu a finančního sektoru, stínového bankovníctví, sektorálních expozičních, systémových a proticyklických polštářů.

Dne 15. června 2013 uveřejnila ESRB doporučení o průběžných cílech a nástrojích makrobezpečnostní politiky (ESRB/2013/1). Toto doporučení obsahuje indikativní seznam makrobezpečnostních nástrojů aplikovatelných členskými státy EU. Implementace doporučení neznámá pro ČR potřebu vydání nového či novelu stávajících právních předpisů, neboť novela zákona o ČNB mj. reaguje již na předchozí doporučení o makrobezpečnostním mandátu vnitrostátních orgánů (ESRB/2011/3).

V průběhu roku 2013 finalizovala ESRB hodnocení implementace doporučení o poskytování úvěrů v cizích měnách (ESRB/2011/1). Obecně byly všechny země hodnoceny převážně pozitivně. Implementace doporučení byla v ČR hodnocena jako plně vyhovující, neboť ve většině bodů doporučení byl uplatněn princip proporcionality na základě skutečnosti, že úvěry v cizí měně nejsou nezajištěným dlužníkům v ČR prakticky poskytovány.

V roce 2013 pokračovaly v ESRB práce na přípravě revize nařízení o ESRB²⁰. Za tímto účelem byla v ESRB již v roce 2012 zřízena skupina na vysoké úrovni (předseda ATC, předseda ASC a viceprezident ECB), jejíž výstupní zpráva byla v roce 2013 rozšířena o implikace Jednotného mechanismu dohledu a z toho vyplývající konflikty zájmů. V červenci 2013 odeslal předseda ESRB veřejný dopis evropským autoritám, jehož přílohou byla zmíněná zpráva. ČNB znění dopisu podpořila. Ke změně legislativy s ohledem na vytváření bankovní unie zatím nedošlo.

V červnu a v prosinci 2013 plnila ČNB vykazovací povinnost vyplývající z doporučení, která ESRB vydala v roce 2011. Jedná se o doporučení ESRB:

- i) makrobezpečnostním mandátu vnitrostátních orgánů (ESRB/2011/3),
- ii) financování úvěrových institucí denominovaném v amerických dolarech (neveřejné doporučení ESRB/2011/RNP1).

Termíny reportingu doporučení o financování úvěrových institucí (ESRB/2012/2) byly v prosinci 2013 rozhodnutím Generální rady ESRB odloženy o šest až 12 měsíců z důvodu zdržení v zajištění compliance s doporučeními ze strany EBA a potřeby vyjasnění interpretace některých kritérií.

5.4 SPOLUPRÁCE V RÁMCI STRUKTUR EVROPSKÉ CENTRÁLNÍ BANKY (ECB)

Výbor pro finanční stabilitu (FSC)

Výbor, jehož cílem je především napomáhat orgánům ECB v plnění jejich úkolů v oblasti dohledu nad finančními institucemi a v udržování stability finančního sektoru EU, jednal v roce 2013 pouze v omezené sestavě zemí Eurozóny bez účasti zástupců ČNB. Hlavním tématem, ke kterému se ČNB písemně vyjádřila, byl nový mandát výboru, který mj. reflektuje zavedení jednotného dohledového mechanismu v Eurozóně.

V rámci FSC se ČNB podílela na práci Joint Task Force on Analytical Credit Datasets, v rámci kterého se v praktické a legislativní rovině připravuje projekt AnaCredit – celoevropský sběr a sdílení individuálních dat o úvěrech. ČNB se dále podílela na práci expertní skupiny ke sladování statistického a regulatorního výkaznictví úvěrových institucí (JEGR). V roce 2013 realizoval JEGR pilotní projekt k vytvoření metodického popisu pro sestavení externího výkaznictví bank vycházející ze vstupních dat dostupných v bankovních systémech.

Výbor pro platební a vypořádací systémy (PSSC)

Činnost výboru (extended composition), v němž má ČNB zástupce, spočívala v roce 2013 zejména v projednávání problematiky SEPA (Single Euro Payment Area), obecných otázek platebního styku, otázek dozoru nad platebními a vypořádacími systémy a rozvoje systému TARGET.

²⁰ Nařízení EU č. 1092/2010 o makrobezpečnostním dohledu nad finančním trhem na úrovni EU a o zřízení ESRB a nařízení EU č. 1096/2012 o pověření ECB zvláštními úkoly, které se týkají fungování ESRB.

Výbor sleduje postup implementace SEPA, připravuje zprávy o postupu projektu (od února 2014 nabývá účinnosti tzv. SEPA nařízení stanovující povinné výhradní používání SEPA standardů pro eurové platby). V oblasti rozvoje systému TARGET se pracuje zejména na realizaci vazby na připravovaný vypořádací systém T2S (TARGET2-Securities). Výbor se aktivně vyjadřuje k záměrům změn evropské legislativy platebního styku. Zvyšuje se důraz na bezpečnost (cybercrime), byla projednávána doporučení skupiny European Forum on the Security of Retail Payments (SecuRe Pay)²¹ týkající se bezpečnosti internetového bankovníctví, mobilních plateb a karetních terminálů.

Výbor má stále pracovní skupiny Payment Systems Policy, Oversight a T2S, v prvních dvou pracovních skupinách má ČNB své zástupce.

5.5 SPOLUPRÁCE VE VZTAHU K RADĚ EU A JEJÍM STRUKTURÁM

Rada ECOFIN, Hospodářský a finanční výbor (EFC), Výbor pro finanční služby (FSC)

ČNB se zapojila do přípravy rozhodování Rady ECOFIN již v rámci jednání nižších pracovních orgánů. Jednalo se o návrhy změn a doplnění instrukcí pro jednání pracovních skupin (zejména k SRM a BRRD) a pro jednání COREPER II. Pro jednání ECOFIN navrhovala ČNB doplnění nebo úpravu mandátů MF. K přípravě jednání EFC a FSC připravovala ČNB stanoviska, resp. připomínky k instrukcím.

Při projednávání návrhu nařízení o SRM požadovala ČNB, aby dohoda na obecném přístupu v Radě byla možná pouze za předpokladu uspokojivého řešení jejích výhrad. Jednalo se zejména o nesouhlas s použitím článku 114 SFEU, určeného pro harmonizaci předpisů k vnitřnímu trhu, za právní základ nařízení, umožňující přijetí návrhu pouhou kvalifikovanou většinou členských států a spolurozhodovací roli EP. ČNB požadovala dostatečnou legislativní úpravu ochrany finanční stability ve státech, které by nebyly členy SSM/SRM, před případnými negativními dopady fungování SRM a zajištění stejných podmínek při aplikaci pravidel veřejné podpory pro všechny členské státy EU. ČNB ve svých stanoviscích upřednostňovala použití národních restrukturalizačních fondů pro financování případné restrukturalizace selhávající banky. V otázce rozhodování spojených s restrukturalizací požadovala ČNB ustanovení samostatného výboru Rady složeného ze zástupců národních restrukturalizačních orgánů, namísto koncentrace pravomoci v rukou Komise. Do působnosti návrhu nařízení požadovala ČNB začlenění pouze systémově významných přeshraničně působících bank, které přejdou pod přímý dohled ECB. Za účelem zachování fiskální nezávislosti ČR prosazovala ČNB, aby byl eliminován případný přenos nákladů souvisejících s úhradou škod způsobených institucemi SRM na státy neúčastnící se SSM/SRM prostřednictvím společného rozpočtu EU.

V rámci dialogu mezi EP, Komisí a Radou k nařízení, kterým se zakládá SSM, a k souvisejícímu návrhu novely nařízení o EBA, odmítala ČNB návrhy EP směřující k oslabení vyjednané pozice neúčastnících se států při složení a hlasování v radě orgánů dohledu EBA ve prospěch účastnících se států v SSM.

V rámci formování dohody ministrů financí k BRRD a v následujících trialozích prosazovala ČNB zajištění záruk s cílem ochránit nezávislost ČNB a stabilitu finančního trhu ČR ve všech oblastech upravených touto směrnici (vnitroskupinová finanční podpora, otázka vyváženosti pravomocí domovských a hostitelských orgánů dohledu, skupinový zájem, odmítnutí mutualizace národních restrukturalizačních fondů).

ČNB se v průběhu roku 2013 kriticky vyjadřovala k zavedení daně z finančních transakcí (FTT) v některých státech EU a požadovala záruky k vyloučení dopadů FTT na neúčastněné státy EU před povolením posílené spolupráce. ČNB se především ohradila proti extraterritoriálnímu účinku návrhu na neúčastněné státy. ČNB rovněž vypracovala podklady k potenciálnímu podání žaloby ČR k SDEU na posílenou spolupráci v oblasti FTT.

²¹ SecuRe Pay je pracovní skupina pro bezpečnost maloobchodních plateb, ve které spolupracují dohledové instituce EHP, zejména instituce dohlížející na poskytovatele platebních služeb a centrální banky, které dozorují platební a vypořádací systémy, viz též: www.cnb.cz Dohled a regulace > Legislativní základna > Banky a družstevní záložny > Metodické a výkladové materiály > Doporučení Evropského fóra pro bezpečnost maloobchodních plateb a www.ecb.eu Press > Press releases > By date > 2013 > 31 January 2013 (http://www.ecb.europa.eu/press/pr/date/2013/html/pr130131_1.en.html)

V rámci přípravy přezkumu ESFS vyhodnotila ČNB návrh na přesun dalších pravomocí z národních orgánů dohledu na ESAs jako nepřijatelný, uvedla potřebu respektování specifík národních finančních trhů při zdůraznění odpovědnosti národních orgánů dohledu za stabilitu jimi dohlížených národních finančních systémů.

Výbor MONEYVAL

Na plenárním zasedání výboru Rady Evropy MONEYVAL konaném v prosinci 2013 byl v rámci projednání zprávy ČR o opatřeních, která byla přijata k vyřešení nedostatků popsaných ve Vzájemné hodnotící zprávě z dubna 2011, konstatován významný pokrok v oblasti dohledu a kontroly.

5.6 SPOLUPRÁCE V RÁMCI OSTATNÍCH MEZINÁRODNÍCH INSTITUCÍ A ASOCIACÍ

Výbor pro finanční trhy (CFM) – OECD

V dubnu a říjnu 2013 se ČNB zúčastnila jednání Výboru pro finanční trhy OECD (CFM). Výbor především projednal globální standardy pro dlouhodobé investice. Tyto standardy mají podpořit zájem soukromých investorů o tyto investice a v důsledku toho i růst reálné ekonomiky. Standardy schválila v září 2013 skupina zemí sdružených v G-20 na summitu v Petrohradě. Stejně jako v předchozích letech věnoval CFM velkou pozornost aktuálním trendům vývoje na světových finančních trzích. Zaměřil se zejména na problematiku úvěrování malých a středních podniků (SME) v podmínkách zpřísnujících se bankovní regulace, na příčiny poklesu přeshraničních toků kapitálu a na globální přínosy a rizika politiky kvantitativního uvolňování. ČNB v diskuzi o úvěrování SME připomenula, že je nutné věnovat pozornost nejen regulaci bank, nýbrž i kvalitě podnikatelských záměrů SME a ochotě vlastníků SME podílet se na riziku i vlastním kapitálem. V tomto kontextu ČNB zdůraznila, že uvolňování pravidel bankovní regulace pro úvěry poskytované SME nepředstavuje vhodnou formou podpory těchto podniků, protože může vyvolat nebezpečnou expanzi v daném segmentu trhu úvěrů a ohrozit stabilitu bankovního sektoru. Dalším významným bodem ložské agendy CFM bylo jednání o přistoupení Ruské federace k OECD. Výbor konstatoval, že Ruská federace učinila značný pokrok při plnění standardů OECD pro finanční trhy, a uvítal integraci dohledu nad finančním trhem v tamní centrální bance. Zároveň však upozornil na to, že Ruská federace ještě neučinila potřebné kroky k omezení role státu v bankovním sektoru a ke zkvalitnění dohledu nad finančním trhem na konsolidované bázi. Jednání s Ruskou federací budou pokračovat v roce 2014.

Basilejský výbor pro bankovní dohled (BCBS) – BCG

ČNB byla v rámci BCBS zastoupena ve skupině BCG (Basel Consultative Group), která udržuje kontakty s nečlenskými zeměmi BCBS. Basilejská skupina BCG se zabývala v roce 2013 zejména hledáním rovnováhy mezi jednoduššími a složitějšími regulačními přístupy v návaznosti na hodnocení výhod a nevýhod obou přístupů, vč. dopadů na srovnatelnost výsledných kapitálových poměrů bank. Významná pozornost byla věnována postupu implementace Basel III v malých a rozvíjejících se ekonomikách, přičemž pracovní tým k této otázce zaštiťovala ČNB. Výsledkem činnosti tohoto týmu byla souhrnná zpráva předložená na zasedání BCG v říjnu 2013. Tato zpráva popisuje potenciální problematická místa dopadů Basel III a uvádí některá doporučení pro malé a rozvíjející se země (např. uplatňování principu proporcionality pro malé banky, úpravy přístupu při hodnocení rizikovosti svrchovaných expozic hostitelských zemí, posílení spolupráce ve vztazích home/host nebo zohlednění ekonomické konvergence při nastavování proticyklické kapitálové rezervy).

Mezinárodní organizace dohledů nad penzijními fondy (IOPS)

ČNB v rámci spolupráce s IOPS poskytla v roce 2013 mj. vyjádření k návrhu pokynů IOPS v oblasti správy a řízení orgánů vykonávajících dohled nad penzijními fondy, ve kterém ČNB mj. zdůraznila zachování nezávislosti ČNB. V rámci přípravy některých studií IOPS poskytla ČNB informace o penzijním systému v ČR v oblasti nákladovosti penzijních fondů, dohledu nad výplatou prostředků z penzijních systémů a postupů při provádění zátěžových testů.

Mezinárodní organizace sdružující komise pro cenné papíry (IOSCO)

ČNB se v roce 2013 aktivně zapojila do práce IOSCO na šetřeních zaměřených na faktické využití mnohostranné dohody (memoranda) o spolupráci dohledů nad kapitálovým trhem v praxi a rovněž na zaměření odborných seminářů IOSCO. Průběžně byly vyřizovány žádosti členů IOSCO o informace. ČNB byla aktivně zapojena do činnosti IOSCO na úrovni European Regional Committee, Growth and Emerging Markets Committee a výroční konference IOSCO.

5.7 SPOLUPRÁCE S PARTNERSKÝMI ORGÁNY DOHLEDU

Na počátku roku 2013 podepsala ČNB dohodu o spolupráci v rámci kolegia pro dohled nad pobočkou Citibank Europe plc. ČNB je zapojena do spolupráce v rámci deseti kolegií evropských bankovních skupin a jedné skupiny s centrálou v USA²². Činnost kolegií dohledů nad bankovními skupinami se v roce 2013 zaměřila na pravidelnou výměnu informací o situaci jednotlivých členů příslušných bankovních skupin, provádění společného hodnocení jejich rizikového profilu a uzavírání společných rozhodnutí o minimální výši kapitálového vybavení skupin a jejich jednotlivých členů. Kromě toho se činnost kolegií více zaměřila na přípravu na implementaci CRD IV/CRR a ozdravných plánů bank.

ČNB se rovněž aktivně účastnila jednání kolegií orgánů dohledu nad mezinárodními pojišťovacími skupinami. Členové kolegií diskutovali především o procesu předběžného posuzování a schvalování interních modelů pro výpočet kapitálového požadavku v rámci nového regulatorního režimu Solventnost II. ČNB také spolu s ostatními členy kolegií posuzovala finanční situaci a rizikový profil jednotlivých pojišťovacích skupin a subjektů, které jsou jejich součástí.

V rámci kapitálového trhu pokračovala spolupráce mezi ČNB a ostatními orgány dohledu na základě mnohostranných memorand o spolupráci IOSCO a ESMA.

ČNB rovněž úzce spolupracovala s orgány dohledu nad finančním trhem zemí střední a východní Evropy. V rámci této spolupráce docházelo ke vzájemnému informování a koordinaci a k výměně či formulování stanovisek národních orgánů dohledu z daného regionu k některým otázkám evropské regulace, např. Solventnost II, BRRD, SSM či SRM, a to především z pozice hostitelských orgánů dohledu, které vykonávají dohled nad dceřinými společnostmi zahraničních finančních skupin. ČNB na těchto jednáních mj. upozornila na rizika spojená s případnou přeměnou dceřiných společností na zahraniční pobočky a navrhla možná řešení s cílem snížit tato rizika.

22 GE Money Bank.

ČÁST B
VÝVOJ FINANČNÍHO TRHU V ROCE 2013

1. EKONOMICKÉ PROSTŘEDÍ V ROCE 2013²³

V roce 2013 procházela ekonomika v České republice obdobím poklesu, který se však v průběhu roku postupně zmírňoval a ve čtvrtém čtvrtletí se již ekonomická aktivita vrátila k meziročnímu růstu. Za celý sledovaný rok byl vykázán reálný pokles HDP o 0,9 %. Hlavní příčinou nepříznivého ekonomického vývoje byl propad hrubé tvorby fixního kapitálu, mírně záporný byl z celoročního pohledu i příspěvek čistého vývozu. Spotřeba domácností i vlády naopak vykazovala lehce kladné příspěvky k vývoji HDP.

Inflace se oproti předchozímu roku výrazně snížila, přičemž její průměrná míra za rok 2013 činila 1,4 %. Celková meziroční inflace se přitom v průběhu roku snižovala k dolní hranici tolerančního pásma cíle ČNB, měnověpolitická inflace se nacházela hluboko pod touto hranicí.

V roce 2013 proti roku předcházejícímu celkově oslabil kurz koruny vůči euru. Důvodem bylo především rozhodnutí bankovní rady ČNB ze 7. listopadu 2013 začít používat kurz koruny jako nástroj k dalšímu uvolnění měnových podmínek. Průměrný kurz CZK/EUR tak oslabil z hodnoty 25,1 v roce 2012 na 26,0 v roce 2013. Průměrný kurz CZK/USD se v roce 2013 nacházel na hodnotě 19,6 stejně jako v roce 2012.

Schodek běžného účtu platební bilance v poměru k hrubému domácímu produktu se v roce 2013 snížil na 1,4 % HDP, v absolutní hodnotě činil 56,0 mld. Kč. Vykázaný pokles schodku běžného účtu platební bilance odrážel zejména zvýšení přebytku obchodní bilance. I v roce 2013 skončil finanční účet platební bilance přebytkem, který dosáhl 187,9 mld. Kč, což je o 113,6 mld. Kč více než v předcházejícím roce.

Průměrná nezaměstnanost měřená podílem nezaměstnaných osob se ve srovnání s rokem 2012 zvýšila a dosáhla 7,7 %. Růst průměrné hrubé nominální mzdy v národním hospodářství se v roce 2013 téměř zastavil, mzdy se zvýšily pouze o 0,1 %. Při vyšší míře inflace ve srovnání s nárůstem nominální mzdy se průměrná reálná mzda za celý rok 2013 snížila. Vykázaná souhrnná produktivita práce v roce 2013 meziročně klesla o 1,8 %.

Opatření ke snižování deficitu veřejných financí spolu s poklesem investic ve vládním sektoru se projevily v poklesu vládního schodku v metodice ESA95 na 1,5 % HDP. Podíl vládního dluhu na HDP se v důsledku toho v roce 2013 nepatrně snížil na 46,0 %.

Česká národní banka již neměla prostor v oblasti úrokových sazeb, aby reagovala na protiinflační vývoj ekonomického prostředí a jeho prognózy do budoucna. V průběhu roku 2013 tak ponechala základní úrokové sazby, které již byly na téměř nulové dolní mezi, na nezmě-

²³ Údaje obsažené v této kapitole vycházejí z dat ČSÚ dostupných do 15. dubna 2014.

něné úrovni. Dvoutýdenní repo sazba v daném roce zůstala na hodnotě 0,05 %, diskontní sazba se rovněž neměnila a zůstala na 0,05 % a lombardní sazba setrvala na 0,25 %. Za této situace bankovní rada ČNB rozhodla dne 7. listopadu 2013 o používání měnového kurzu jako nástroje měnové politiky s vyhlášenou intervenční hladinou na úrovních poblíž 27 CZK/EUR. Tento nástroj je pro Českou republiku, která je malou otevřenou ekonomikou s dlouhodobým přebytkem likvidity v bankovním sektoru, účinnější k uvolnění měnových podmínek než jiné nástroje.

2. VÝVOJ V SEKTORECH ÚVĚROVÝCH INSTITUCÍ

Pro zpracování Zprávy o výkonu dohledu byly použity údaje z výkazů, které banky předkládají v rámci vykazovací povinnosti pro účely dohledu ČNB. Informace o vývoji bankovního sektoru ČR zahrnují údaje za všechny banky a pobočky zahraničních bank působící v ČR, včetně údajů za pobočky těchto bank v zahraničí. V údajích není zahrnuta Česká národní banka. V některých kapitolách, kde je uvedena zejména sektorová struktura bankovního sektoru, jsou použita data z výkazů v rámci vykazování měnové statistiky, což je výslovně uvedeno. Z tohoto důvodu nejsou některé hodnoty zcela srovnatelné s údaji v jiných částech textu, případně s dalšími publikacemi ČNB. Podrobně viz <http://www.cnb.cz> – Dohled a regulace – Souhrnné informace o finančním sektoru – Základní ukazatele o sektorech finančního trhu – Banky.

2.1 STRUKTURA BANKOVNÍHO SEKTORU

Bankovní sektor České republiky tvořilo ke konci roku 2013 celkem 44 bank a poboček zahraničních bank (dále banky). V průběhu roku neudělila ČNB žádnou novou bankovní licenci a žádná banka neukončila činnost. Nově vstoupila na tuzemský trh pobočka zahraniční banky MEINL BANK Aktiengesellschaft, pobočka Praha. Další nová pobočka Western Union International Bank GmbH, organizační složka vznikla konverzí již existující platební instituce. Činnost v ČR ukončila pobočka AXA Bank Europe, organizační složka.

Struktura bankovního sektoru se dlouhodobě příliš nemění a ke konci roku 2013 zahrnuje čtyři velké banky, osm středních a šest malých bank, dále pět stavebních spořitelen a 21 poboček zahraničních bank²⁴. Rozhodující část tuzemského bankovního sektoru tvoří i nadále skupina čtyř velkých bank²⁵, jejíž podíl na aktivech celého bankovního sektoru dosáhl více než 58 %.

Český bankovní trh je otevřen i dalším subjektům, které zde mohou podnikat a využívat volný pohyb služeb na principu jednotné licence bez založení pobočky. Takto mohlo k poslednímu dni roku 2013 na území ČR nabízet své služby 340 bank z členských zemí EU. Působení těchto bank na tuzemském bankovním trhu nespadá pod výkon dohledu ČNB.

24 Od roku 2012 došlo ke zvýšení objemu bilanční sumy potřebné pro zařazení do skupiny velkých a středních bank a některé banky byly v důsledku zvýšení jejich bilanční sumy přeřazeny z malých bank do středních bank. Rozdělení bank podle bilanční sumy je od roku 2012 následující: velké banky s bilanční sumou nad 250 mld. Kč, střední banky s bilanční sumou 50 až 250 mld. Kč a malé banky s bilanční sumou nižší než 50 mld. Kč. Další skupiny tvoří skupina poboček zahraničních bank a stavebních spořitelen. Podrobně viz <http://www.cnb.cz> – Dohled a regulace – Souhrnné informace o finančním sektoru – Základní ukazatele o sektorech finančního trhu – Banky – Metodika.

25 Ke konci roku 2013 tvořily skupinu čtyř velkých bank Česká spořitelna, ČSOB, Komerční banka a UniCredit Bank, podrobně viz část C, Přílohy.

Tab. II.1

Počet bank

(banky s licenci k danému datu)

	2011	2012	2013
BANKY CELKEM	44	43	44
v tom:			
banky	18	18	18
pobočky zahraničních bank	21	20	21
stavební spořitelny	5	5	5

Tab. II.2

Podíl jednotlivých skupin bank na celkové bilanční sumě

(banky s licenci k danému datu, v %)

	2011	2012	2013
BANKY CELKEM	100,0	100,0	100,0
v tom:			
velké banky	57,2	57,1	58,7
střední banky	19,0	20,6	19,9
malé banky	1,6	2,5	3,1
pobočky zahraničních bank	11,5	9,4	9,2
stavební spořitelny	10,6	10,4	9,2

Na principu jednotné licence bez založení pobočky působilo ke konci roku 2013 v zemích EU celkem osm tuzemských bank (Komerční banka od roku 2004, GE Money Bank od roku 2005, PPF banka a LBBW Bank od roku 2009, Česká exportní banka a Česká spořitelna od roku 2010 a nově od roku 2013 ČSOB a UniCredit Bank).

2.1.1 Vlastnická struktura bankovního sektoru

Bankovní sektor má ustálenou vlastnickou strukturu. Převažující podíl na celkovém základním kapitálu tuzemského bankovního sektoru má dlouhodobě zahraniční kapitál s přímým podílem (tj. přímý zahraniční akcionář vlastní akcie na první úrovni). Tento podíl se ke konci roku 2013 mírně snížil na 74,2 %, přičemž zahraniční kapitál je výlučně zastoupen v deseti bankách a v dalších pěti bankách převažuje. Kapitál vlastníků z ČR převažuje ve dvou bankách a v šesti bankách je tento kapitál zastoupen výlučně.

Zahraníční vlastníci měli ke konci roku 2013 pod přímou a nepřímou kontrolou celkem 95,7 % aktiv bankovního sektoru ČR²⁶. Přímí akcionáři ze zemí EU se na základním kapitálu tuzemského bankovního sektoru podíleli téměř ze 70 % a na zahraničním kapitálu bankovního sektoru činil jejich podíl více než 94 %. Struktura vlastníků z hlediska příslušnosti k jednotlivým zemím EU zůstává diverzifikovaná. Skupina velkých bank je ovládána vlastníky ze zemí EU.

2.1.2 Pracovníci a obchodní místa

Počet zaměstnanců bankovního sektoru dosáhl ke konci roku 2013 celkem 40 265 osob²⁷ a zůstal tak mezitím téměř nezměněn. Nejvýznamnějším zaměstnavatelem v bankovním sektoru je skupina velkých bank s podílem téměř 67 %.

K obsluze klientů bankovního sektoru sloužilo na konci roku 2013 v České republice celkem 2 135 obchodních míst a na jedno obchodní místo připadalo téměř pět tisíc obyvatel České republiky.

Produktivita bankovního sektoru měřená velikostí bilanční sumy připadající na jednoho zaměstnance se mezitím zvýšila o 14,7 % a ke konci roku 2013 dosáhla hodnoty 131,9 mil. Kč.

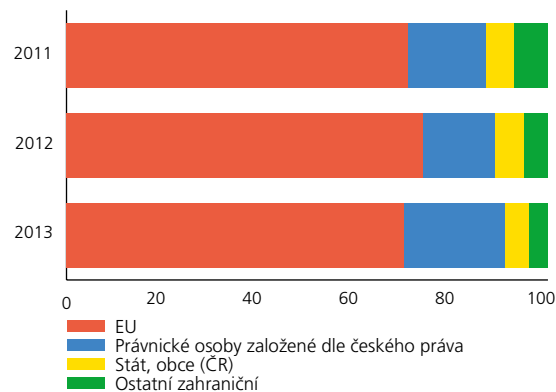
²⁶ Jedná se o podíl aktiv bankovního sektoru, která jsou kontrolována zahraničními subjekty (tj. zahraniční vlastníci drží přímo či nepřímo alespoň 50 % vlastnických práv v bance), na celkové bilanční sumě bankovního sektoru.

²⁷ Je uveden počet všech zaměstnanců bankovního sektoru (evidenční stav zaměstnanců), bez ohledu na velikost jejich pracovních úvazků.

GRAF II.1

Vlastnická struktura bank

(v %, banky s licenci k danému datu)

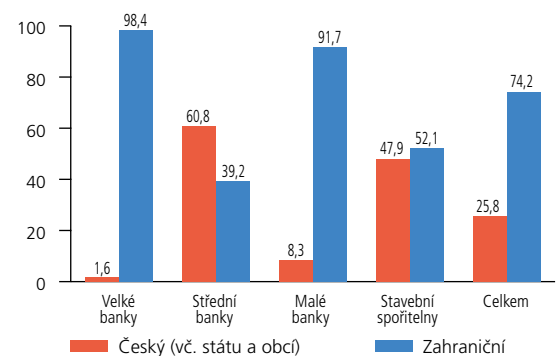

Pozn.: Podíl na základním kapitálu.

GRAF II.2

Původ kapitálu

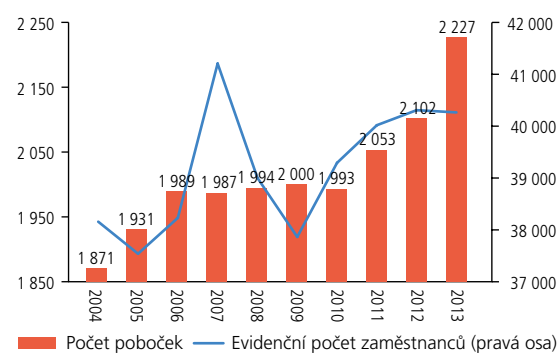
(v %, banky s licenci k 31. 12. 2013)

GRAF II.3

Počet zaměstnanců a počet poboček

(v ČR i mimo ČR, banky s licenci k danému datu)

TAB. II.3

Počet pracovníků a obchodních míst v ČR

(banky s licenci k danému datu)

	2011	2012	2013
POČET PRACOVNÍKŮ	39 822	40 128	38 984
Počet obchodních míst	2 049	2 098	2 135
Počet pracovníků			
na 1 banku	905,0	933,2	886,0
na 1 obchodní místo	19,4	19,1	18,3
Počet obyvatel			
na 1 banku (tis.)	238,7	244,6	238,9
na 1 obchod. místo (tis.)	5,1	5,0	4,9
na 1 pracovníka	263,8	262,1	269,7

TAB. II.4

Elektronické bankovníctví

(banky s licenci k danému datu)

	2011	2012	2013
Počet bankomatů	3 935	4 106	4 399
Počet vydaných platebních karet (v tis.)			
celkem	9 810	10 162	10 387
debetní karty	7 988	8 280	8 777
kreditní karty	1 822	1 882	1 610
Běžné účty (domácnosti-obyvatelstvo, v tis.)			
celkem	9 716	10 510	11 718
s vydanými platebními kartami	6 836	7 087	7 732
s přístupem přes PC	6 270	6 949	8 108
s přístupem přes telefon	4 179	4 816	5 435
bez elektronické obsluhy	951	1 114	1 078

TAB. II.5

Transakce prováděné platebními kartami

(banky s licenci k danému datu)

	2011	2012	2013
POČET TRANSAKČÍ			
CELKEM (v tis.)	130 044	147 476	164 523
z toho: v ČR	122 796	139 864	154 500
výběry z bankomatů	50 978	53 418	51 844
výběry na přepážkách	1 910	1 730	1 551
platby u obchodníků	69 908	84 716	101 106
z toho: mimo ČR	7 248	7 612	10 023
výběry z bankomatů	1 633	1 593	1 935
výběry na přepážkách	8	6	6
platby u obchodníků	5 607	6 012	8 081
OBJEM TRANSAKČÍ			
CELKEM (v mil. Kč)	287 017	300 892	313 185
z toho: ČR	272 683	284 728	292 129
výběry z bankomatů	190 165	194 730	196 203
výběry na přepážkách	18 902	17 003	15 829
platby u obchodníků	46 507	72 995	80 097
z toho: mimo ČR	14 333	16 164	21 056
výběry z bankomatů	5 710	6 555	8 582
výběry na přepážkách	71	84	79
platby u obchodníků	5 473	9 524	12 396

2.1.3 Elektronické bankovníctví

Stále více klientů tuzemských bank využívá různé formy elektronického bankovníctví. V roce 2013 pokračoval růst počtu běžných a vkladových účtů pro domácnosti – obyvatelstvo (meziroční nárůst o 11,5 %). Nejrychlejším tempem (16,7 %) se zvýšil počet běžných účtů s přístupem přes PC. Všechny typy účtů s dálkovým přístupem zaznamenaly růst, zatímco u účtů bez elektronické obsluhy došlo k meziročnímu poklesu jejich počtu o 3,2 %. K obsluze klientů bylo ke konci roku 2013 připraveno celkem 4 399 bankomatů, z toho jich bylo v daném roce nově instalováno 293, což představuje meziroční růst o 7,1 %. V samoobslužných zónách, v nichž mají klienti přístup k bankomatům po celých 24 hodin, je umístěno téměř 22 % z celkového počtu bankomatů.

Téměř 66 % všech běžných účtů obyvatelstva má umožněn přístup prostřednictvím platební karty. V ČR dosahovalo meziroční tempo růstu počtu transakcí prováděných platebními kartami 11,6 % a celkový objem transakcí uskutečněných platebními kartami se zvýšil v daném roce o 4,1 %. Celkový počet transakcí uskutečněných platebními kartami u obchodníků se v roce 2013 zvýšil o více než 20 %, přitom objem těchto plateb tvoří téměř 30 % z celkového objemu transakcí prováděných platebními kartami.

2.2 ČINNOST BANKOVNÍHO SEKTORU

TAB. II.6

Aktiva bankovního sektoru

(banky s licenci k danému datu, v mld. Kč)

	2011	2012	2013	Struktura 2013 (v %)
AKTIVA CELKEM NETTO	4 476	4 633	5 143	100,0
Pokladní hotovost	40	39	43	0,8
Pohledávky vůči centrálním bankám	389	384	663	12,9
Finanční aktiva k obchodování	271	263	202	3,9
Finanční aktiva v reálné hodnotě vykázaná do zisku/ztráty	29	26	22	0,4
Realizovatelná finanční aktiva	443	532	498	9,7
Úvěry a jiné pohledávky	2 734	2 780	3 112	60,5
Finanční investice držené do splatnosti	380	405	404	7,8
Zajišťovací deriváty s kladnou reálnou hodnotou	34	47	33	0,6
Kladné změny reálné hodnoty portfolia zajišťovaných nástrojů	0	1	1	0,0
Hmotný a nehmotný majetek	46	46	45	0,9
Účasti	78	77	84	1,6
Ostatní aktiva	30	34	38	0,7

Bilanční aktiva²⁸ bankovního sektoru se meziročně zvýšila o 509,8 mld. Kč (11,0 %) na hodnotu 5 143,2 mld. Kč.²⁹ Na růstu aktiv se nejvíce podílela skupina velkých bank³⁰, která navýšila svá aktiva o 370,6 mld. Kč (14,0 %). Nejrychleji se z tohoto hlediska rozvíjela skupina malých bank, u kterých bylo zaznamenáno meziroční zvýšením aktiv celkem o 37,4 % (43,0 mld. Kč).

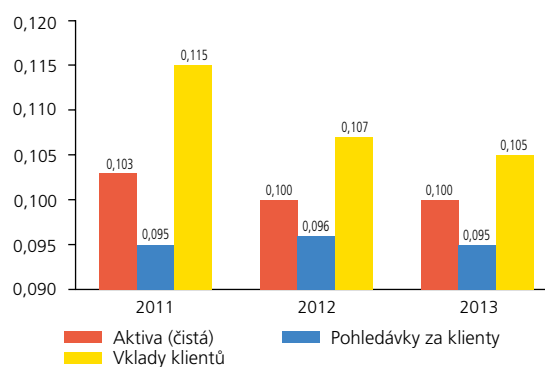
Skupina středních bank navýšila svá aktiva o 66,5 mld. Kč (7,0 %) a pobočky zahraničních bank o 37,6 mld. Kč (8,6 %). Naopak stavebním spořitelnám aktiva meziročně klesla o 8,0 mld. Kč (1,7 %) v důsledku změny podmínek na trhu stavebního spoření. Z celkového počtu 44 bank a poboček zahraničních bank aktivně působících na tuzemském trhu jich 32 ke konci roku 2013 zaznamenalo vyšší hodnotu celkových aktiv ve srovnání s koncem roku předchozího.

Podíl skupiny čtyř velkých bank na celkových aktivech bankovního sektoru se meziročně zvýšil o 1,3 procentního bodu na 58,7 %.

Bankovní sektor je tradičně orientován na klasické bankovníctví založené na přijímání vkladů a poskytování úvěrů. Celková rozvaha bank je na aktivní straně z více než 60 % tvořena úvěry a jinými pohledávkami (meziročně se zvýšily o 12,7 %). Klientské pohledávky, které tvoří rozhodující část pohledávek, se na celkových aktivech podílely téměř z 50 %, když meziročně vzrostly o 10,6 %. Angažovanost tuzemských bank vůči

GRAF II.4

Herfindahlovy indexy tržní konkurence

28 Aktiva bankovního sektoru tvoří pokladní hotovost, pohledávky, cenné papíry, hmotný a nehmotný majetek a ostatní aktiva.

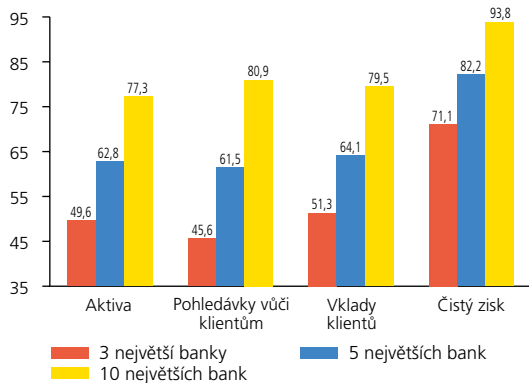
29 V listopadu 2013 na měnovém zasedání rozhodla BR o zahájení používání měnového kurzu jako dalšího nástroje uvolňování měnových podmínek. To se promítlo do vývoje celkové bilanční sumy bankovního sektoru a vybraných položek.

30 Na růstu aktiv se projevila rovněž fúze UniCredit Bank CZ a UniCredit Bank SK k 1. prosinci 2013.

GRAF II.5

Koncentrace bankovního sektoru

(banky s licencí k 31. 12. 2013, v %)

České národní bance ke konci roku 2013 činila 662,5 mld. Kč, což představuje nárůst o 72,5 %. Uvedený výrazný nárůst o více než 200 mld. Kč se uskutečnil v průběhu posledních dvou měsíců roku 2013, následně po uvolnění měnových podmínek ze strany ČNB, zatímco v průběhu prvních deseti měsíců daného roku se angažovanost tuzemských bank vůči České národní bance pohybovala na úrovni 450 mld. Kč.

Míra koncentrace bankovního sektoru, měřená podle Herfindahlova indexu na základě velikosti celkových aktiv, vykazuje již druhým rokem hodnotu 0,100. Na základě klientských pohledávek a také vkladů uvažovaná míra koncentrace meziročně mírně klesla (na hodnoty 0,095, resp. 0,105).³¹

Podíly skupin tří, pěti nebo deseti největších bank na aktivech a také na vkladech, které rovněž vyjadřují koncentraci na trhu, ve srovnání s předchozím rokem vesměs mírně klesly, naopak k vyšší koncentraci došlo u klientských pohledávek a dosaženého čistého zisku. Tři banky ze skupiny velkých bank vyprodukovaly více než 71 % celkového čistého zisku tuzemského bankovního sektoru. Deset bank, které dosáhly v daném roce nejvyšší čistý zisk, vyprodukovalo téměř 94 % zisku bankovního sektoru.

TAB. II.7

Sektorové členění pohledávek

	Objem (v mld. Kč)			Změna 2013/2012 (v %)
	2011	2012	2013	
CELKEM	2 304	2 360	2 514	6,5
A. REZIDENTI				
z toho:	2 107	2 148	2 227	3,7
nefinanční podniky	828	835	867	3,8
finanční instituce	117	116	120	2,9
vládní instituce	64	62	58	-6,4
domácnosti	1 095	1 132	1 181	4,3
živnosti	38	36	37	1,0
obyvatelstvo	1 009	1 045	1 092	4,5
ostatní dom. SVJ	48	51	52	1,5
neziskové instituce	3	2	2	-9,6
B. NEREZIDENTI	197	212	287	35,2

2.2.1 Vývoj úvěrového portfolia bankovního sektoru (z pohledu sektorového členění)³²

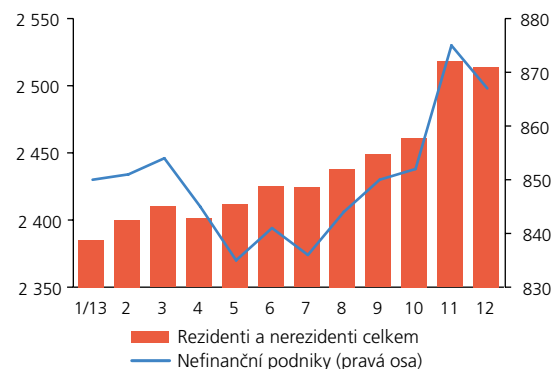
Celkový objem pohledávek bankovního sektoru v roce 2013 vzrostl³³. Objem úvěrů, které tuzemské banky poskytly svým klientům, se meziročně zvýšil o 154,3 mld. Kč (6,5 %) na celkových 2 514,3 mld. Kč k poslednímu dni roku 2013. Tempo růstu objemu úvěrů se meziročně zvýšilo o 4,1 procentního bodu, ale v průběhu daného roku nebyla dynamika rovnoměrná. V prvním pololetí byl zaznamenán pozvolný nárůst, zatímco ve druhém pololetí, resp. v závěru daného roku, byl růst rychlejší.

Úvěry poskytnuté domácnostem (obyvatelstvo, živnosti a SVJ³⁴) a nefinančním podnikům tvoří základ celkové úvěrové emise.

GRAF II.6

Pohledávky bankovního sektoru v roce 2013

(v mld. Kč)

31 Herfindahlův index (HI) je součtem čtverců tržních podílů jednotlivých subjektů působících na daném trhu. Nabývá hodnoty mezi 0 a 1, přičemž čím více se hodnota blíží nule, tím je menší koncentrace, resp. silnější konkurence na trhu. Za nízkou míru koncentrace trhu považujeme hodnoty do 0,10; hodnoty 0,10-0,18 značí střední míru koncentrace a nad 0,18 se jedná o velmi koncentrovaný trh.

32 Pro účely zpracování této kapitoly byly použity údaje z výkazů, které banky předkládají v rámci vykazování měnové statistiky. Jedná se pouze o úvěry poskytnuté v ČR (rezidenti). Tyto výkazy na rozdíl od výkazů pro účely bankovního dohledu používají odlišnou metodiku, proto nejsou některé výsledné hodnoty (např. celkový objem poskytnutých úvěrů) zcela srovnatelné s údaji v jiných částech textu. Podrobněji viz <http://www.cnb.cz> – Statistika – Měnová a finanční statistika – Často kladené dotazy. Vývoj úvěrového portfolia z pohledu jeho kvality (rizikovitosti) je obsahem kapitoly 2.4.1 Úvěrové riziko.

33 Rovněž do vývoje úvěrového portfolia bankovního sektoru na konci roku 2013 se promítly důsledky uvolňování měnových podmínek.

34 Sektor Domácnosti je počínaje rokem 2010 členěn na Živnosti, Obyvatelstvo a nově Ostatní domácnosti SVJ (společnosti vlastníků jednotek).

Úvěry domácnostem jako celku vzrostly v průběhu roku 2013 o 48,5 mld. Kč a dosáhly celkové hodnoty 1 180,7 mld. Kč. Podíl úvěrů domácnostem na úvěrovém portfoliu bankovního sektoru se v minulosti pravidelně zvyšoval až do roku 2012, ale hodnota konce roku 2013 znamená pokles tohoto podílu o jeden procentní bod na 47,0 %. Podíl úvěrů podnikové sféry na celkových úvěrech se naopak dlouhodobě mírně snižuje a na konci roku činil 34,5 %. Úvěry obyvatelstvu, představující 92,5 % celkového objemu úvěrů domácnostem, se ke konci roku 2013 zvýšily o 47,4 mld. Kč (o 3,6 %) a na celkových úvěrech bankovního sektoru tyto představovaly podíl 43,4 %. Hodnota pohledávek za ostatními domácnostmi – SVJ v podstatě stagnovala, když meziročně vzrostla o 0,7 mld. Kč³⁵.

Úvěry poskytnuté nefinančním podnikům se v roce 2013 zvýšily o 31,8 mld. Kč (3,8 %) na 867,1 mld. Kč, ale jejich podíl na celkových úvěrech se mírně snížil na 34,5 %. Přitom angažovanost bank vůči nefinančním podnikům soukromých tuzemských majitelů se meziročně zvýšila o 14,1 mld. Kč (2,5 %) na celkových 584,5 mld. Kč a úvěry poskytnuté nefinančním soukromým podnikům pod zahraniční kontrolou byly navýšeny meziročně o 22,4 mld. Kč (9,4 %) na 261,0 mld. Kč. Angažovanost vůči nefinančním podnikům veřejným se v roce 2013 snížila (o 18,0 %, resp. 4,8 mld. Kč) a podíl úvěrů nefinančních podniků veřejných v rámci nefinančních podniků činil ke konci roku 2013 pouze 2,5 %.

Na mezibankovním trhu se podíl úvěrů poskytovaných finančním institucím na celkových úvěrech bankovního sektoru v roce 2013 dále snížil až na 4,8 % (z podílu 4,9 % ke konci roku 2012), přitom objem těchto úvěrů vzrostl o 3,3 mld. Kč (2,9 %) na 119,7 mld. Kč.

Objem úvěrů vládním institucím (bez zohlednění držených dluhopisů) meziročně klesl o 6,4 % na 57,5 mld. Kč a jejich podíl na celkových úvěrech bankovního sektoru se tak snížil na 2,3 %. Téměř 79 % celkového objemu těchto úvěrů bylo tvořeno úvěry místním vládním institucím.

Výrazné zvýšení naopak zaznamenaly úvěry poskytnuté nerezidentům. Ty se zvyšovaly proporcionálně v průběhu celého roku, i když na konci daného období bylo zvýšení výraznější a k 31. prosinci 2013 dosáhly hodnoty 287,1 mld. Kč, což bylo meziročně o 74,8 mld. Kč více (35,2 %). Jejich podíl na celkových úvěrech se tak zvýšil na 11,4 %.³⁶

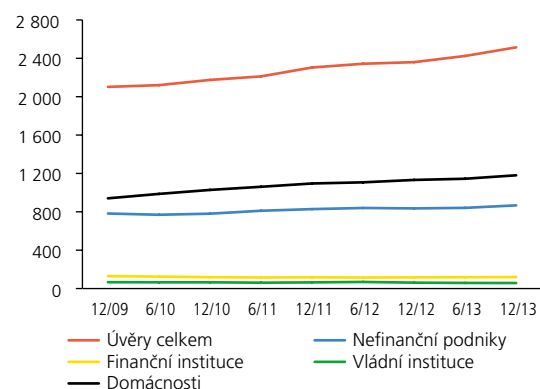
³⁵ V roce 2011 byly významným stimulem i poskytnuté dotace v rámci programu Zelená úsporám, umožňující ve spojení s možným čerpáním úvěru rekonstruovat bytový fond. V roce 2013 již tento faktor nepůsobí.

³⁶ V závěru roku 2013 působil rovněž efekt přecenění spojený s oslabením kurzu koruny.

GRAF II.7

Vývoj sektorové struktury úvěrového portfolia

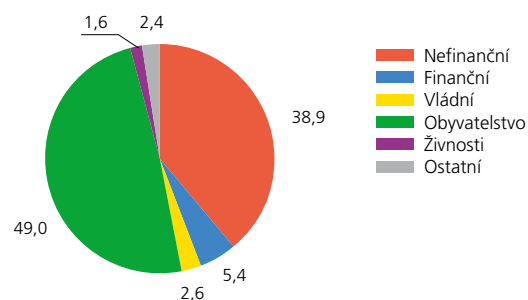
(v mld. Kč)

GRAF II.8

Struktura úvěrů podle ekonomických sektorů

(banky s licenci k 31. 12. 2013, v %)

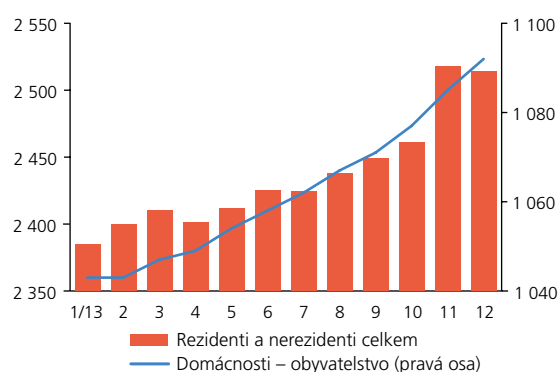

Pozn.: Pouze úvěry poskytnuté v ČR.

GRAF II.9

Pohledávky bankovního sektoru v roce 2013

(v mld. Kč)

TAB. II.8

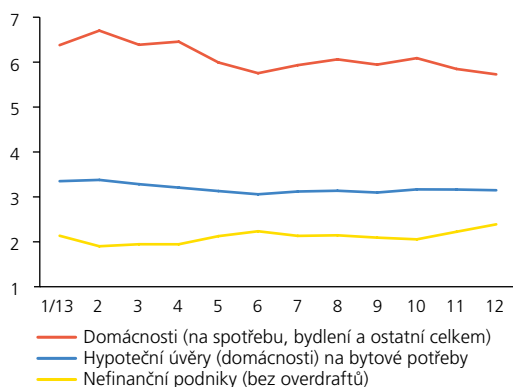
Úvěry obyvatelstvu podle časového a druhového hlediska

	Objem (v mld. Kč)			Změna 2013/2012 (v %)
	2011	2012	2013	
ÚVĚRY A POHLEDÁVKY CELKEM	1 009	1 045	1 092	4,5
z toho:				
krátkodobé	42	45	43	-3,8
střednědobé	42	41	40	-3,5
dlouhodobé	924	959	1 009	5,3
z toho:				
úvěry na bydlení:	773	810	852	5,2
z toho:				
hypoteční úvěry na bydlení	659	700	747	6,6
spotřebitelské úvěry, vč. debetních zůstatků na běžných účtech	196	195	195	0,4
ostatní	40	40	45	10,7

GRAF II.10

Úrokové sazby z nových úvěrů v roce 2013

(v %)

2.2.2 Úvěry obyvatelstvu³⁷

Největší část úvěrů rezidentům, více než 49 %, je tvořena úvěry poskytnutými obyvatelstvu (rezidenti, bez živností a SVJ). Ke konci roku 2013 byly bankami poskytnuty obyvatelstvu úvěry v celkové výši 1 092,4 mld. Kč, z toho nové úvěry v daném roce činily 287,3 mld. Kč. Meziroční tempo růstu objemu úvěrů poskytnutých tuzemskými bankami obyvatelstvu se tak zvýšilo o 0,9 procentního bodu na 4,5 %.

Převážná část úvěrů obyvatelstvu, více než 78 %³⁸, byla tvořena úvěry na bydlení, přitom objem těchto půjček byl na konci roku o 42,3 mld. Kč vyšší ve srovnání s koncem předchozího roku, když se meziroční tempo růstu jejich objemu zvýšilo o 0,4 procentního bodu na 5,2 %.

Poptávka po úvěrech na bydlení a financování investic do nemovitostí se projevuje zejména v poptávce po hypotečních úvěrech³⁹ – jejich objem se v průběhu roku 2013 zvýšil o 61,2 mld. Kč (o 6,6 %) na 746,6 mld. Kč a tvoří tak více než 68 % veškerých úvěrů poskytnutých obyvatelstvu. K růstu objemu hypotečních úvěrů na bydlení v roce 2013 přispěl také pokles úrokových sazeb u nových úvěrů a vývoj cen na trhu nemovitostí. Nové hypotéky byly bankami v daném roce poskytnuty v celkovém objemu 151,4 mld. Kč, což je zatím nejvíce v celé historii poskytování hypoték v ČR.⁴⁰ Proti roku 2012 bylo poskytnuto o 27,3 mld. Kč hypotečních úvěrů více, přitom trh hypoték je s téměř 22% tempem meziročního růstu nejrychleji rostoucím trhem úvěrových produktů. Na nových úvěrech obyvatelstvu představují nové poskytnuté hypoteční úvěry již 52,7 %.

Podíl dlouhodobých úvěrů na celkových úvěrech poskytnutých obyvatelstvu se pravidelně zvyšuje a na konci roku 2013 činil 92,4 %.

Stavební spořitelny se rovněž podílejí na spolufinancování potřeb na bydlení. Změny podmínek stavebního spoření a zejména snížení státní podpory ovlivnily vývoj na tomto trhu. Po stagnaci v roce 2011 již druhým rokem dochází k poklesu celkové výše poskytnutých úvěrů ze stavebního spoření, v roce 2013 o 20,8 mld. Kč (7,4 %)⁴¹ na celkových 261,4 mld. Kč. Tento pokles se projevuje také na relativním ukazateli poměru objemu úvěrů k naspořené částce, který dále klesl na 60,9 %. Přitom klienti stavebních spořitelen uzavřeli v roce 2013 o 3,9 % více nových smluv o stavebním spoření ve srovnání s předchá-

37 V této kapitole jsou popisovány úvěry do sektoru obyvatelstva – rezidentům ČR. Sektor obyvatelstva je podskupinou sektoru domácností. Kromě obyvatelstva se do sektoru domácností řadí také živností a od roku 2010 ještě ostatní domácnosti SVJ (společnosti vlastníků jednotek).

38 Úvěry na bydlení kromě hypotečních úvěrů dále zahrnují úvěry ze stavebního spoření (standardní a překlenovací) a spotřebitelské úvěry na nemovitosti.

39 Hypoteční úvěry celkem (rezidenti, nerezidenti) jsou uvedeny za všechny sektory.

40 Pod pojmem nová hypotéka jsou zahrnuty veškeré nové smlouvy o hypotečním úvěru a všechny smlouvy o hypotečním úvěru, u kterých došlo k novému ujednání.

41 V tabulce II. 9 jsou zahrnuty i úvěry poskytnuté stavebními spořitelny, které mají charakter hypotečního úvěru (tj. jsou zajištěny zástavním právem k nemovitosti).

zejícím rokem – celkem bylo uzavřeno 449,6 tis. nových smluv. Pokračuje ale pokles celkového počtu smluv ve fázi spojení, když jejich počet meziročně klesl o 5,8 % na 4 067 tisíc smluv koncem roku 2013. Účastníkům stavebního spoření bylo v roce 2013 vyplaceno ve formě státní podpory celkem 5,0 mld. Kč a meziročně se tato výdajová položka státního rozpočtu snížila o 5,7 % (0,3 mld. Kč). Podstatná část smluv o stavebním spoření je již uzavřena za nových podmínek s nižší státní podporou.

Zadlužení obyvatelstva prostřednictvím spotřebitelských úvěrů se v roce 2013 zvýšilo o 0,7 mld. Kč na celkovou hodnotu 195,4 mld. Kč.

2.2.3 Vývoj dalších položek aktiv

Pohledávky za centrálními bankami představují významnou položku celkové rozvahy bankovního sektoru. Zatímco na konci roku 2012 jejich podíl na celkovém objemu aktiv bankovního sektoru činil 8,3 % (384,4 mld. Kč), v závěru roku 2013 následně po uvolnění měnových podmínek ze strany ČNB činil jejich podíl 12,9 %, což představuje meziroční nárůst o 278,2 mld. Kč. Na těchto pohledávkách má hlavní podíl (62,1 %) skupina velkých bank a jde zejména o pohledávky vyplývající z repo operací s Českou národní bankou a z využívání jednodenní depozitní facility ČNB bankami.

Hodnota cenných papírů (včetně účastí) v aktivech bank činila koncem roku 2013 celkem 1 209,2 mld. Kč, z toho dluhové CP představovaly 1 115,3 mld. Kč. Hodnota dluhových CP držných bankami se meziročně zvýšila pouze o 1,0 %. Podíl dluhových CP vydaných vládními institucemi na všech dluhových CP v portfoliích bank činil téměř 73 % (810,0 mld. Kč a pokles o 32,6 mld. Kč), zatímco hodnota dluhových CP emitovaných úvěrovými institucemi se meziročně zvýšila o 14,5 % a na konci daného roku činila 269,1 mld. Kč. V portfoliu bank se snižovala celková hodnota dluhových CP jak držných do splatnosti (podíl 32,9 %), tak určených k obchodování (podíl 10,0 %). Největší podíl v portfoliu cenných papírů (43,9 %) představují realizovatelné CP, jejichž hodnota se rovněž snížila na 489,8 mld. Kč⁴² ke konci roku 2013.

Celková hodnota kapitálových nástrojů⁴³ se meziročně zvýšila o 0,2 mld. Kč na 9,6 mld. Kč a jejich podíl na cenných papírech bankovního sektoru se stabilně udržuje pod hranicí jednoho procenta.

Tab. II.9

Základní ukazatele stavebního spoření

	2011	2012	2013	Změna 2013/2012 (v %)
Nově uzavřené smlouvy (tis. ks)	410	433	450	3,9
Počet smluv ve fázi spoření (tis. ks)	4 550	4 317	4 067	-5,8
Naspořená částka (mld. Kč)	433	435	429	-1,4
Úvěry celkem (mld. Kč)	293	282	261	-7,4
z toho:				
ze stavebního spoření (mld. Kč)	56	56	52	-6,8
překlenovací (mld. Kč)	237	227	210	-7,5
Úvěry celkem/naspořená částka (%)	67,6	64,9	60,9	-6,2
Přiznaná státní podpora (mld. Kč)	10,7	5,3	5,0	-5,7

42 Realizovatelné CP nelze zařadit jako CP k obchodování, ani CP držené do splatnosti, ani jako majetkové účasti.

43 Ukazatel vyjadřuje celkový objem kapitálových nástrojů bez ohledu na to, v kterém portfoliu je tento nástroj umístěn a kdo jej emitoval. Obsahuje akcie, podílové listy a ostatní kapitálové nástroje.

Tuzemské banky v roce 2013 zvýšily hodnotu svých účastí v přidružených a ovládaných osobách, konkrétně o 8,8 % na 84,4 mld. Kč. Výrazně převažují účasti s rozhodujícím vlivem představující 90,0 % všech účastí (75,9 mld. Kč). I jejich podíl se mírně snížil (o téměř šest procentních bodů).

Cenné papíry jsou především v držení skupiny velkých bank (70,0 %) a stavebních spořitelů (11,6 %). Ještě větší koncentrace je u majetkových účastí (84,3 mld. Kč), u kterých připadá největší podíl (81,2 %) rovněž na skupinu velkých bank.

2.2.4 Zdroje bankovního sektoru⁴⁴

Tab. II.10

Pasiva bankovního sektoru

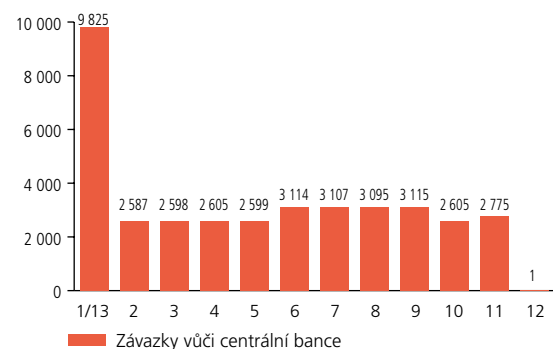
(banky s licenci k danému datu)

	Objem (v mld. Kč)			Struktura 2013 (v %)
	2011	2012	2013	
PASIVA CELKEM	4 476	4 633	5 143	100,0
Vklady, úvěry a ostatní finanční závazky vůči centrálním bankám	4	10	0	0,0
Finanční závazky k obchodování	323	249	294	5,7
Finanční závazky v reálné hodnotě vykázané do zisku/ztrát	19	21	17	0,3
Finanční závazky v naběhlé hodnotě	3 684	3 832	4 281	83,2
Zajišťovací deriváty se zápornou reálnou hodnotou	23	26	27	0,5
Záporné změny reálné hodnoty portfolia zajišťovacích nástrojů	0	2	0	0,0
Rezervy	10	10	11	0,2
Ostatní závazky	50	57	49	1,0
Vlastní kapitál celkem	362	427	463	9,0
z toho:				
základní kapitál	85	88	94	1,8
nerozdělený zisk z předchozích let	136	160	179	3,5
zisk za účetní období	53	64	61	1,2

Graf II.11

Finanční závazky vůči centrální bance v roce 2013

(v mil. Kč)

Bankovní sektor ČR dlouhodobě disponuje dostatečnými zdroji. Podíl clientských vkladů ke clientským úvěrům dlouhodobě převyšuje hranici 120 %. Ke konci roku 2013 činily celkové clientské vklady⁴⁵ 3 457,4,0 mld. Kč, když se jejich hodnota v průběhu roku meziročně zvýšila o téměř 10 %⁴⁶. Vklady ostatních klientů se zvýšily o 9,4 % a vklady vládních institucí vzrostly o 12,9 %. Výrazně vzrostly vklady úvěrových institucí (o 170,0 mld. Kč) a tuzemský bankovní sektor tak zvýšil své závazky vůči nim o více než 41 % na celkovou hodnotu 582,7 mld. Kč.

⁴⁴ Pro účely zpracování části kapitoly pojednávající o členění clientských vkladů podle sektorového hlediska byly použity údaje z výkazů, které banky předkládají v rámci vykazování měnové statistiky. Tyto výkazy na rozdíl od výkazů pro účely bankovního dohledu používají odlišnou metodiku, proto nejsou některé výsledné hodnoty zcela srovnatelné s údaji v jiných částech textu. Podrobněji viz <http://www.cnb.cz> – Statistika – Měnová a finanční statistika – Často kladené dotazy.

⁴⁵ Celkové vklady klientů (ostatní klienti a vládní instituce).

⁴⁶ Rovněž celkové vklady klientů na konci roku 2013 byly ovlivněny důsledky uvolnění měnových podmínek.

Opačný vývoj měly úvěry poskytnuté centrální bankou, které se v průběhu daného roku snížily celkem o 9,6 mld. Kč na 1,3 mil. Kč v důsledku prudkého poklesu v období závěru roku následně po uvolnění měnových podmínek ze strany ČNB. Na klientských (nevládních) účtech bankovního sektoru uložili klienti v roce 2013 o 261,1 mld. Kč více ve srovnání s rokem 2012. Na běžných účtech činil meziroční přírůstek vkladů 9,8 %⁴⁷. Na netermínovaných účtech bylo na konci roku 2013 uloženo 63,1 % celkových klientských vkladů. Objem termínovaných vkladů v průběhu roku 2013 vrostl o 2,0 %, přitom u termínovaných účtů převažují krátkodobé vklady do tří měsíců (téměř 67 % objemu všech vkladů na termín).

Závazky z emitovaných dluhových cenných papírů na konci roku 2013 vzrostly o 14,8 % a dosáhly hodnoty 441,9 mld. Kč.

Bankovní sektor ČR je dlouhodobě ziskový. Podstatnou část dosaženého zisku si ponechávají banky ve formě nerozděleného zisku minulých období a rezervních fondů. Přírůstek nerozděleného zisku sloužící k posílení kapitálu činil za rok 2013 celkem 19,0 mld. Kč, jeho objem tak byl ve srovnání s koncem roku 2012 navýšen o 11,8 %. Rezervní fondy byly navyšovány v souladu se zákonnými požadavky.⁴⁸

Podíly jednotlivých ekonomických sektorů na celkových vkladech se podstatně nemění.⁴⁹ Růst vkladů byl zaznamenán ve všech ekonomických sektorech. Vklady obyvatelstva (s nejvyšším podílem, který činí více než 50 %) vzrostly meziročně o 2,2 % (36,5 mld. Kč). Nefinanční podniky zvýšily svůj podíl na 23,3 %, když jejich vklady vzrostly o více než 60 mld. Kč. Vládní instituce v posledním období pravidelně navyšují své vklady a jejich podíl na celkových vkladech se rovněž zvyšuje. Vládní instituce navýšily své vklady o 54,6 mld. Kč s podílem na vkladech 12,8 %.

2.2.5 Podrozvahové operace

Nominální hodnota podrozvahových aktiv i pasiv se v průběhu roku 2013 příliš nezměnila (meziroční nárůst do 2 %). Rovněž objemy derivátových operací na obou stranách podrozvahy, které tvoří jejich podstatnou část, stagnují (zvýšení do 1 % ve srovnání s rokem 2012). Dlouhodobější vývoj poklesu celkových objemů derivátových operací od roku 2008 se zastavil. Objem derivátových operací (pohledávky i závazky) na konci roku 2013 mírně převyšoval 50 % jejich objemu z konce roku 2008.

47 V ČR (stejně jako v zemích EU) je 100% pojištění vkladů, maximálně však do výše 100 tis. EUR.

48 Více o vývoji vlastních zdrojů, podřízeného dluhu a rezerv bankovního sektoru lze nalézt v části 2.5 Kapitálové vybavení bankovního sektoru.

49 Struktura celkových vkladů tuzemského bankovního sektoru podle jednotlivých sektorů byla zpracována z databáze měnové statistiky (rovněž celkové klientské vklady uvedené v G II 12).

Tab. II.11

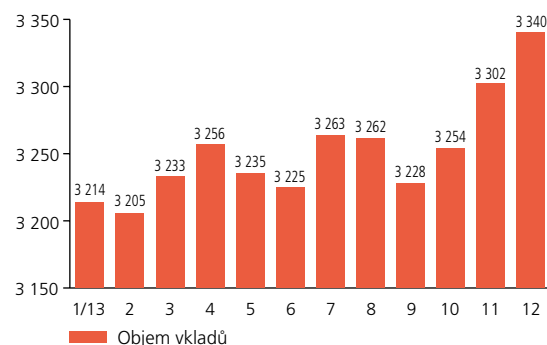
Sektorové členění klientských vkladů

	Objem (v mld. Kč)			Změna 2013/2012 (v %)
	2011	2012	2013	
CELKEM	2 914	3 128	3 340	6,8
A. REZIDENTI	2 829	3 022	3 208	6,2
nefinanční podniky	673	716	777	8,5
finanční instituce	117	138	165	19,1
vládní instituce	305	374	428	14,6
domácnosti	1 711	1 770	1 812	2,4
živnosti	91	89	92	3,4
obyvatelstvo	1 594	1 651	1 687	2,2
ostatní dom. SVJ	26	31	33	7,9
neziskové instituce sloužící domácnostem	23	23	26	12,1
B. NEREZIDENTI	85	106	132	24,6

GRAF II.12

Klientské vklady bankovního sektoru v roce 2013

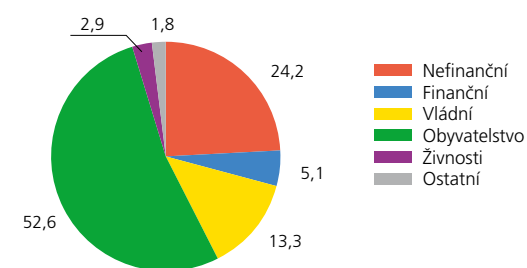
(v mld. Kč)

GRAF II.13

Struktura vkladů podle ekonomického sektoru

(banky s licencí k 31. 12. 2013, v %)

Pozn.: Pouze vklady přijaté v ČR (rezidenti).

TAB. II.12

Struktura podrozvahy bankovního sektoru

(banky s licenci k danému datu)

	Objem (v mld. Kč)			Změna 2013/2012 (v %)
	2011	2012	2013	
VYBRANÁ PODROZVAHOVÁ AKTIVA	6 704	5 796	5 851	0,9
z toho:				
poskytnuté přísliby a záruky	729	686	720	4,9
poskytnuté zástavy	23	25	34	33,7
pohledávky ze spotových operací	48	24	30	27,6
pohledávky z pevných termínovaných operací	5 513	4 760	4 768	0,2
pohledávky z opčních operací	316	211	230	9,4
odepsané pohledávky	39	41	39	-3,9
hodnoty předané k obhospodařování	0	0	0	0,0
hodnoty předané do úschovy, správy a k uložení	34	50	30	-39,9
VYBRANÁ PODROZVAHOVÁ PASIVA	10 057	9 293	9 886	6,5
z toho:				
přijaté přísliby a záruky	436	426	473	11,0
přijaté zástavy	1 828	1 826	2 047	12,6
závazky ze spotových operací	52	28	29	1,9
závazky z pevných termínovaných operací	5 536	4 758	4 779	0,5
závazky z opčních operací	298	211	230	9,4
hodnoty převzaté k obhospodařování	61	65	68	4,6
hodnoty převzaté do úschovy, správy a k uložení	1 846	1 979	2 260	14,2

Derivátové obchody zahrnují transakce prováděné pro klienty, pro účely vlastního obchodování bank a zajišťující obchody k uzavření otevřených pozic bank ve vztahu k jimi podstupovaným rizikům. Z celkového objemu derivátových operací (pohledávky) představují největší podíl (65,1 %) obchody s úrokovými nástroji a operace s měnovými nástroji (33,8 %). V obchodech s komoditními, akciovými a úvěrovými deriváty se banky angažují pouze minimálně (1,1 %). Podle typu operací jednoznačně převažují swapové operace, které tvoří více než 80 % hodnoty všech operací s deriváty. Obdobně se vyvíjely závazky z derivátových operací s převahou derivátových operací s úrokovými (65,0 %) a měnovými nástroji (34,0 %). Těž zde výrazně převyšují swapové operace (80,2 %).

Na omezení derivátových operací se podílely zejména pohledávky i závazky z forwardů, které v průběhu roku 2013 poklesly téměř shodně přibližně o 25 % (více než 182 mld. Kč).

Jednotlivé banky se na celkových derivátových operacích za bankovní sektor nepodílejí rovnoměrně. Více než 75 % relevantního trhu zaujímá skupina velkých bank. Dále se na tomto trhu angažují pobočky zahraničních bank a střední banky. Ostatní skupiny nedosahují společně ani 1% podíl na tomto trhu.

2.3 RIZIKA BANKOVNÍHO PODNIKÁNÍ

2.3.1 Úvěrové riziko

Tab. II.13

Kategorizace pohledávek za klienty

	Objem (v mld. Kč)			Změna 2013/2012 (v %)
	2011	2012	2013	
POHLEDÁVKY INVESTIČNÍHO PORTFOLIA CELKEM	2 790	2 844	3 106	9,2
A. POHLEDÁVKY ZA KLIENTY	2 340	2 398	2 656	10,7
bez selhání	2 196	2 251	2 495	10,8
standardní	2 098	2 153	2 377	10,4
sledované	98	98	117	19,4
se selháním	145	148	161	9,1
nestandardní	47	40	42	6,2
pochybné	20	21	23	9,9
ztrátové	77	87	96	10,3
B. POHLEDÁVKY ZA ÚVĚROVÝMI INSTITUCEMI	450	446	451	1,1
bez selhání	449	444	450	1,3
standardní	448	443	448	1,1
sledované	1,0	1,7	2,5	51,6
se selháním	0,8	1,1	0,4	-63,9
nestandardní	0,1	0,2	0,2	4,6
pochybné	0,2	0,3	0,0	-88,7
ztrátové	0,5	0,6	0,1	-78,3
C. OPRAVNÉ POLOŽKY, ZTRÁTA Z OCENĚNÍ	80,4	81,7	92,9	13,7
OP k jednotlivým pohledávkám	70,6	70,1	81,0	15,5
OP k pohledávkám jednotlivě bez znehodnocení	1,9	3,3	3,7	11,5
OP k jednotlivým nevýznamným pohledávkám	7,9	8,3	8,2	-1,3
OP a ztráta z ocenění podle sektorů	80,4	81,7	92,9	13,7
OP a ztráta z ocenění za úvěrovými institucemi	0,2	0,3	0,2	-49,7
OP a ztráta z ocenění za klienty	80,2	81,4	92,7	13,9
Podíl OP a ztráty z ocenění na pohledávkách v investičním portfoliu (%)	2,9	2,9	3,0	4,2
Podíl OP a ztráty z ocenění na pohledávkách se selháním (%)	55,6	55,4	57,7	4,2
D. POHLEDÁVKY V SELHÁNÍ (%)				
Podíl pohledávek se selháním v investičním portfoliu celkem	5,2	5,2	5,2	-0,6
Podíl pohledávek se selháním za klienty v celkových pohledávkách za klienty	6,2	6,2	6,1	-1,5

Kvalita úvěrového portfolia tuzemského bankovního sektoru je dobrá a v roce 2013 se mírně zlepšila. Podíl objemu pohledávek se selháním v celkovém investičním portfoliu se mírně snížil na konečných 5,2 % ke konci roku 2013. Rovněž podíl objemu klientských pohledávek se selháním na celkovém investičním portfoliu mírně klesl na 6,1 %.

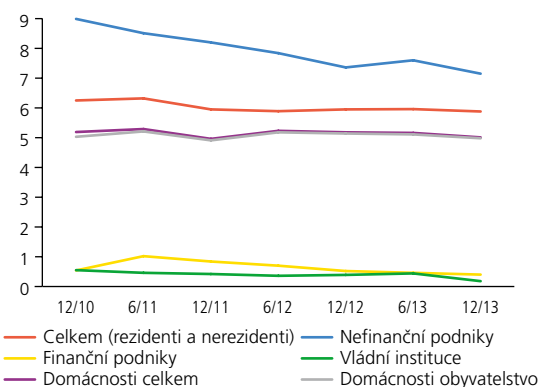
Pohledávky jsou zařazeny do kategorií se selháním nebo bez selhání⁵⁰ na základě posouzení jejich kvality. Z celkové hodnoty pohledávek investičního portfolia 3 106,3 mld. Kč tvořily pohledávky bez selhání

50 Viz vyhláška ČNB č. 123/2007, o pravidlech obezřetného podnikání bank, spořitelnic a úvěrních družstev a obchodníků s cennými papíry. V souvislosti s implementací směrnice CRD IV byla vyhláška č. 123/2007 nahrazena vyhláškou č. 23/2014 s účinností od 15. února 2014. Selháním dlužníka se rozumí situace, kdy lze předpokládat, že dlužník pravděpodobně nesplátí svůj závazek řádně a včas, nebo alespoň jedna splátka jistiny je po splatnosti déle než 90 dnů. Banky posuzují finanční a ekonomickou situaci klientů. Při kategorizaci pohledávek se nebere v úvahu jejich zajištění, to je zohledňováno až při vyčíslení ztráty ze znehodnocení pohledávky, především při tvorbě opravných položek (pohledávky bez znehodnocení/se znehodnocením).

GRAF II.14

Podíl úvěrů se selháním na celkových úvěrech bankovního sektoru

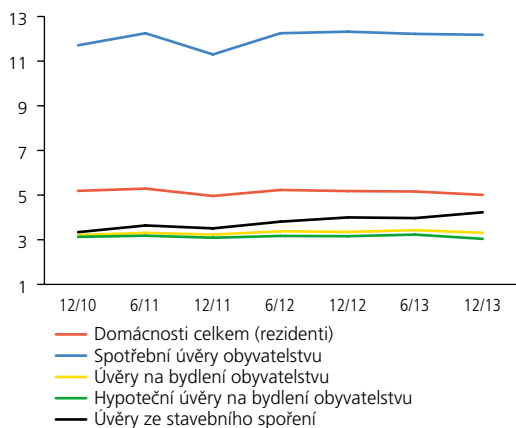
(v %)

GRAF II.15

Podíl úvěrů se selháním u úvěrů obyvatelstvu

(v %)

TAB. II.14

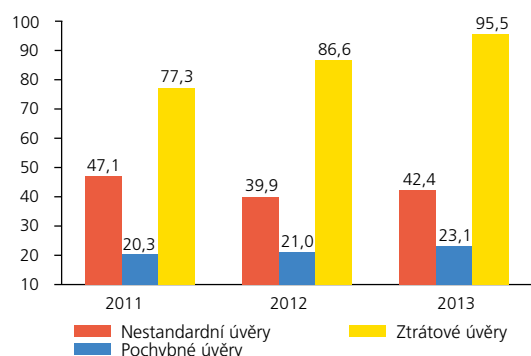
Sektorové členění pohledávek se selháním

	Objem (v mld. Kč)			Změna 2013/2012 (v %)
	2011	2012	2013	
POHLEDÁVKY SE SELHÁNÍM CELKEM	137,1	140,5	147,8	5,2
nefinanční podniky	67,9	61,5	62,0	0,8
finanční instituce	1,0	0,6	0,5	-20,2
vládní instituce	0,3	0,2	0,1	-55,3
domácnosti	54,3	58,7	59,2	0,8
z toho:				
živnosti	4,7	5,0	4,8	-4,1
obyvatelstvo	49,5	53,7	54,4	1,3
ostatní dom. SVJ	0,0	0,1	0,1	1,2
neziškové instituce sloužící domácnostem	0,08	0,06	0,06	-9,7
nerezidenti	13,6	19,4	26,0	33,7

GRAF II.16

Kvalita úvěrového portfolia

(klientské úvěry hodnocené jednotlivě, v mld. Kč)

2 944,8 mld. Kč, tj. 94,8 %. Zastoupení standardních pohledávek (90,9 %) a sledovaných pohledávek (3,8 %) v investičním portfoliu se téměř nemění.

Hodnota všech pohledávek se selháním se v průběhu roku 2013 zvýšila o 12,7 mld. Kč na 161,4 mld. Kč. Kvalita úvěrového portfolia měřená podílem pohledávek v selhání na celkové hodnotě investičního portfolia se v jednotlivých skupinách bank vyvíjela diferencovaně a dosahovala rozdílných hodnot. Ve skupině velkých a malých bank a ve stavebních spořitelnách se podíl pohledávek v selhání v průběhu roku 2013 mírně snížil. Naopak mírné zhoršení nastalo ve skupině středních bank a v pobočkách zahraničních bank. Obdobně jako v roce 2012, i na konci roku 2013 vykázala nejvyšší podíl pohledávek se selháním skupina středních bank (8,8 %), zatímco daný podíl byl opět v pobočkách zahraničních bank nejnižší (2,4 %).

Ke krytí ztrát úvěrového portfolia vytvářejí banky opravné položky. I když se kvalita úvěrového portfolia nezhoršila, tempo jejich tvorby se proti roku 2012 zvýšilo. Objem opravných položek meziročně vzrostl o 11,2 mld. Kč (13,7 %) na 92,9 mld. Kč. Z celkového objemu opravných položek byl největší podíl (87,2 %) vytvořen k pohledávkám hodnoceným jednotlivě. Podíl opravných položek na celkových pohledávkách v investičním portfoliu byl navýšen o 0,1 procentního bodu na konečných 2,98 %.

Kvalita úvěrového portfolia v jednotlivých ekonomických sektorech je rovněž rozdílná. Celkové hodnoty veškerých pohledávek se selháním v úvěrovém portfoliu subsektoru domácností-obyvatelstva a nefinančních podniků se meziročně mírně zvýšily (o 0,7 mld. Kč a o 0,5 mld. Kč) a jejich podíly na celkových úvěrech poskytnutých obyvatelstvu, resp. nefinančním podnikům, činily 5,0 %, resp. 7,2 %. To je v obou případech o 0,2 procentního bodu méně než na konci roku 2012. Celková hodnota úvěrů se selháním se mírně snížila v subsektoru finančních i vládních institucí a u živnostníků.

Vyšší kvalitu úvěrového portfolia vykazují pravidelně úvěry určené na bydlení, zejména pak hypoteční úvěry na bydlení poskytnuté obyvatelstvu. V roce 2013 se kvalita úvěrů na bydlení jako celku dále mírně zlepšila. Objemy úvěrů poskytnutých obyvatelstvu, včetně úvěrů na bydlení obyvatelstvu rostly meziročně rychlejším tempem (4,5 % a 5,2 %), než kolik činil nárůst hodnoty pohledávek se selháním. V úvěrovém portfoliu subsektoru domácnosti – obyvatelstvo se hodnota pohledávek se selháním meziročně zvýšila o 0,7 mld. Kč a jejich podíl na celkových úvěrech poskytnutých obyvatelstvu se snížil na 5,0 %. Úvěry na bydlení v selhání vykazovaly na konci roku 2013 hodnotu 3,3 %. Tento podíl se meziročně o 0,1 procentního bodu snížil. Nízká rizikovitost úvěrů na bytové účely je podporována vyšší odpovědností klientů bank v případě, že zárukou se stává nemovitost určená k bydlení. U hypotečních úvěrů na bydlení poskytnutých obyvatelstvu činil podíl pohledávek se selháním na celkových hypotečních úvěrech pouze 3,0 %, i zde došlo k mírnému zlepšení o 0,1 procentního bodu.

U spotřebitelských úvěrů je naopak celková delikvence vyšší (12,2 % k 31. prosinci 2013). U těchto úvěrů bylo zaznamenáno zlepšení kvality jak z hlediska snížení podílu úvěrů v selhání (o 0,1 procentního bodu), tak poklesu celkového objemu úvěrů v selhání o 0,2 mld. Kč. U spotřebitelských úvěrů je počet poskytnutých úvěrů obecně vyšší a výše půjčované částky nižší, poskytují se jak na specifikované, tak nspecifikované účely a do této kategorie jsou zahrnuty rovněž debetní zůstatky na běžných účtech. Vyšší rizikovost těchto úvěrů je kompenzována vyšší úrokové sazbou.

2.3.2 Měnové riziko

Měnové riziko tuzemského bankovního sektoru v roce 2013 stejně jako v předchozích letech nebylo významné. Absolutní výše cizoměnových aktiv a pasiv bankovního sektoru se v průběhu téměř celého roku zásadně neměnila. V závěru roku 2013 následně po uvolnění měnových podmínek ze strany ČNB došlo k růstu jak cizoměnových aktiv, tak pasiv. Z celkového přírůstku cizoměnových aktiv (289,7 mld. Kč) připadly dvě třetiny (195,0 mld. Kč) na období posledních dvou měsíců roku 2013. Z celkového navýšení cizoměnových aktiv připadalo více než 73 % na úvěry klientům.

Podíl cizoměnových aktiv se na celkové bilanci bankovního sektoru zvýšil až na hranici 20 % u aktiv a 17 % v případě pasiv. V absolutních hodnotách činila ke konci roku 2013 cizoměnová aktiva 1 043,6 mld. Kč a cizoměnové závazky 866,2 mld. Kč.

Cizoměnová podrozvahová aktiva i pasiva se naopak zvyšovala velmi pozvolna. V absolutních hodnotách vzrostla cizoměnová podrozvahová aktiva o 70,0 mld. Kč a jejich podíl na aktivech podrozvahy přesahuje hranici 34 %. Cizoměnová podrozvahová pasiva se zvýšila o 53,1 mld. Kč a jejich podíl na pasivech podrozvahy přesahuje hranici 40 %. Vývoj cizoměnových aktiv a pasiv (rozvahových i podrozvahových) se promítá do výsledné čisté devizové pozice, která skončila na konci roku 2013 přebytkem rozvahových CM aktiv nad pasivy (+177,2 mld. Kč).

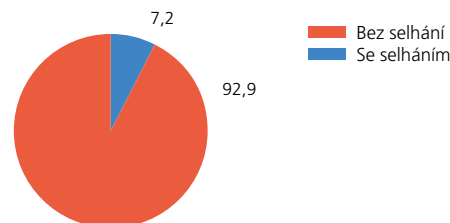
Ve struktuře cizoměnových aktiv zaujímají rozhodující, více než 77% podíl, úvěry klientům a úvěrovým institucím. Nejvýznamnější položkou z hlediska své váhy i růstu jsou cizoměnové klientské úvěry. Jejich objem se na konci roku 2013 meziročně zvýšil o 56,6 % (212,5 mld. Kč) na 587,9 mld. Kč.⁵¹ V roce 2013 se v absolutních hodnotách dále podstatně zvýšil objem pohledávek vůči úvěrovým institucím, a to o 56,5 mld. Kč na 220,2 mld. Kč. Pouze u celkových hodnot cizoměnových pohledávek vůči centrální bance zaznamenaly banky minimální pokles angažovanosti. Tyto pohledávky meziročně klesly o 2,7 % na 1,7 mld. Kč.

⁵¹ Meziroční růst cizoměnových klientských úvěrů ovlivnila významně fúze UniCredit Bank CZ a UniCredit Bank SK k 1. 12. 2013.

GRAF II.17

Struktura úvěrů se selháním poskytnutých nefinančním podnikům

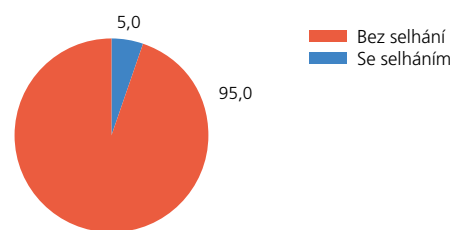
(banky s licencí k 31.12. 2013, v %)

GRAF II.18

Struktura úvěrů se selháním poskytnutých obyvatelstvu

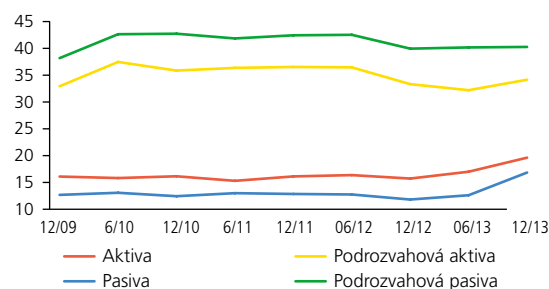
(banky s licencí k 31.12. 2013, v %)

GRAF II.19

Podíl cizích měn v rozvaze a podrozvaze bankovního sektoru

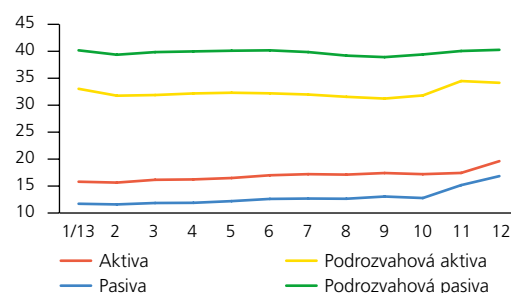
(v %)

GRAF II.20

Podíl cizích měn v rozvaze a podrozvaze bankovního sektoru v roce 2013

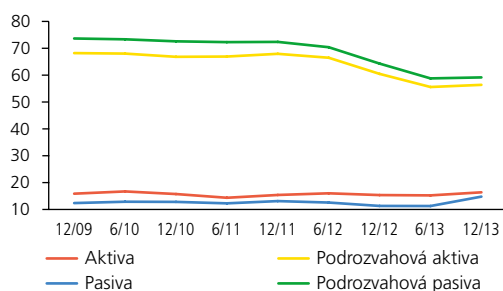
(v %)

GRAF II.21

Podíl nerezidentských operací v rozvaze a podrozvaze bankovního sektoru

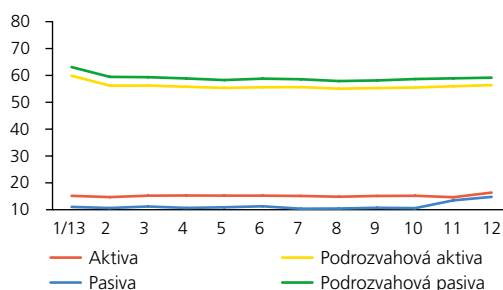
(v %)

GRAF II.22

Podíl nerezidentských operací v rozvaze a podrozvaze bankovního sektoru v roce 2013

(v %)

TAB. II.15

Země s největší angažovaností bankovního sektoru ČR

(k 31. 12. 2013, v mld. Kč)

	Aktiva celkem	z toho:		
		Pohledávky za úvěrovými institucemi	Pohledávky za klienty	Dluhopisy
Slovensko	231,0	9,6	151,1	50,2
Nizozemsko	149,7	76,8	52,3	9,8
Rakousko	68,9	54,7	7,0	0,7
Ruská federace	66,2	13,9	48,8	3,0
Velká Británie	59,7	32,0	5,0	1,7
Německo	35,9	22,5	3,2	1,5
Kypr	35,0	0,0	33,3	0,2
Belgie	28,6	7,7	4,0	2,8
Polsko	26,6	1,7	3,6	12,3
Ázerbájdžán	23,7	0,1	0,7	0,0

Stejně jako na straně aktiv převažují i na straně pasiv cizoměnové závazky vůči klientům a úvěrovým institucím. Téměř 55 % všech finančních závazků v cizích měnách tvořily na konci roku 2013 závazky vůči klientům (475,3 mld. Kč), které meziročně vzrostly o 58,6 % (o 175,6 mld. Kč). Výrazný meziroční růst (122,3 mld. Kč) byl rovněž u závazků v CM vůči úvěrovým institucím, které na konci roku 2013 dosáhly hodnoty 248,0 mld. Kč. Závazky z cenných papírů v cizích měnách se rovněž podílely na růstu pasiv v CM. Jejich meziroční nárůst o 25,7 mld. Kč znamenal, že na konci tohoto období dosáhly hodnoty 88,0 mld. Kč.

U cizoměnových podrozvahových aktiv a pasiv připadá nejvyšší podíl na derivátové operace (přibližně 89 %, resp. 85 %).

2.3.3 Teritoriální riziko (riziko země)

Tuzemské banky tradičně orientují svou činnost zejména na domácí klientelu. Finanční operace s nerezidenty se uskutečňují především na mezibankovním trhu, zejména pak při derivátových operacích. Banky mají ve svých portfoliích rovněž cenné papíry vydané zahraničními subjekty (převážná většina emitovaná vládními institucemi). Nerezidentské aktivity jsou soustředěny v převážné míře v podrozvaze.

Celková hodnota nerezidentských aktiv ke konci roku 2013 dosahovala 871,4 mld. Kč, jejich podíl (16,9 %) na celkových aktivech bankovního sektoru se zvýšil pouze nepatrně (o 1,4 procentního bodu). Nerezidentská pasiva v tomto časovém období vzrostla o 236,6 mld. Kč na 760,0 mld. Kč (podíl na celkových pasivech bankovního sektoru činil téměř 15 %).

Struktura nerezidentských aktiv i pasiv doznala určitých změn. Po výrazném navýšení převažovaly na straně nerezidentských aktiv pohledávky za klienty (nerezidenti), dosáhly téměř 48 % podíl a jejich hodnota činila 415,7 mld. Kč. Naopak na straně pasiv ještě výrazně meziročně posílily závazky nerezidentů vůči bankám o více než 75 %. Na straně aktiv pohledávky nerezidentů za bankami zůstaly v podstatě na stejné úrovni. Závazky vůči bankám (nerezidenti) činily k 31. prosinci 2013 téměř 47 % veškerých finančních závazků vůči nerezidentům (356,3 mld. Kč).

Teritoriální orientace tuzemského bankovního sektoru se již delší dobu téměř nemění, jak vyplývá z přehledu deseti zemí s největší angažovaností měřené objemem držených aktiv. Zastoupení jednotlivých zemí doznalo oproti předchozímu roku pouze jednu změnu. Nově zařazený Ázerbájdžán vystřídal tradičně zastoupenou Francii. Na první místo v takto měřené angažovanosti postoupilo Slovensko. Na rozhodujících prvních deseti místech je angažovanost bankovního sektoru ČR směřovaná na země EU. Výjimkou jsou Ruská federace, která zaujímá z hlediska držených celkových nerezidentských aktiv tuzemského bankovního sektoru již čtvrtou pozici, a Ázerbájdžán na desáté příčce. Celková expozice vůči těmto deseti zemím dosahuje více než 83 % celkové angažovanosti vůči zahraničí.

Nejvyšší otevřenou čistou pozici (tj. rozdíl mezi aktivními a pasivními operacemi, včetně podrozvahových) vykazoval k 31. prosinci 2013 bankovní sektor ČR vůči Nizozemsku (kladná pozice ve výši 94,1 mld. Kč), Slovensku (kladná pozice 78,1 mld. Kč) a Lucembursku (záporná pozice 62,4 mld. Kč).

2.3.4 Riziko likvidity

V průběhu celého roku 2013 vykazoval bankovní sektor České republiky velmi dobrou likviditní pozici. Na konci daného období došlo k posílení rychle likvidních aktiv (RLA)⁵², které v meziročním srovnání navýšily objem o 229,0 mld. Kč (o 17,0 %) na celkových 1 575,3 mld. Kč. RLA posilují v bankách dlouhodobě. Od roku 2010 zaznamenává položka RLA každým rokem větší meziroční nárůst. V roce 2013 bylo tempo růstu o 5,1 procentního bodu vyšší než v roce předcházejícím. RLA rovněž zaznamenala o 5,5 procentního bodu rychlejší růst, než bylo tempo růstu celkových aktiv bankovního sektoru v daném období. Podíl RLA na celkových aktivech bankovního sektoru se tak meziročně opět zvýšil, tentokrát o 1,6 procentního bodu na 30,6 %. Od krize na globálních finančních trzích v roce 2008 se dostává tento ukazatel likvidity za celý tuzemský bankovní sektor poprvé nad hranici 30 %.

V roce 2013 přispělo k posílení likviditní pozice tuzemského bankovního sektoru zejména meziroční zvýšení objemu pohledávek vůči centrálním bankám celkem o 278,2 mld. Kč. Další položkou ovlivňující hodnotu RLA jsou objemy držených dluhopisů vládních institucí. I přes jejich mírný pokles v průběhu daného roku se podílí na celkových RLA více než 51 %.

Tab. II.16

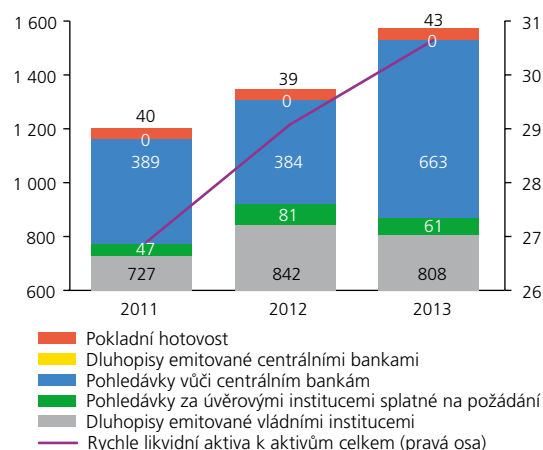
Vybrané ukazatele likvidity

	2011	2012	2013
RYCHLE LIKVIDNÍ AKTIVA CELKEM (v mld. Kč)	1 203,2	1 346,4	1 575,3
RLA celkem / aktiva celkem (v %)	26,9	29,1	30,6
RLA / vklady klientů celkem (v %)	40,8	42,5	45,6
Kumulativní netto rozv. pozice do 3 měsíců bez 80 % neterm. vkladů (v %)	-12,9	-8,4	-5,2
Pozice na mezibank. trhu (v mld. Kč)	-35,0	49,7	-113,9
pohledávky za bankami	465,5	462,5	468,8
závazky vůči bankám	500,5	412,8	582,7
Krytí úvěrů primárními zdroji (v %)	130,5	136,6	134,9
Podíl netermínovaných vkladů na vkladech celkem vč. bank (v %)	51,5	56,4	60,3

Graf II.23

Rychle likvidní aktiva

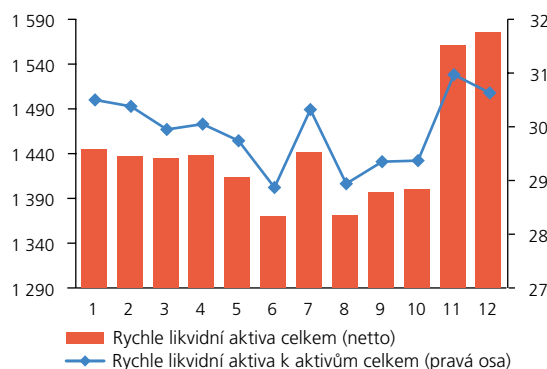
(v mld. Kč, v %)

Graf II.24

Vývoj RLA a RLA k aktivům v roce 2013

(v mld. Kč, %)

⁵² Ukazatel vyjadřuje objem rychle likvidních aktiv, tj. aktiv, která jsou pohotově k dispozici ke krytí závazků banky. Rychle likvidní aktiva jsou tvořena z položek: pokladní hotovost, pohledávky vůči centrálním bankám, pohledávky vůči úvěrovým institucím splatné na požádání a dluhopisy emitované centrálními bankami a vládními institucemi (včetně CP daných do repo operací). Srovnatelnost časové řady podle současné metodiky není ovlivněna.

Tab. II.17

Struktura kapitálu bankovního sektoru

(v mld. Kč)

	2011	2012	2013
A. TIER 1	282,0	311,5	361,7
Splacený ZK zapsaný v OR	85,0	87,8	94,3
Splacené emisní ážio	36,8	41,1	50,8
Rezervní fondy a nerozdělený zisk	175,9	201,6	233,5
povinné rezervní fondy	30,3	31,6	43,6
ostatní fondy z rozdělení zisku	11,0	11,3	12,0
nerozděl. zisk předchoz. obd.	135,1	159,7	178,9
zisk za účetní obd. po zdanění	0,0	0,0	0,0
nehraz. ztráta předchoz. obd.	0,3	1,0	1,0
další přičitatelné položky	0,0	0,0	1,1
Odečitatelné položky od Tier 1	15,8	18,9	18,1
ztáta běžného období	0,7	0,8	0,7
goodwill	2,7	2,7	2,7
nehmot. maj. jiný než goodwill	11,7	12,7	11,9
vlastní akcie	0,7	2,6	2,6
ostatní	0,0	0,1	0,2
B. TIER 2	30,7	16,4	14,1
Podřízený dluh	28,0	15,9	11,9
Ostatní kapitálové fondy	2,6	0,5	2,2
Odečitatelné pol. od Tier 1 a Tier 2	9,1	7,0	7,6
Kap. invest. nad 10 % do bank a fin. inst.	3,0	0,6	0,9
Kap. invest. do 10 % do bank a fin. inst.	0,0	0,0	0,0
Ostatní	6,2	6,5	6,6
C. TIER 3	0,0	0,0	0,0
KAPITÁL CELKEM	303,5	320,9	368,2

2.4 KAPITÁLOVÁ PŘIMĚŘENOST

Kapitálová přiměřenost⁵³ patří k základním pilířům bankovní regulace a bankovního dohledu. Obecně je stanovena jako poměr rizikově vážených aktiv ke kapitálu banky. Dostatečná kapitálová přiměřenost bank podporuje důvěryhodnost banky, zajišťuje její pozici na trhu a posiluje stabilitu finančního systému.

Bankovní sektor ČR je dlouhodobě dobře kapitálově vybavený. Regulační kapitál bankovního sektoru se v roce 2013 opět zvyšoval rychleji (o 14,8 %, 47,3 mld. Kč) než celková bilanční aktiva. Na konci daného roku dosáhl hodnoty 368,2 mld. Kč. Kapitál tuzemských bank je z převážné většiny (98,2 %) tvořen kvalitní složkou kapitálu Tier 1. Tato složka kapitálu má nejvyšší schopnost absorbovat ztráty. V průběhu roku 2013 se kapitál Tier 1 zvyšoval rychlejším tempem (o 16,1 %) na 361,7 mld. Kč, zejména v důsledku posílení povinných rezervních fondů (o 12,0 mld. Kč) a navýšením nerozděleného zisku z předchozích období (o 19,2 mld. Kč). K navýšení regulačního kapitálu přispělo rovněž splacené emisní ážio několika bank ve výši 9,8 mld. Kč.

Dotatkový kapitál Tier 2 se v tuzemském bankovním sektoru dlouhodobě snižuje. V roce 2013 meziročně klesl o 14,3 %, zejména v důsledku snížení podřízeného dluhu⁵⁴ o čtvrtinu (4,0 mld. Kč). V průběhu daného roku jedna banka splatila přijatý podřízený dluh zcela a jedna banka jej splatila částečně. Naopak v jedné z bank byl v daném období podřízený dluh nově přijatý a v šesti bankách byl navýšen celkem o více než 4 mld. Kč. Podíl kapitálu Tier 2 na celkovém regulačním kapitálu bankovního sektoru se tak dále snížil o 1,3 procentních bodů na 3,8 % na konci roku 2013.

Složka kapitálu Tier 3 se v tuzemském bankovním sektoru dlouhodobě nevyužívá.

Objem kapitálových požadavků bankovního sektoru se meziročně zvýšil o 10,3 % (16,1 mld. Kč) na 172,5 mld. Kč. Kapitálový požadavek k úvěrovému riziku, které je v tuzemském bankovním sektoru nejvíce zastoupené, na konci roku 2013 představoval 86,0 % celkového kapitálového požadavku bankovního sektoru. Kapitálové požadavky k operačnímu riziku činily 11,0 % a k tržnímu riziku 3,0 % z celkových kapitálových požadavků bankovního sektoru.

Kapitálové požadavky k úvěrovému riziku stanovují banky buď na základě standardizovaného přístupu (STA), nebo pokročilého přístupu (IRB). V roce 2013 vzrostly celkové kapitálové požadavky k úvěrovému

53 Kapitálová přiměřenost představuje minimální výši kapitálu, kterou musí banka vzhledem k objemu a rizikovosti svých obchodů udržovat, a názorně ilustruje, jakou část kapitálu vložili do banky sami její vlastníci, aby byla finančně silná, důvěryhodná a stabilní. S vyšší kapitálovou přiměřeností je finanční stabilita banky vyšší a zvyšuje se pravděpodobnost, že banka bude schopná dostát svým závazkům. Hodnota kapitálové přiměřenosti by neměla klesnout pod 8 %.

54 Podřízený dluh A zvyšuje hodnotu dodatkového kapitálu (Tier 2). Může dosáhnout maximálně 50 % hodnoty Tier 1.

Tab. II.18

Kapitálové požadavky a kapitálová přiměřenost bankovního sektoru

(v mld. Kč, v %)

	2011	2012	2013
KAPITÁLOVÉ POŽADAVKY CELKEM	159,0	156,4	172,5
A. KAPITÁLOVÝ POŽADAVEK K ÚVĚROVÉMU RIZIKU	137,1	133,4	148,3
úvěrové riziko při STA	41,7	43,1	48,8
úvěrové riziko při IRB	95,4	90,3	99,6
B. KAPITÁLOVÝ POŽADAVEK K TRŽNÍMU RIZIKU	4,9	4,7	5,2
úrokové riziko	2,6	3,1	3,7
akciové riziko	0,0	0,0	0,0
měnové riziko	0,2	0,2	0,2
komoditní riziko	0,1	0,2	0,2
vlastní modely	1,9	1,3	1,1
C. KAPITÁLOVÝ POŽADAVEK K OPERAČNÍMU RIZIKU	16,9	18,1	18,9
metoda BIA	1,1	1,1	1,2
metoda TSA	7,3	8,4	8,5
metoda ASA			
metoda AMA	8,6	8,6	9,2
E. KAPITÁLOVÝ POŽADAVEK K OSTATNÍM RIZIKŮM	0,0	0,1	0,0
vypořádací riziko	0,0	0,0	0,0
riziko angažovanosti obchodního portfolia	0,0	0,1	0,0
riziko ostatních nástrojů	0,0	0,0	0,0
přechodné kapitálové požadavky	0,0	0,0	0,0
KAPITÁLOVÁ PŘIMĚŘENOST	15,27	16,42	17,08

riziku o 14,9 mld. Kč (11,2 %) na 148,3 mld. Kč. Kapitálové požadavky s použitím STA metody z toho představovaly téměř jednu třetinu a požadavky stanovené IRB metodou zbývající dvě třetiny jejich celkového objemu. U obou metod (STA a IRB) došlo ve sledovaném období ke zvýšení objemu požadavků na kapitál, a to u obou o více než 10 %. Shodně u obou metod byl vždy nejvyšší kapitálový požadavek vztažen k podnikovým expozicím ve výši 55,1 mld. Kč (IRB), resp. 20,8 mld. Kč (STA). V roce 2013 použilo metodu IRB, stejně jako v předchozím roce, devět bank, většina bank setrvala u metody STA.

Podle bankami vykázaných hodnot se rovněž v roce 2013 zvýšily kapitálové požadavky k operačnímu riziku (o 4,2 %, resp. o 0,8 mld. Kč).

Kapitálový požadavek k tržnímu riziku v sobě zahrnuje požadavky na krytí rizika úrokového, akciového, měnového, komoditního a rizika používání vlastních modelů. Největší objem těchto kapitálových požadavků je určen k pokrytí úrokového rizika (70,4 %) a ke krytí rizika používání vlastních modelů (21,1 %). K pokrytí tržních rizik byl bankami stanoven celkový kapitálový požadavek ve výši 5,2 mld. Kč, tato hodnota se zvýšila meziročně o více než 10 %.

Bankovní sektor ČR jako celek je stabilně dobře kapitálově vybavený, disponuje dostatečně velkým kapitálovým polštářem. Kapitálová přiměřenost bankovního sektoru se pravidelně zvyšuje, na konci roku 2013 vzrostla oproti konci roku předcházejícímu o 0,66 procentního bodu na 17,08 %, zejména vlivem navýšení regulatorního kapitálu bank. I když mezi výší kapitálové přiměřenosti jednotlivých bank nastávají rozdíly, pouze u jedné banky klesla kapitálová přiměřenost v některých měsících roku 2013 pod hodnotu 10 %. Minimální hodnotu kapitálové přiměřenosti, která je stanovena na 8 %, splňovaly všechny banky tuzemského bankovního sektoru.

2.5 HOSPODÁŘSKÉ VÝSLEDKY BANKOVNÍHO SEKTORU

2.5.1 Zisk z finanční činnosti a zisk z ostatních provozních činností

TAB. II.19

Hospodářské výsledky bankovního sektoru

(v mld. Kč)

	2011	2012	2013
ZISK Z FINANČNÍ ČINNOSTI	162,1	167,2	168,1
z toho:			
úrokový zisk	109,9	107,9	105,5
výnosy z dividend	7,6	6,6	8,8
zisk z poplatků a provizí	39,1	37,3	37,0
zisk z finančních aktiv nevykázaných v reálné hodnotě do zisku/ztrát	-1,1	0,6	5,7
zisk z finančních aktiv k obchodování	1,1	7,6	-6,7
zisk z finančních aktiv vykázaných do reálné hodnoty a zisku/ztrát	-1,9	0,9	-0,6
zisk ze zajišťovacího účetnictví	0,1	-0,4	-1,1
zisk z ostatních činností	7,3	6,7	19,5
SPRÁVNÍ NÁKLADY	66,0	66,6	65,8
ODPISY, TVORBA REZERV	7,5	7,5	8,1
ZTRÁTY ZE ZNEHODNOCENÍ	25,5	16,2	21,0
ZISK/ZTRÁTA Z BĚŽNÉ ČINNOSTI	96,0	100,5	102,3
ostatní zisky a ztráty	0,4	-0,2	0,1
HRUBÝ ZISK před zdaněním	63,4	76,7	73,4
náklady na daň z příjmů	10,1	12,3	12,2
ČISTÝ ZISK	53,3	64,3	61,2

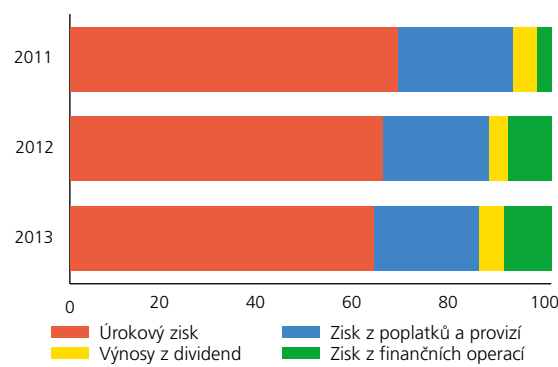
V roce 2013, kdy banky podnikaly v prostředí velmi nízkých úrokových sazeb, se sektoru podařilo vytvořit ve srovnání s koncem roku 2012 mírně vyšší zisk z finanční činnosti (o 0,9 mld. Kč, resp. 0,6 % na celkových 168,1 mld. Kč).

V prostředí historicky nejnižších úrokových sazeb došlo k poklesu jak úrokových výnosů (o více než 15 mld. Kč), tak ke snížení úrokových nákladů (o 13 mld. Kč). Úrokový zisk tak za rok 2013 dosáhl hodnoty 105,5 mld. Kč, byl ze 78 % dosažen operacemi s klienty (82,2 mld. Kč) a na zisku z finanční činnosti se podílel 63 %. Více než polovinu veškerých úrokových nákladů bankovního sektoru představují úroky vyplácené ostatním klientům (tj. bez úvěrových institucí, centrálních bank a vládních institucí). V důsledku velmi nízkých úrokových sazeb klesl úrokový zisk z depozit ostatních klientů o 1,9 %, i když depozita tohoto klientského segmentu v daném období roku 2013 vzrostla o 9,4 %. Na konci roku 2013 bylo v důsledku růstu objemu depozit vyplaceno 25,4 mld. Kč úroků, což bylo o 4,1 mld. Kč méně než ke stejnému datu v předcházejícím roce.

GRAF II.25

Struktura zisku z finanční činnosti podle druhu

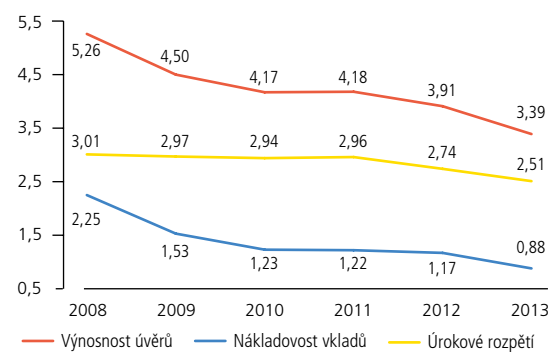
(v %)

GRAF II.26

Úrokové rozpětí

(v p. b.)

Hodnoty úrokového rozpětí se v průběhu roku 2013 ustálily na hranici 2,5 procentního bodu. V daném období klesaly současně jak úrokové sazby z úvěrů, tak z vkladů. Čistá úroková marže pokračovala dále v mírném poklesu až na úroveň 2,24 %.⁵⁵

Neúrokový zisk tuzemského bankovního sektoru je téměř z 60 % tvořen ziskem z poplatků a provizí. V současné době je vytvářen tlak na zúžení poplatkové škály a celkové snížení poplatků za bankovní produkty a služby. Banky reagují změnami v obchodní a poplatkové politice. V souhrnu za celý bankovní sektor se absolutní hodnota zisku z poplatků a provizí mírně snížila (o čtvrt miliardy Kč, pokles o 0,7 %). Více než 58 % všech výnosů z poplatků a provizí tvoří poplatky a provize z platebního styku, jejichž hodnota činila celkem 29,0 mld. Kč (pokles v daném období o 0,4 %).

Za rok 2013 banky vytvořily ztrátu z obchodování s finančními aktivy ve výši 6,7 mld. Kč. Ta byla důsledkem ztráty z měnových nástrojů (včetně měnových derivátů, obchodování s cizími měnami a kurzového rozpětí) ve výši 8,8 mld. Kč s tím, že ke ztrátám došlo v posledních dvou měsících roku 2013 následně po uvolnění měnových podmínek ze strany ČNB.

Banky v roce 2013 inkasovaly výnosy z dividend v celkové hodnotě 8,8 mld. Kč, což bylo ve srovnání s rokem 2012 o 2,2 mld. Kč více (32,6 %). Jednalo se téměř výlučně o dividendy přijaté od dceřiných a přidružených společností v rámci finančních skupin (8,6 mld. Kč). Koncentrace je i v tomto případě vysoká, téměř veškeré přijaté dividendy byly evidovány ve skupině velkých bank.

2.5.2 Správní náklady a ztráty ze znehodnocení

V průběhu roku 2013 se správní náklady bankovního sektoru mírně snížily (o něco více než 1 %) na celkových 65,8 mld. Kč. Náklady na zaměstnance se v absolutní hodnotě téměř nezměnily a jejich podíl na celkových správních nákladech činil 52,2 %. Náklady na mzdy a platy zaměstnanců, které tvoří více než 71 % celkových nákladů na zaměstnance, se snížily o 1,7 % (0,4 mld. Kč). Ostatní správní náklady, tj. celkové správní náklady bez nákladů na zaměstnance, se snížily o 1,8 % (0,6 mld. Kč). Přitom zvýšení zaznamenaly pouze náklady bank na outsourcing (5,2 %). Náklady bank spojené s reklamou klesly o 11,4 % (0,5 mld. Kč).

55 Uvedené ukazatele (úroková marže, úrokové rozpětí) se týkají vykazovaných hodnot za všechny ekonomické sektory pro operace s pohledávkami a závazky.

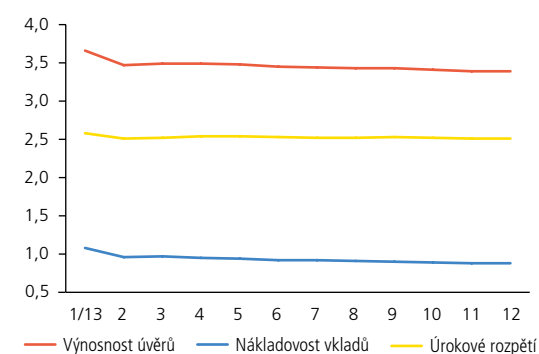
Ukazatel úrokového rozpětí vyjadřuje rozdíl mezi úrokovou výnosovostí a úrokovou nákladovostí. Nezahrnují se zisky a ztráty ze zajišťovacích úrokových derivátů. Tento ukazatel nezohledňuje případné rozdíly ve struktuře a objemu příslušných aktiv a závazků, za které je propočítáván.

Ukazatel čisté úrokové marže je měřítkem úrokového zisku v relaci k úročeným aktivům. Úrokový zisk odpovídá rozdílu mezi úrokovými výnosy a úrokovými náklady bez zisků a ztrát ze zajišťovacích úrokových derivátů. Úročená aktiva se použijí v účetní hodnotě brutto.

GRAF II.27

Úrokové rozpětí v roce 2013

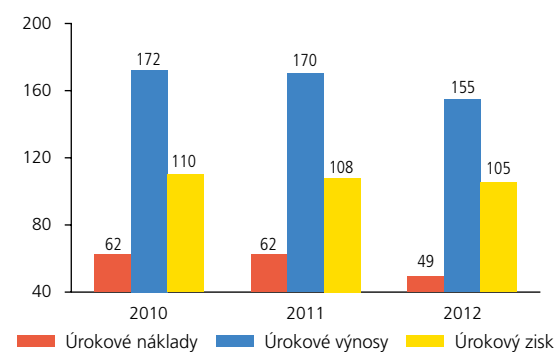
(v p. b.)

GRAF II.28

Úrokové výnosy a úrokové náklady

(v mld. Kč)

Zatímco správní náklady odrážejí schopnost bank řídit a efektivně realizovat běžné provozní činnosti, ztráty ze znehodnocení aktiv odrážejí zejména kvalitu řízení rizik při alokaci vlastních i cizích zdrojů. Za rok 2013 činily ztráty ze znehodnocení finančních aktiv 21,0 mld. Kč, což bylo o 4,8 mld. Kč, resp. o 29,6 % více než za předchozí rok, přitom samy ztráty ze znehodnocení úvěrů dosáhly 18,7 mld. Kč (zvýšení o téměř 30 %, resp. 4,2 mld. Kč)⁵⁶. Ztráty ze znehodnocení nefinančních aktiv bankovního sektoru se zvýšily o téměř 20 % na 2,2 mld. Kč.

2.5.3 Čistý zisk

Bankovní sektor za rok 2013 vykázal hrubý zisk (zisk před zdaněním) v celkové výši 73,4 mld. Kč, což je o 4,3 % méně než v roce předcházejícím. Čistý zisk meziročně klesl o 4,8 %, resp. 3,1 mld. Kč na hodnotu 61,2 mld. Kč k 31. prosinci 2013.

Na dani z příjmů právnických osob banky za rok 2013 odvedly 12,2 mld. Kč, což představuje mírně nižší částku oproti předchozímu roku.

Na vytvořeném čistém zisku bankovního sektoru měla největší podíl skupina velkých bank, která vytvořila čistý zisk ve výši 46,8 mld. Kč, tedy 76,6 % hodnoty čistého zisku celého bankovního sektoru. Čistý zisk za rok 2013 vykázala většina bank. Ztrátu vykázalo deset subjektů, z toho bylo šest poboček zahraničních bank, tři malé a jedna střední banka. Banky, které se v roce 2013 dostaly do ztráty, tvoří nepodstatnou část bankovního sektoru. Tato skupina deseti bank obhospodařuje aktiva bankovního sektoru nepřevyšující podíl 4 %. Všechny velké banky byly v roce 2013 ziskové.

2.5.4 Rentabilita, efektivnost a produktivita

Rentabilita kapitálu Tier 1 (RoE) měřená čistým ziskem na jednotku kapitálu dosáhla na konci roku 2013 hodnoty 18,61 %, což je o 2,76 procentního bodu nižší hodnota než v roce 2012. Snížení hodnoty RoE ovlivnil zejména dosažený nižší čistý zisk a růst kapitálu. Celkem dvě banky vykázaly RoE mezi 20 % až 30 %, devět bank vykazuje RoE v rozmezí 10 % až 20 %. Kladnou hodnotu RoE nižší než 10 % vykázalo sedm bank, čtyři banky vykázaly záporné hodnoty. Jedna banka dosáhla RoE na úrovni přesahující 30 %.

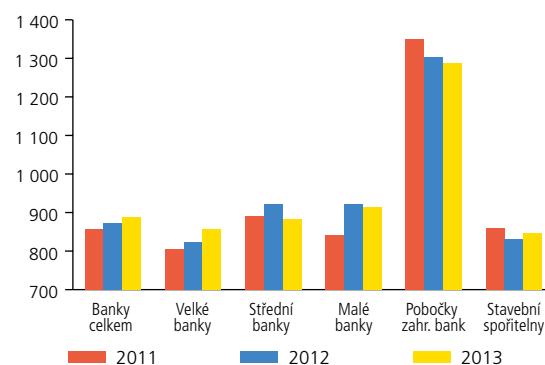
Ukazatel rentability aktiv RoA se snížil o 0,11 procentního bodu a pro bankovní sektor měl hodnotu 1,28 %.

⁵⁶ Jedná se o tvorbu opravných položek. Jejich výše závisí na vývoji kvality úvěrového portfolia. Pohledávky se selháním jsou spojeny s tvorbou opravných položek (dále viz Kap. 2.3.1 Úvěrové riziko).

GRAF II.29

Personální náklady na zaměstnance

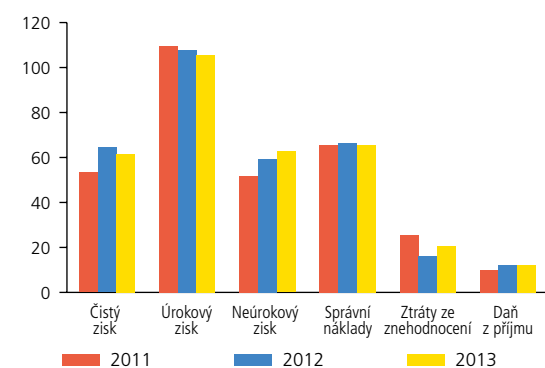
(banky s licencí k danému datu, v tis. Kč)

GRAF II.30

Struktura výnosů a nákladů

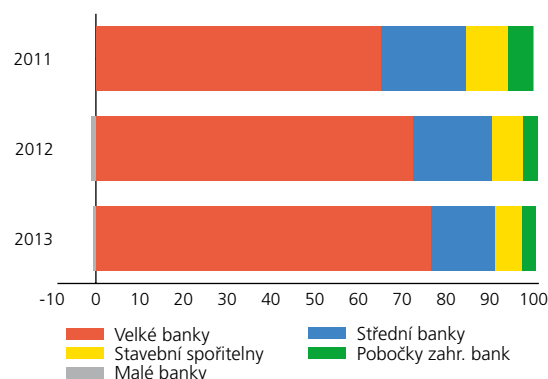
(v mld. Kč)

GRAF II.31

Podíl skupin bank na zisku bankovního sektoru

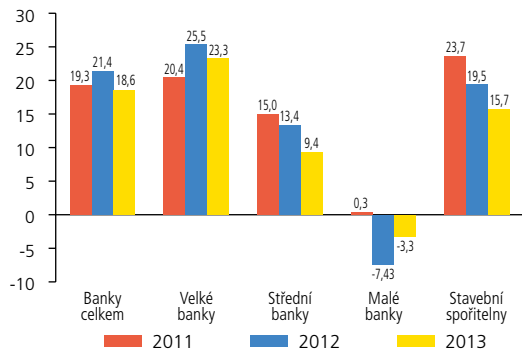
(banky s licencí k danému datu, v %)

GRAF II.32

Ukazatel RoE jednotlivých skupin bank

(v %)

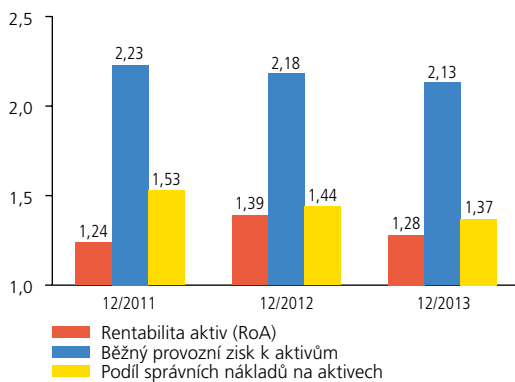

Podíl správních nákladů na aktivech bankovního sektoru mírně klesl a na konci roku 2013 dosáhl hodnoty 1,37 %. Hodnota čistého zisku na zaměstnance, která se snížila o 3,1 % na 1 582,1 tis. Kč, byla ovlivněna opět zejména nižším dosaženým čistým ziskem.

GRAF II.33

Ukazatele rentability bankovního sektoru

(v %)

2.6 VÝVOJ SEKTORU DRUŽSTEVNÍCH ZÁLOŽEN

Na konci roku 2013 působilo na tuzemském trhu 12 družstevních záložen s 53 595 členy poté, co Česká národní banka odejmula 18. prosince 2013 povolení působit jako družstevní záložna Metropolitnímu spořitelnímu družstvu (MSD). Členská základna sektoru meziročně klesla o 1,5 %. Růst počtu členů ostatních družstevních záložen nevyrovnal velký pokles počtu jejich členů způsobený odchodem MSD z trhu.

Odnětí licence MSD se projevilo i meziročním poklesem celkové bilanční sumy sektoru družstevních záložen o 19,5 % na 31,6 mld. Kč k 31. prosinci 2013. Na straně aktiv klesly pohledávky za klienty o 20,6 % na 22,4 mld. Kč, pohledávky za úvěrovými institucemi o 40,6 % na 4,6 mld. Kč a hmotný majetek o 10,8 % na 753,6 mil. Kč. Proti těmto poklesům stojí zejména velký, 138,4% nárůst hotovosti a pohledávek za centrálními bankami na 2,7 mld. Kč a menší, ale také značné růsty objemu finančních investic o 15,4 % na 701,2 mil. Kč. Na straně pasiv bilance družstevních záložen se snížily vklady klientů a jiné závazky družstevních záložen vůči nim o 20,7 % na 26,8 mld. Kč, vklady úvěrových institucí o 34,6 % na 344,3 mil. Kč, členské vklady o 10,4 % na 3,4 mld. Kč, vlastní kapitál o 36,6 % na 348,6 mil. Kč a zisk za běžné období dokonce o 91,8 % na 25,0 mil. Kč. Naopak rezervní fondy družstevních záložen vzrostly o 55,4 % na 250,0 mil. Kč, a to mimo jiné na úkor nerozděleného zisku z minulých období, jenž klesl o 14,1 % na 72,8 mil. Kč.

Tab. II.21

Bilance sektoru družstevních záložen

(v mil. Kč)

	2011	2012	2013	Změna 2013/2012 (v %)
AKTIVA CELKEM	28 275	39 254	31 622	-19,4
Hotovost a pohledávky vůči centrálním bankám	1 134	1 126	2 685	138,4
Pohledávky vůči úvěrovým institucím	6 014	7 685	4 569	-40,6
Pohledávky vůči klientům	19 327	28 172	22 376	-20,6
Jiné pohledávky	124	103	220	113,0
Finanční investice držené do splatnosti	487	607	701	15,4
Hmotný majetek	824	845	754	-10,8
Ostatní aktiva	366	716	317	-55,7
PASIVA CELKEM	28 275	39 254	31 622	-19,4
Závazky celkem	28 107	38 705	31 273	-19,2
Závazky vůči centrálním bankám	1	5	0	0,0
Závazky vůči úvěrovým institucím	147	527	344	-34,6
Vklady, úvěry a aj. finanční závazky vůči klientům	25 060	33 819	26 826	-20,7
Splacený základní kapitál DZ splatný na požádání	2 670	3 820	3 423	-10,4
Ostatní závazky	228	534	680	27,4
Vlastní kapitál celkem	168	549	349	-36,6
Rezervní fondy	91	161	250	55,4
Nerozdělený zisk z předchozích období	-46	85	73	-14,1
Zisk (ztráta) za běžné období	123	304	25	-91,8

Tab. II.20

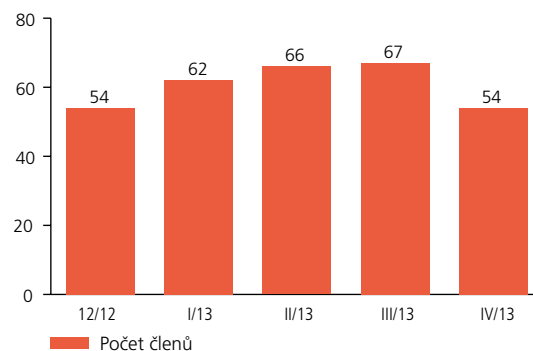
Vývoj sektoru družstevních záložen

	2011	2012	2013	Změna 2013/2012 (v %)
Počet družstevních záložen	14	13	12	-7,7
Počet členů družstevních záložen	44 687	54 402	53 595	-1,5
Počet členství vzniklých od počátku daného roku	12 181	16 001	9 978	-37,6
Počet členství ukončených od počátku daného roku	1 497	1 963	1 335	-32,0

Graf II.34

Vývoj počtu členů DZ v roce 2013

(v tis. osob)

Podrozvahová aktiva družstevních záložen se v průběhu roku 2013 zvyšovala v důsledku obchodních aktivit sektoru. Ke konci roku 2013 meziročně vzrostla o 75,5 % na 4,0 mld. Kč, a to zejména v důsledku zvyšování pohledávek z pevných termínovaných operací, které se téměř ztrojnásobily na 1,9 mld. Kč. Na straně pasiv podrozvahy vzrostly prakticky stejnou měrou a téměř ve stejném objemu závazky z pevných termínových operací. Také pohledávky a závazky ze spotových operací zaznamenaly růst o 17,3 %, resp. 12,1 % na 482,0 mil. Kč, resp. 463,4 mil. Kč. Stejně jako v předchozích letech se družstevní záložny ani roce 2013 nevěnovaly obchodům s opcemi. Na rozdíl od podrozvahových aktiv podrozvahová pasiva meziročně klesla o 17,3 % na 22,1 mld. Kč, protože dynamický nárůst termínovaných a spotových operací nevyrovnal velké snížení hodnoty přijatých zástav o 17,5 %, resp. 4,0 mld. Kč, na 18,9 mld. Kč.

Hospodaření sektoru družstevních záložen jako celku se v roce 2013 ve srovnání s rokem 2012 výrazně zhoršilo. Zisk z finanční a provozní činnosti k 31. prosinci 2013 meziročně vzrostl o 23,9 % na 1,4 mld. Kč, v tom úrokový zisk o 16,3 % na 1,3 mld. Kč a zisk z poplatků a provizí dokonce o 42,9 % na 105,6 mil. Kč. Čistý zisk ale klesl o 91,8 % na pouhých 25,0 mil. Kč. Výrazné snížení čistého zisku bylo způsobeno zejména zvýšením ztrát ze znehodnocení pohledávek za klienty a růstem správních nákladů. Ztráty ze znehodnocení pohledávek meziročně vzrostly o více než 366 % na 570,3 mil. Kč. Správní náklady rostly rychlejším tempem (o 27,9 %) než zisk z finanční a provozní činnosti (23,9 %) a dosáhly výše 775,7 mil. Kč. K poklesu čistého zisku přispěly i odpisy, které se zvýšily o 34,9 % na 52,3 mil. Kč. Meziročnímu poklesu hrubého zisku před zdaněním odpovídalo snížení nákladů na daň z příjmů o 68,1 % na 28,2 mil. Kč.

Tab. II.22

Podrozvahová aktiva družstevních záložen

	2011	2012	2013	Změna 2013/2012 (v %)
PODROZVAHOVÁ AKTIVA	863	2 281	4 002	75,5
Poskytnuté přísliby a záruky	698	963	1 399	45,3
Poskytnuté zástavy	0	231	231	0,0
Pohledávky ze spotových operací	100	411	482	17,3
Pohledávky z pevných termínových operací	65	676	1 891	179,6
Pohledávky z opcí	0	0	0	0,0
Odepsané pohledávky	0	0	0	0,0
PODROZVAHOVÁ PASIVA	21 398	26 781	22 142	-17,3
Přijaté přísliby a záruky	4 470	2 756	828	-70,0
Přijaté zástavy	16 757	22 934	18 928	-17,5
Závazky ze spotových operací	100	413	463	12,1
Závazky z pevných termínových operací	71	678	1 923	183,6
Závazky z opcí	0	0	0	0,0

Podnikání družstevních záložen v roce 2013 bylo stejně jako v předchozích letech založeno na shromažďování vkladů a poskytování úvěrů. V podmínkách evropskou legislativou daného pojištění vkladů přilákaly družstevní záložny nabídkou vysokých úrokových sazeb z vkladů velké množství vkladatelů. V listopadu 2013 dosáhl objem vkladů družstevních záložen 38,6 mld. Kč, aby poté v důsledku odebrání licence MSD poklesl na konci roku 2013 na celkových 26,5 mld. Kč. Většinu takto získaných zdrojů umístily družstevní záložny do úvěrů klientům. Kvalita úvěrů družstevních záložen se však v roce 2013 výrazně zhoršila. Objem ohrožených úvěrů klientům k 31. prosinci 2013 meziročně vzrostl z 2,8 mld. Kč na 5,1 mld. Kč a jejich podíl na celkových úvěrech klientů se zvýšil z 9,9 % na 21,9 %. V listopadu 2013, před vystoupením MSD ze sektoru, dosáhl právě zmíněný podíl dokonce více než 41 %. K očekávaným ztrátám z úvěrů držely družstevní záložny ke konci roku 2013 opravné položky v celkovém objemu 858,4 mil. Kč, tj. o 85,6 % více než na konci roku 2012. Téměř všechny opravné položky byly vytvořeny k jednotlivým pohledávkám, opravné položky k portfoliím pohledávek se na celkovém objemu opravných položek podílely pouze 0,9 %.

Na konci roku 2013 dosáhl objem regulatorního kapitálu sektoru družstevních záložen téměř 4 mld. Kč. Kapitálová přiměřenost sektoru družstevních záložen činila 14,34 % a kapitálová přiměřenost kalkulovaná z Tier 1 složky kapitálu 13,08 %. Alokace regulatorního kapitálu k rizikům odrážela obchodní model družstevních záložen. Většina kapitálu (93,7 %) byla alokována k úvěrovému riziku. Kapitálové požadavky k operačnímu riziku se na celkových kapitálových požadavcích podílely 5,4 %. Přestože družstevní záložny zvětšily objem spotových i termínových pohledávek a závazků, kapitálové požadavky k tržním rizikům se spolu s dalšími regulovanými riziky podílely na alokaci regulatorního kapitálu jen 0,8 %. Všechny družstevní záložny splnily minimální regulatorní požadavek na kapitálovou přiměřenost ve výši 8 %. K 31. prosinci 2013 dosáhl objem rychle likvidních aktiv 5,9 mld. Kč, tj. 18,6 % z celkového objemu aktiv.

Poměrně příznivé údaje o kapitálové přiměřenosti a likviditě však nemohou zakrýt skutečnost, že vysoký příliv pojištěných vkladů a výrazně zhoršená kvalita úvěrů klientům v roce 2013 ukázaly, že za stávajících legislativních podmínek podnikání družstevních záložen trpí značným morálním hazardem vkladatelů, kdy vkladatele nezajímá nic jiného než úrokové sazby. Sektor dále trpí ne vždy dostatečně kvalitním řízením úvěrových rizik a konečně i fenoménem nepříznivého výběru, který vyrůstá z přenesení vysokých nákladů na získání pojištěných vkladů do požadovaných výnosů z úvěrů klientům ať už ve formě vysokých úroků, anebo poplatků. Proto MF ČR a ČNB v roce 2013 a opětovně v roce 2014 předložily návrh na některé legislativní změny, které mají uvedené nedostatky omezit a tím podpořit stabilitu finančního systému ČR.

TAB. II.23

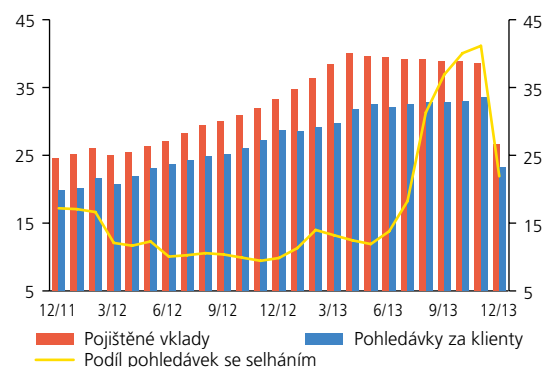
Hospodářské výsledky sektoru družstevních záložen

(v mil. Kč)

	2011	2012	2013	Změna 2013/2012 (v %)
ZISK Z FINANČNÍ A PROVOZNÍ ČINNOSTI	1 026	1 169	1 448	23,9
Úrokový zisk	934	1 090	1 268	16,3
Zisk z poplatků a provizí	72	74	106	42,9
Správní náklady	555	607	776	27,9
Odpisy	36	39	52	34,9
Tvorba rezerv	3	9	-4	-142,8
Ztráty ze znehodnocení	267	122	570	366,1
Náklady na daň z příjmů	42	88	28	-68,1
ZISK NEBO ZTRÁTA PO ZDANĚNÍ	123	304	25	-91,8

GRAF II.35

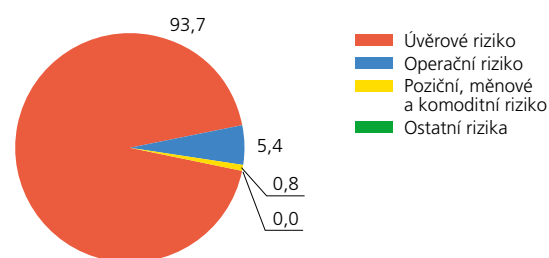
Objem pojištěných vkladů a pohledávek za klienty (v mld. Kč, levá osa) a kvalita úvěrů (v %, pravá osa)

GRAF II.36

Kapitálové požadavky sektoru družstevních záložen

(v %)

3. VÝVOJ NA KAPITÁLOVÉM TRHU

3.1 OBCHODNÍCI S CENNÝMI PAPIŘY

3.1.1 Subjekty s licencí obchodníka s cennými papíry

Na českém kapitálovém trhu bylo ke konci roku 2013 evidováno celkem 64 obchodníků s cennými papíry, z toho bylo 13 bank, 22 nebankovních obchodníků s cennými papíry, 15 poboček zahraničních bank a 14 organizačních složek zahraničních obchodníků s cennými papíry. Povolení k činnosti obchodníka s cennými papíry mělo na konci roku 2013 také sedm tuzemských investičních společností obhospodařujících majetek zákazníků na základě smlouvy (investiční společnosti poskytující službu asset management).

Subjekty s licencí obchodníka s cennými papíry⁵⁷ evidovaly ke konci roku 2013 celkem 909,6 tis. zákazníků. Z celkového počtu zákazníků připadalo na domácí nebankovní obchodníky s cennými papíry 195,9 tis. zákazníků, na obchodníky s cennými papíry – banky 686,3 tis. zákazníků a na tuzemské investiční společnosti s povolením obhospodařovat majetek zákazníků na základě smlouvy 0,7 tis. zákazníků. Pobočky zahraničních bank ke konci roku 2013 evidovaly 19,3 tis. a organizační složky zahraničních obchodníků s cennými papíry 7,4 tis. zákazníků.

3.1.2 Majetek zákazníků a obhospodařované prostředky

Hodnota majetku zákazníků obchodníků s cennými papíry činila ke konci roku 2013 celkem 2 982,8 mld. Kč, což představuje oproti stejnému období roku 2012 nárůst o 9,5 %. Z toho majetek zákazníků u domácích nebankovních obchodníků dosahoval hodnoty 417,2 mld. Kč (meziroční nárůst o 0,3 %), majetek zákazníků u domácích bank 2 081,9 mld. Kč (nárůst o 21,3 %) a majetek zákazníků u investičních společností se správou aktiv 225,4 mld. Kč (meziročně nárůst o 9,4 %). Majetek zákazníků poboček zahraničních bank činil ke konci daného období 258,3 mld. Kč a majetek zákazníků organizačních složek zahraničních OCP celkem 0,2 mld. Kč, což v meziročním srovnání představuje pokles o 33,3 %, resp. 14,3 %.

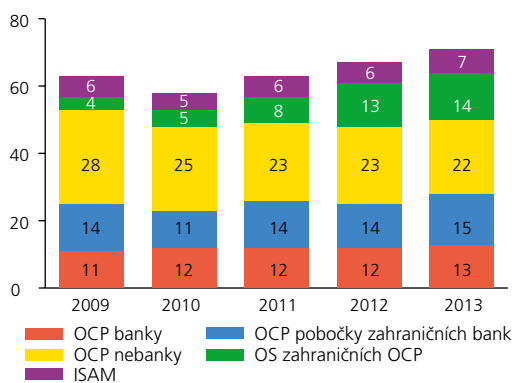
U obchodníků s cennými papíry byly k 31. prosinci 2013 evidovány celkové obhospodařované prostředky ve výši 615,4 mld. Kč, což představuje meziroční nárůst o 1,8 %. Z této hodnoty obhospodařovali domácí nebankovní obchodníci s cennými papíry prostředky ve výši 333,4 mld. Kč (meziroční pokles 0,8 %), domácí bankovní obchodníci s cennými papíry 57,2 mld. Kč (meziroční pokles o 6,7 %) a investiční společnosti se správou aktiv 224,7 mld. Kč (meziroční zvýšení 8,5 %).

⁵⁷ Subjekty s povolením ČNB a pobočky subjektů se sídlem v jiném členském státě EU oprávněné poskytovat v ČR investiční služby.

GRAF III.1

Počet obchodníků s cennými papíry celkem

(stav ke konci období)

Z hlediska složení dle typu cenného papíru tvořily největší část obhospodařovaných prostředků dluhopisy se 79,1% podílem (486,5 mld. Kč). Významný podíl zaujímaly rovněž cenné papíry kolektivního investování se 13 %, peněžní prostředky se 4,9 % a akcie s 2,7 %.

3.1.3 Objemy obchodování s cennými papíry

V průběhu roku 2013 uskutečnily subjekty s licenci obchodníka s cennými papíry obchody pro zákazníky v celkovém objemu 26 923,6 mld. Kč (meziroční nárůst o 188,4 %)⁵⁸. Z tohoto objemu činily většinu (61,5 %) obchody uskutečněné v rámci obhospodařovatelského vztahu.

Z celkového objemu obchodů s cennými papíry činil objem obchodů uskutečněných bankovními obchodníky s cennými papíry pro zákazníky 4 584,8 mld. Kč. Nebankovní obchodníci s cennými papíry uskutečnili pro své zákazníky obchody v celkovém objemu 18 905,1 mld. Kč, investiční společnosti se správou aktiv 72,0 mld. Kč a pobočky zahraničních bank 3 310,1 mld. Kč. Organizační složky zahraničních OCP pro své zákazníky žádné obchody neuskutečnily.

V průběhu roku 2013 uskutečnili obchodníci s cennými papíry na vlastní účet obchody v celkovém objemu 38 810,2 mld. Kč (meziroční pokles o 5,4 %). Největší část (97,1 %) celkového objemu obchodů na vlastní účet byla uskutečněna bankovními obchodníky s cennými papíry. Nebankovní obchodníci s cennými papíry realizovali ve stejném období na vlastní účet obchody v objemu 278,3 mld. Kč, pobočky zahraničních bank 844,9 mld. Kč a investiční společnosti se správou aktiv 72,0 mld. Kč.

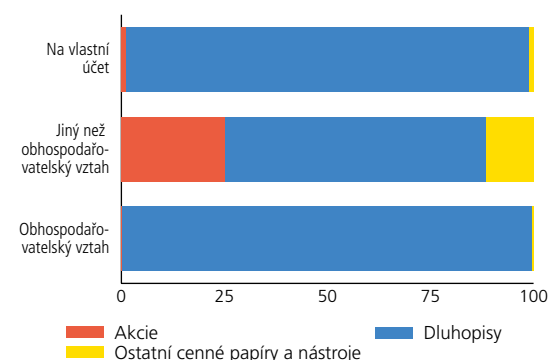
3.1.4 Hospodářské výsledky a kapitálová vybavenost obchodníků s cennými papíry⁵⁹

Sektor obchodníků s cennými papíry byl v roce 2013 dostatečně kapitálově vybaven. Celková hodnota regulatorního kapitálu u domácích nebankovních obchodníků s cennými papíry činila 2,8 mld. Kč (meziroční nárůst o 1,1 %). U investičních společností s asset managementem činila hodnota kapitálu 0,6 mld. Kč, což představuje meziroční nárůst o 1,9 %.

Kapitálové požadavky k jednotlivým typům rizik dosahovaly u domácích nebankovních obchodníků s cennými papíry výše 0,8 mld. Kč, což představuje hodnotu kapitálové přiměřenosti ve výši 28,4 %. Nejvyšší kapitálové požadavky byly kalkulovány k úvěrovému riziku (45,9 %)

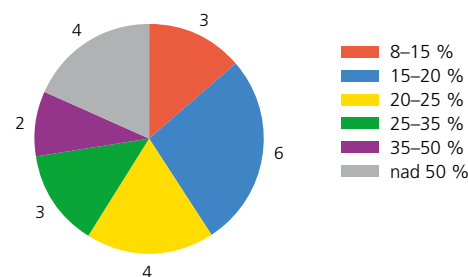
GRAF III.2

Struktura obchodů s CP za rok 2013 (v %)

GRAF III.3

Kapitálová přiměřenost nebankovních OCP (k 31. 12. 2013, počet subjektů)

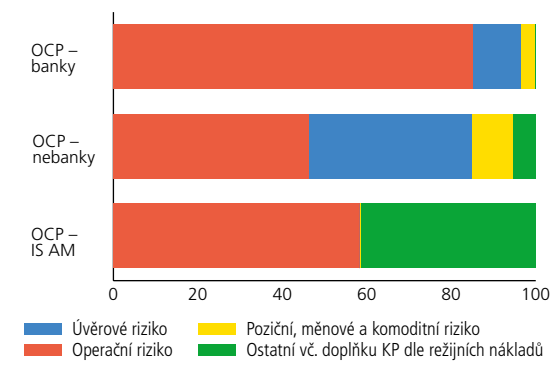
58 Celkový objem obchodů zahrnuje spotové operace, custody převody, repo operace i operace typu buy/sellback a sell/buyback.

59 V této kapitole jsou analyzovány primárně ukazatele kapitálové vybavenosti domácích nebankovních obchodníků s cennými papíry, není-li uvedeno jinak.

GRAF III.4

Struktura kapitálových požadavků obchodníků s cennými papíry

(k 31. 12. 2013, v %)

a k riziku operačnímu (38,6 %). Relativně menší kapitálové požadavky byly kalkulovány k pozičnímu, měnovému a komoditnímu riziku (10,0 %). Doplněk kapitálových požadavků dle režijních nákladů pro OCP s omezeným rozsahem představoval 5,4 % celkových kapitálových požadavků. U investičních společností se správou aktiv dosáhla hodnota kapitálové přiměřenosti 34,7 %, když celkové kapitálové požadavky za tento segment činily 0,1 mld. Kč.

Domácí nebankovní obchodníci s cennými papíry vykázali v roce 2013 výrazně lepší hospodářský výsledek než v roce 2012. Celkový čistý zisk nebankovních obchodníků meziročně vzrostl o 58,5 % na hodnotu 0,8 mld. Kč. Významný podíl na tomto vývoji měl nárůst výnosů z poplatků a provizí, který meziročně vzrostl o 23,7 % na 3,2 mld. Kč, což i přes nárůst nákladů na poplatky a provize ve výši 12,9 % a pokles čisté úrokové marže o 19,0 % vedlo k meziročnímu zvýšení zisku z finanční a provozní činnosti o 18,3 % na hodnotu 2,8 mld. Kč.

3.2 FONDOVÉ INVESTOVÁNÍ

3.2.1 Investiční společnosti a investiční fondy

Na českém kapitálovém trhu bylo ke konci roku 2013 registrováno 24 investičních společností a 269 investičních fondů, z toho 182 podílových fondů a 87 investičních fondů s právní osobností. Z celkového počtu podílových fondů představovaly více než dvě třetiny podílové fondy kolektivního investování (z toho 48 standardních fondů) a necelou třetinu představovaly fondy kvalifikovaných investorů (56). Všechny 87 investičních fondů s právní osobností bylo určeno pro kvalifikované investory.

Otevřeným podílovým fondům kolektivního investování byly ke konci roku 2013 svěřeny do obhospodařování prostředky ve výši 139,7 mld. Kč (meziroční nárůst o 17,7 %). I vzhledem ke zvýšení počtu investičních společností v průběhu roku 2013 se snížila koncentrace na trhu z hlediska hodnoty aktiv obhospodařovaných fondy kolektivního investování. Tři společnosti s nejvyšším podílem na trhu spravovaly ke konci roku 2013 celkem 70,8 % (pokles o 4,7 procentního bodu) a sedm největších společností necelých 91 % aktiv domácích podílových fondů kolektivního investování.

3.2.2 Aktiva podílových fondů kolektivního investování

V podílových fondech kolektivního investování byla ke konci roku 2013 umístěna aktiva v hodnotě 139,7 mld. Kč, což je o 21,0 mld. Kč více než ke konci roku 2012. Meziročně se aktiva podílových fondů kolektivního investování zvýšila o 17,7 %. V porovnání s koncem roku 2010 a 2011 je hodnota aktiv z konce roku 2013 vyšší o 12,9 %, resp. 26,8 %.

Z hlediska typu fondu byl ke konci roku 2013 největší objem majetku obhospodařován v dluhopisových fondech, jejichž podíl na souhrnné sumě aktiv podílových fondů kolektivního investování činil 40,6 %, což je o 4,6 procentního bodu méně než ve stejném období roku 2012. Ke konci roku 2013 byla v dluhopisových fondech spravována aktiva ve výši 56,7 mld. Kč, což v meziročním srovnání představuje nárůst o 5,7 %.

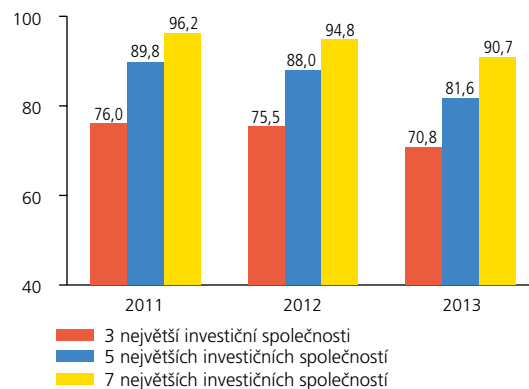
Ve smíšených fondech byla obhospodařována aktiva ve výši 28,7 mld. Kč, tj. o 16,5 % více než ve stejném období roku 2012. Podíl aktiv ve smíšených fondech na aktivech všech domácích podílových fondů kolektivního investování se meziročně mírně snížil o 0,2 procentního bodu na 20,5 %.

Významné navýšení hodnoty aktiv bylo možné sledovat v roce 2013 ve všech ostatních typech fondů s výjimkou fondů peněžního trhu. Ve fondech fondů byla ke konci roku 2013 spravována aktiva ve výši 24,3 mld. Kč, tedy o 36,1 % více než ve stejném období roku 2012. Tato

GRAF III.5

Koncentrace podle výše obhospodařovaných aktiv

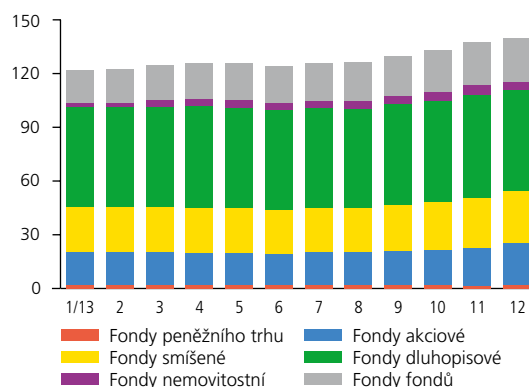
(stav ke konci období, v %)

GRAF III.6

Aktiva podílových fondů KI dle typu fondu

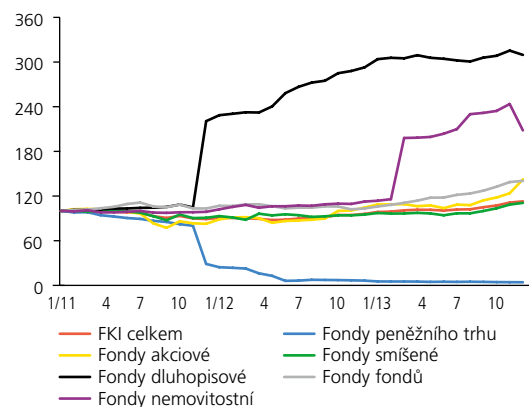
(stav ke konci období, v mld. Kč)

GRAF III.7

Vývoj aktiv podílových fondů KI dle typu fondu

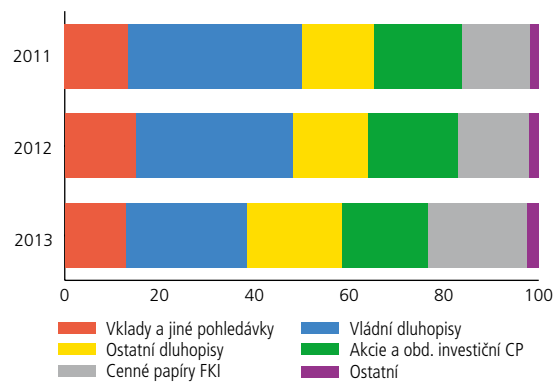
(1/2011 = 100%)

GRAF III.8

Struktura aktiv podílových fondů KI

(stav ke konci období, v %)

hodnota představuje 17,4 % celkové hodnoty aktiv domácích podílových fondů kolektivního investování, což znamená meziroční nárůst podílu těchto fondů na celkových aktivech sektoru o 2,3 procentního bodu. Celková výše aktiv akciových fondů kolektivního investování ke konci roku 2013 činila 23,9 mld. Kč, což je o 36,3 % více než ke konci roku 2012. Aktiva akciových fondů představovala 17,1 % hodnoty aktiv všech podílových fondů kolektivního investování, což v meziročním srovnání znamená nárůst podílu na aktivech sektoru o 2,3 procentního bodu.

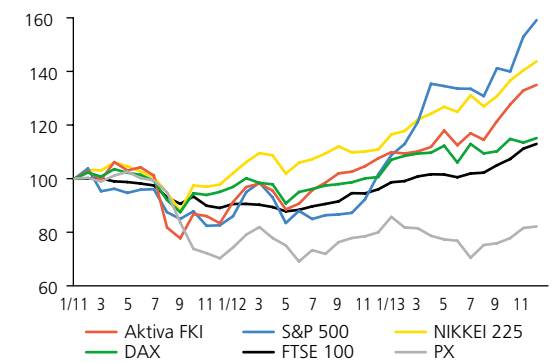
Ačkoliv byl ke konci roku 2013 zaznamenán výrazný meziroční nárůst objemu aktiv rovněž u fondů nemovitostních (o 84,9 % na 4,4 mld. Kč), v celkovém srovnání připadá na tento typ fondu relativně malý podíl na celkových aktivech podílových fondů kolektivního investování (3,1 %).

Rovněž v roce 2013 pokračoval pokles objemu aktiv spravovaných fondy peněžního trhu, který se meziročně snížil o 34,0 % na 1,8 mld. Kč. Nadále tak klesá význam těchto fondů, jejichž podíl na celkových aktivech domácích podílových fondů kolektivního investování klesl na 1,3 %.

GRAF III.9

Akciové indexy a aktiva podílových fondů KI

(1/2011 = 100 %)

3.2.3 Struktura aktiv fondů kolektivního investování

Z hlediska struktury investičních instrumentů byla na konci roku 2013 téměř polovina aktiv (45,7 %) domácích podílových fondů kolektivního investování umístěna v dluhových cenných papírech, rovnoměrně rozložených mezi dluhopisy vydané vládními institucemi a ostatními osobami. Do akcií a obdobných investičních cenných papírů bylo ke konci roku 2013 investováno 18,0 % aktiv, tj. o jeden procentní bod méně než ke konci roku 2012.

Do cenných papírů kolektivního investování umístily domácí podílové fondy kolektivního investování 20,9 % svých aktiv a na vkladech a v jiných pohledávkách bylo uloženo 12,9 % aktiv. Zbývající část bilanční sumy aktiv podílových fondů kolektivního investování (nečlá tři procenta) představovaly ostatní investice, např. nemovitosti či účasti na jiných společnostech.

3.2.4 Prodeje a odkupy podílových listů

Celková aktiva podílových fondů kolektivního investování jsou významně ovlivňována výsledným saldem z prodaných a zpětně odkoupených podílových listů. Rok 2013 byl s výjimkou fondů peněžního trhu charakterizován kladnými čistými prodeji podílových listů. Celková hodnota prostředků vyplacená z majetku podílových fondů kolektivního investování za odkoupené podílové listy (35,9 mld. Kč) byla nižší než částka inkasovaná do majetku fondů za vydané podílové listy (51,6 mld. Kč). Výsledné saldo mezi hodnotou vydaných a odkoupených podílových listů tak dosáhlo kladné hodnoty 15,7 mld. Kč (meziroční nárůst o 11,9 mld. Kč), což pozitivně přispělo k nárůstu celkových bilančních aktiv podílových fondů kolektivního investování.

TAB. III.1

Prodeje a odkupy podílových listů v roce 2013

(v mil. Kč)

	Vydané PL	Odkoupené PL	Saldo
Peněžního trhu	923,6	1 874,7	-951,2
Akciové	7 996,3	3 692,0	4 304,3
Smišené	8 925,3	4 971,9	3 953,4
Dluhopisové	20 994,9	19 421,0	1 573,9
Fondy fondů	9 555,6	4 437,3	5 118,4
Nemovitostní	3 172,4	1 544,4	1 627,9
Celkem OPF	51 568,0	35 941,3	15 626,7

Z umístění aktiv podílových fondů kolektivního investování byl v roce 2013 generován čistý zisk ve výši 3,8 mld. Kč, což v meziročním srovnání představuje pokles o 43,9 %.

3.2.5 Fondy kvalifikovaných investorů

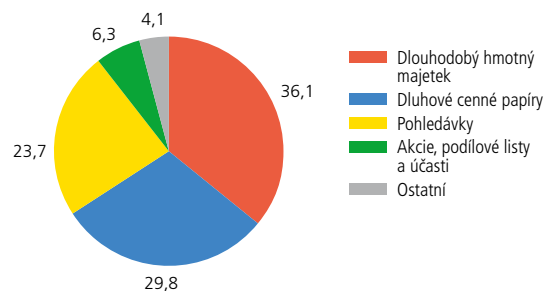
Celková výše aktiv ve fondech kvalifikovaných investorů ke konci roku 2013 meziročně poklesla o 42,1 % na 55,7 mld. Kč. Z hlediska struktury portfolia měly tyto fondy na konci roku 2013 největší podíl aktiv investovaný v dlouhodobém hmotném majetku (36,1 % aktiv). V meziročním srovnání se však podíl dlouhodobého hmotného majetku na celkové bilanční sumě aktiv snížil o 7,1 procentního bodu ze 41,5 mld. Kč na méně než polovinu (20,1 mld. Kč).

Významnou část aktiv měly tyto fondy investovanou do dluhových cenných papírů (29,8 % aktiv) a uloženou ve formě pohledávek za bankami (21,2 %). Naopak v akciích a podílových listech měly tyto fondy investováno pouze 1,5 % aktiv.

GRAF III.10

Aktiva fondů kvalifikovaných investorů

(k 31. 12. 2013, v %)

TAB. III.2

Struktura účastníků II. a III. pilíře v roce 2013

(v tis.)

Počty účastníků II. a III. pilíře	
Počet účastníků důchodového spoření	103,8
Počet účastníků doplňkového spoření	92,4
Počet účastníků penzijního připojištění	4 874,0
Účastníci III. pilíře (dle typu příspěvku)	
Účastníci s vlastním příspěvkem	4 844,5
Účastníci s příspěvkem zaměstnavatele	1 334,4
Účastníci se státním příspěvkem	4 446,9

3.3 PENZIJNÍ SPOLEČNOSTI A FONDY

Rok 2013 znamenal pro sektor penzijního připojištění a spoření v ČR první rok fungování nového uspořádání sektoru po zásadní změně v důsledku uskutečněné penzijní reformy. K průběžnému systému (prvnímu pilíři) přibyl tzv. druhý pilíř umožňující fondové důchodové spoření a dosavadní třetí pilíř byl reformován do podoby tzv. doplňkového penzijního spoření se současným zachováním dobrovolného penzijního připojištění pro jeho stávající účastníky (noví účastníci již vstupovat nemohou). V rámci této změny byly dosavadní penzijní fondy přeměněny na tzv. transformované fondy. Transformace spočívala v oddělení majetku účastníků a správců fondů s tím, že účastníkům penzijního připojištění byla zachována tzv. garance nezáporného zhodnocení, která je zaručena penzijní společností.

Nově vzniklé penzijní společnosti tak obhospodařují kromě transformovaných fondů (dosavadní třetí pilíř) i důchodové fondy (druhý pilíř) a účastnické fondy (reformovaný třetí pilíř), ve kterých se shromažďují příspěvky účastníků důchodového spoření a doplňkového penzijního spoření.

3.3.1 Penzijní společnosti

V sektoru penzijního připojištění a spoření v ČR k 31. prosinci 2013 aktivně působilo celkem deset penzijních společností, z nichž pět provozovalo všechny typy spoření, včetně penzijního připojištění, tři penzijní společnosti doplňkové penzijní spoření, včetně penzijního připojištění, jedna společnost důchodové a doplňkové penzijní spoření a jedna společnost pouze doplňkové penzijní spoření.

V roce 2013, tedy v prvním roce své činnosti, generovaly penzijní společnosti ztrátu ve výši 0,3 mld. Kč. Celková výše kapitálu penzijních společností dosáhla hodnoty 9,1 mld. Kč, což v poměru ke stanoveným kapitálovým požadavkům (6,1 mld. Kč) činí kapitálový poměr ve výši 148,1 %.

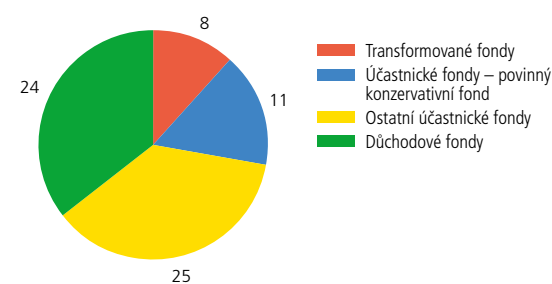
V průběhu roku 2013 postupně rostl počet účastníků důchodového (ze 7,5 tisíce v prvním čtvrtletí 2013 na 103,8 tisíce ke konci daného roku) a doplňkového (z 13,6 tisíc na 92,4 tisíc účastníků) penzijního spoření. Naopak mírně klesal počet účastníků penzijního připojištění z 5,1 mil. v prvním čtvrtletí 2013 na 4,9 mil. v posledním čtvrtletí tohoto roku.

Penzijní společnosti ke konci roku 2013 obhospodařovaly aktiva celkem v 68 fondech penzijních společností, z čehož přibližně polovinu představovaly účastnické fondy a přibližně třetinu důchodové fondy.

GRAF III.11

Struktura fondů penzijních společností

(k 31. 12. 2013, počet fondů)

3.3.2 Aktiva fondů penzijních společností

Celková aktiva ve fondech obhospodařovaných penzijními společnostmi dosáhla ke konci roku 2013 hodnoty 297,4 mld. Kč, z čehož výraznou většinu (99,5 %) zaujímaly transformované fondy, 0,4 % připadalo na fondy účastnické a 0,1 % na důchodové fondy.

Největší část aktiv fondů penzijních společností byla umístěna v dluhových cenných papírech (86,7 % celkové bilanční sumy). V akciích a podílových listech bylo investováno pouze 1,6 % aktiv a na termínovaných vkladech a účtech bylo uloženo 10,4 % hodnoty investičních prostředků penzijních fondů. Do nemovitostí bylo investováno 0,6 % hodnoty aktiv fondů penzijních společností.

3.3.3 Prostředky ve fondech obhospodařovaných penzijními společnostmi

V průběhu roku 2013 byly do fondů penzijních společností přijaty prostředky v celkové výši 56,3 mld. Kč, z čehož 97,0 % procent směřovalo do transformovaných fondů, 2,4 % do fondů účastnických a 0,6 % do důchodových fondů.

Z hlediska struktury představovaly největší část přijatých prostředků vlastní příspěvky účastníků (59,7 %), příspěvky poskytnuté zaměstnavatelem tvořily 13,5 % a státní příspěvky 11,6 %. Přibližně 7,5 % připadá na výnosy z příspěvků připsané účastníkům transformovaných fondů. Zhruba 7,0 % představovaly převody mezi penzijními společnostmi.

Fondy penzijních společností vyplatily v roce 2013 prostředky v celkové výši 16,9 mld. Kč. Z této hodnoty představovaly 90,5 % prostředky vyplacené účastníkům transformovaných a účastnických fondů. Výsledné saldo mezi přijatými a vyplacenými prostředky za rok 2013 činilo 39,3 mld. Kč.

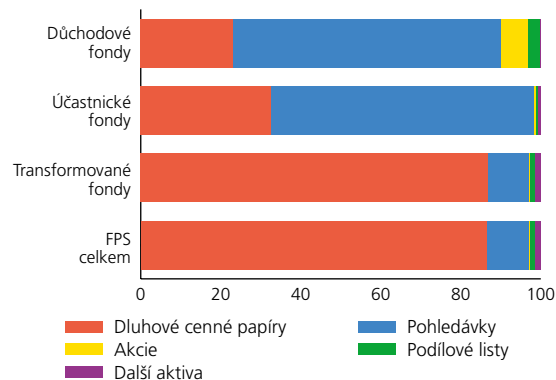
Transformované fondy penzijních společností vyplatily v roce 2013 účastníkům prostředky v celkové hodnotě 15,3 mld. Kč. Největší podíl (74,1 %) představovala jednorázová vyrovnání. Významnou část vyplacených prostředků představovalo rovněž vyplacené odbytné (19,2 %).

Účastnické fondy penzijních společností vyplatily v roce 2013 účastníkům prostředky v celkové hodnotě 8,9 mil. Kč, z toho největší část (90 %) představovaly starobní penze.

GRAF III.12

Struktura aktiv fondů penzijních společností

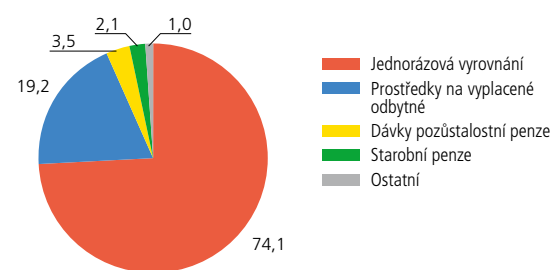
(stav ke konci období, v %)

GRAF III.13

Prostředky vyplacené účastníkům TF

(k 31. 12. 2013, v %)

3.4 REGULOVANÉ TRHY

3.4.1 Obchodování na Burze cenných papírů Praha⁶⁰

Na konci roku 2013 bylo na trhu akcií a podílových listů BCPP možné obchodovat s akciemi 26 jednotlivých emisí (o dvě méně než na konci roku 2012), z toho 15 emisí bylo domácích. Na trhu dluhopisů bylo možné obchodovat s dluhopisy 110 jednotlivých emisí, což bylo o dvanáct emisí více než ke stejnému období předchozího roku. V ostatních segmentech BCPP bylo k 31. prosinci 2013 k obchodování přijato 28 emisí nepákových a 75 emisí pákových investičních certifikátů a 23 emisí odtržených kupónů.

Celkový objem obchodů na trhu s akciemi a podílovými listy na BCPP pokračoval ve výrazně sestupném trendu, když meziročně poklesl o 30,3 % na hodnotu 174,7 mld. Kč. Nejvíce obchodovaný akciový titul na BCPP představuje tradičně emise ČEZ, jež se na celkovém objemu obchodování s akciemi v roce 2013 podílela více než z jedné třetiny (37,1 %). Objem obchodování na BCPP se v průběhu roku 2013 dále koncentroval na nejobchodovanější tituly, když tři nejvíce obchodované akciové tituly představovaly 78,6% podíl, pět nejvíce obchodovaných titulů se podílelo na obchodování 93,9 % a deset nejvíce obchodovaných titulů představovalo dokonce 98,9 % celkového objemu obchodování s akciemi.

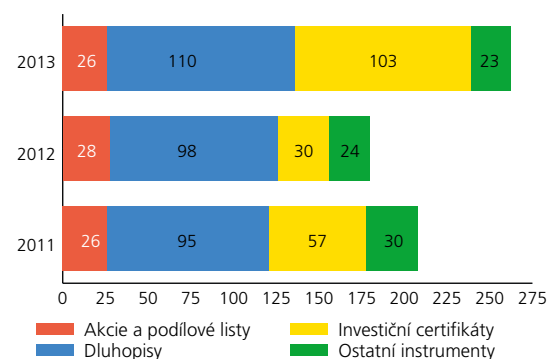
Tržní kapitalizace akcií obchodovaných na BCPP ke konci roku 2013 meziročně poklesla o 4,3 % na hodnotu 1 093,5 mld. Kč a přiblížila se tak k nízkým hodnotám z roku 2011 a 2008 (1 060,8 mld. Kč, resp. 1 091,7 mld. Kč). Z celkové hodnoty tržní kapitalizace představovaly domácí tituly 55,2 % (603,5 mld. Kč). Z hlediska tržní kapitalizace je nově nejvýznamnější emise ERSTE GROUP BANK s podílem 27,4 % na celkové tržní kapitalizaci, druhá ČEZ zaujímá podíl 25,4 %. Tři nejvýznamnější akciové emise tvoří 68,2 % a pět emisí s největšími tržními kapitalizacemi představuje 88,3 % celkové tržní kapitalizace na BCPP.

Cenový index PX pražské burzy cenných papírů se v roce 2013 opětovně propadl pod hranici tisíce bodů. Meziročně ke konci roku 2013 poklesl o 49,7 bodu (4,8 %) z hodnoty 1 038,7 bodu na hodnotu 989 bodů. Ročního maxima 1 066,1 bodu dosáhl index PX dne 9. ledna 2013, roční minimum bylo zaznamenáno 25. června 2013 na hodnotě 852,9 bodu.

Na trhu s dluhopisy BCPP byly v roce 2013 obchodovány pouze emise podnikového sektoru v celkovém objemu 1,9 mld. Kč.

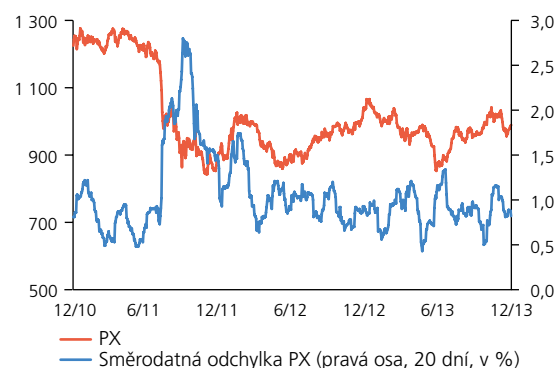
GRAF III.14

Počty emisí (sérií) na BCPP ke konci období

GRAF III.15

Index PX a jeho volatilita v letech 2011–2013

Pramen: MF ČR, ČNB.

60 Burza cenných papírů Praha, a.s. (BCPP), člen CEE Stock Exchange Group spolu s burzami v Budapešti, Lublani a Vídni.

Po ukončení obchodování s futures a warranty v roce 2012 došlo na BCPP k utlumení aktivity i v případě obchodování s dalšími instrumenty. V nulových objemech bylo v roce 2013 obchodováno s odtržnými kupony (v předchozím roce obchodované v objemu 89,0 mil. Kč). Naopak celkový objem obchodování s investičními certifikáty meziročně více než trojnásobně vzrostl na 122,2 mil. Kč.

3.4.2 Obchodování na burze RM-SYSTÉM⁶¹

Na druhém tuzemském regulovaném trhu RM-S byl v roce 2013 uskutečněn celkový objem obchodů v hodnotě 4,8 mld. Kč, což představuje meziroční pokles o 19,7 %. Z této hodnoty představovaly obchody s akciemi 99,6 %. Cenový index RM ke konci roku 2013 vzrostl ve srovnání s koncem roku 2012 o 56,8 bodu (2,9 %) na hodnotu 2 048,6 bodů.

61 RM-SYSTÉM, česká burza cenných papírů a.s.

TAB. IV.1

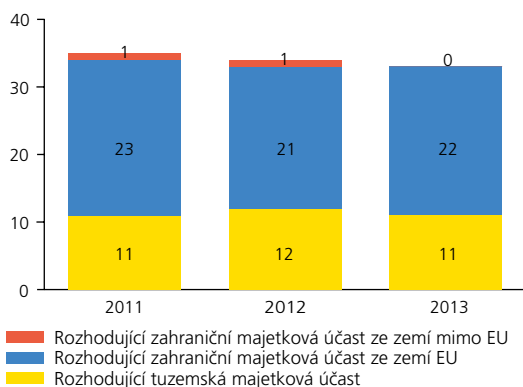
Struktura trhu podle zaměření pojišťoven

	2011	2012	2013
POČET TUZEMSKÝCH POJIŠŤOVEN	35	34	33
z toho:			
neživotní	17	16	16
životní	3	3	2
se smíšenou činností	15	15	15
POČET POBOČEK POJIŠŤOVEN Z EU A TŘETÍCH STÁTŮ	18	18	18
z toho:			
neživotní	14	15	15
životní	4	3	3
se smíšenou činností	0	0	0
POČET POJIŠŤOVEN CELKEM ^{a)}	53	52	51
z toho:			
neživotní	31	31	31
životní	7	6	5
se smíšenou činností	15	15	15

a) Uvedeno bez pojišťoven z členských států působících v ČR na základě svobody dočasně poskytovat služby.

GRAF IV.1

Počet tuzemských pojišťoven dle vlastnické struktury

TAB. IV.2

Vlastnická struktura tuzemských pojišťoven dle podílu na základním kapitálu

(k 31. 12. 2013)

Stát	Podíl na ZK (v mil. Kč)	Podíl na ZK (v %)
Nizozemsko	6 333 000	26,1
Rakousko	5 832 554	24,1
ČR	4 996 069	20,6
Belgie	2 921 401	12,1
Francie	2 433 642	10,0
SRN	1 066 000	4,4
Slovensko	360 000	1,5
Irsko	155 820	0,6
Dánsko	120 000	0,5
KAPITÁL CELKEM	24 218 486	100,0

4. VÝVOJ NA POJISTNÉM TRHU

4.1 SUBJEKTY POJISTNÉHO TRHU A JEJICH VLASTNICKÁ STRUKTURA

Pojistný trh v České republice tvořilo k 31. prosinci 2013 celkem 33 tuzemských pojišťoven a 18 poboček pojišťoven ze zemí EU. Do počtu tuzemských pojišťoven není zahrnuta Česká kancelář pojistitelů (ČKP)⁶² a rovněž VIG RE zajišťovna, a.s.

Oproti roku 2012 se počet tuzemských pojišťoven působících na českém pojistném trhu snížil o jeden subjekt, zatímco počet poboček zahraničních pojišťoven zůstal beze změny. Nejvíce jsou na českém trhu zastoupeny pobočky pojišťoven z Velké Británie, které zde působí prostřednictvím čtyř subjektů, následované třemi pobočkami pojišťoven z Německa. V členění podle zaměření pojišťovací činnosti převládají pobočky zaměřené na oblast neživotního pojištění, kterých je 15. Tři pobočky se zaměřují na oblast životního pojištění. Mezi tuzemskými pojišťovnami převládají též pojišťovny zaměřené na neživotní pojištění, kterých je 16, následovány 15 pojišťovnami se smíšenou činností.

Mimo výše uvedené tuzemské pojišťovny a pobočky zahraničních pojišťoven s licencí ČNB mohou na českém pojistném trhu poskytovat služby i pojišťovny a pobočky pojišťoven z jiných členských států EU a EHP na základě svobody dočasně poskytovat služby. Jejich počet se během roku 2013 zvýšil na 734. Tyto pojišťovny působí zejména na trhu neživotního pojištění.

Na českém pojistném trhu působí od září 2008 VIG RE zajišťovna, a.s., jediná licencovaná zajišťovna v České republice. VIG RE zajišťovna, a.s. je oprávněna přebírat zajistná rizika ve všech odvětvích životního i neživotního pojištění, jakož i provozovat související činnosti jako jsou poradenství, zprostředkovatelství, vzdělávání nebo šetření zajistných událostí.

Vlastnická struktura tuzemských pojišťoven je stabilizovaná s převládajícím zahraničním kapitálem, jehož podíl dosahoval na konci roku 2013 celkové hodnoty 79,4 %. Ve srovnání se stavem k 31. prosinci 2012 se jedná o mírný růst o 1,1 p. b. Z celkového počtu 33 tuzemských pojišťoven bylo ke konci roku 2013 zahraničními vlastníky ovládáno 22 subjektů.

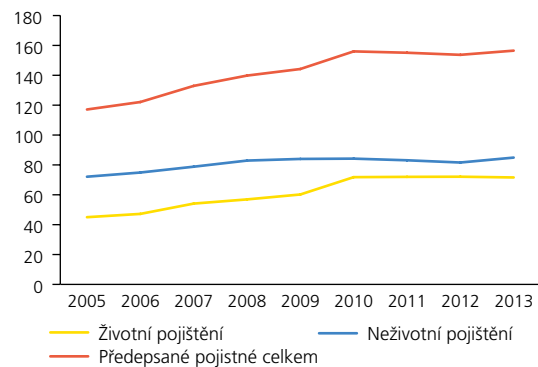
62 ČKP je profesní organizace pojistitelů, kterým bylo uděleno povolení k provozování pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla. Mezi hlavní úkoly kanceláře patří např. provozování hraničního pojištění nebo garantování a poskytování plnění za škodu na zdraví nebo usmrcením způsobenou provozem nezjištěného vozidla, za kterou odpovídá nezjištěná osoba, plnění za škodu způsobenou provozem vozidla bez pojištění odpovědnosti a dalších typů plnění stanovených výše uvedeným zákonem. Podrobně o činnosti a hospodaření ČKP na: www.ckp.cz

Celkový základní kapitál tuzemských pojišťoven nedoznal z pohledu teritoriální struktury akcionářů v průběhu roku 2013 významných změn. Základní kapitál tuzemských pojišťoven se během tohoto roku prakticky nezměnil (růst o 0,1 %). Největší podíl na základním kapitálu tuzemských pojišťoven zaujímají akcionáři z Nizozemska s 26,1 % a Rakouska s 24,1 %. Významný podíl holandských akcionářů je způsoben tím, že sídlo přímého akcionáře České pojišťovny a.s. se nachází právě zde. Obdobně jako v roce 2012 mají více než 5% podíl na základním kapitálu akcionáři z Francie a z Belgie.

GRAF IV.2

Hrubé předeepsané pojistné

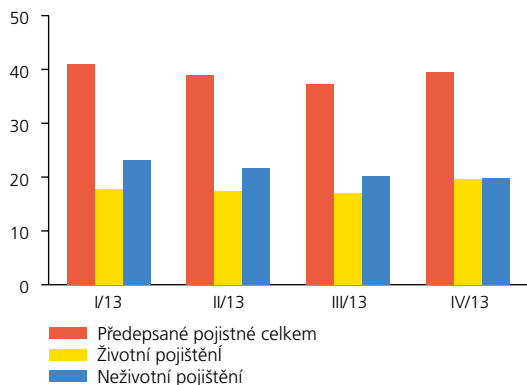
(v mld. Kč)

GRAF IV.3

Hrubé předepsané pojistné v roce 2013

(v mld. Kč)

4.2 VÝVOJ PŘEDEPSANÉHO POJISTNÉHO

Hrubé předepsané pojistné je jedním ze základních ukazatelů popisujících vývoj pojistného trhu. V roce 2013 došlo ke zvýšení hrubého předepsaného pojistného o 1,9 %. V roce 2012 se jednalo o pokles o 1,0 %. Zvýšení celkového hrubého předepsaného pojistného bylo taženo nárůstem v oblasti neživotního pojištění o 4,2 %, zatímco předpis životního pojištění poklesl o 0,7 %. Celkové hrubé předepsané pojistné za rok 2013 dosáhlo 156,5 mld. Kč.

Hodnota předepsaného pojistného v oblasti životního pojištění poklesla meziročně o 0,5 mld. Kč a ke konci roku 2013 dosáhla úrovně 71,6 mld. Kč. Mírný pokles předepsaného pojistného v životním pojištění během roku 2013 byl ovlivněn poklesem investičního životního pojištění.

V neživotním pojištění došlo ve srovnání s rokem 2012 (kdy předpis pojistného poklesl o 1,8 %) k oživení. Růst byl ovlivněn vyšším výběrem pojistného v oblasti pojištění odpovědnosti z provozu vozidla. Celkové hrubé předepsané pojistné dosáhlo v segmentu neživotního pojištění hodnoty 84,9 mld. Kč.

Podíl životního pojištění na celkovém předepsaném pojistném v roce 2013 poklesl oproti předchozímu období o 1,2 procentního bodu na 45,7 %. Z dlouhodobého hlediska ale tento podíl mírně narůstá, je však stále v porovnání s vyspělými pojistnými trhy zemí EU na nízké úrovni.

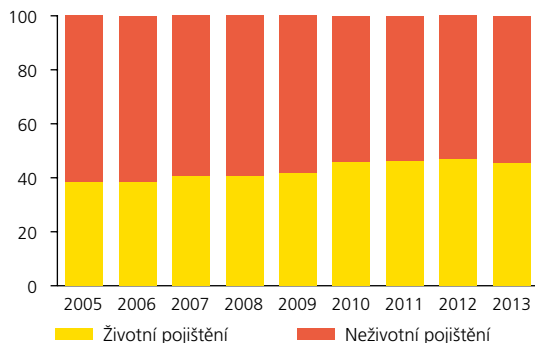
Základním makroekonomickým ukazatelem vztahujícím se k pojistnému trhu je propojištěnost, která je měřena jako podíl hrubého předepsaného pojistného k HDP v běžných cenách. V roce 2013 se ukazatel propojištěnosti nezměnil a zůstal na hodnotě 4,0 %. Obdobně jako v případě podílu životního pojištění na celkovém pojistném i v tomto ukazateli pojistný trh ČR zaostává za rozvinutými zeměmi západní Evropy, kde propojištěnost dosahuje vyšších hodnot.

Velice důležitým nástrojem využívaným pojišťovnami ke snížení rizika plynoucího z případných škod velkého rozsahu je zajištění. Tento instrument využívají především pojišťovny v oblasti neživotního pojištění v případech, kde by mohly vyšší limity pojistného plnění ohrozit jejich finanční stabilitu a solventnost. Výše předepsaného pojistného postoupeného zajistitelům v neživotním pojištění v roce 2013 činila 26,0 mld. Kč, což představuje 30,6% podíl na hrubém předepsaném pojistném. V životním pojištění se v porovnání s pojištěním neživotním míra postoupeného pojistného pohybuje na výrazně nižších hodnotách. Z předepsaného pojistného v oblasti životního pojištění bylo zajistitelům postoupeno pojistné v objemu 4,4 mld. Kč, což představuje 6,1% podíl z celkového předpisu v životním pojištění.

GRAF IV.4

Podíl životního a neživotního pojištění na celkovém předepsaném pojistném

(v %)

TAB. IV.3

Celková propojištěnost v České republice

	Objem (v mld. Kč)			Změna 2013/2012 (v %)
	2011	2012	2013	
Předepsané pojistné	155,1	153,7	156,5	1,8
HDP (v běžných cenách)	3 823	3 846	3 884	1,0
	(v %)			
Předepsané pojistné / HDP	4,1	4,0	4,0	x

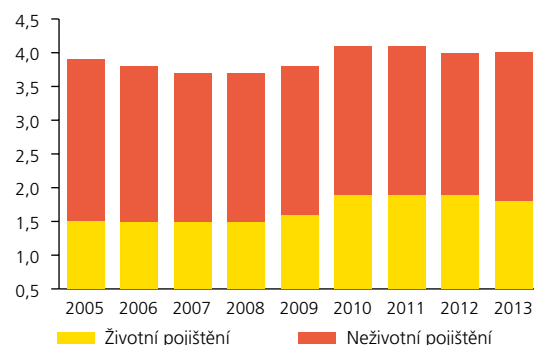
V oblasti produktů životního pojištění došlo na rozdíl od minulých let k poklesu podílu investičního životního pojištění na úkor standardních produktů s garantovaným výnosem, jejichž podíl na předepsaném pojistném rostl. Na vývoji předepsaného pojistného u investičního životního pojištění se projevil efekt delšího období nízkých úrokových sazeb v ekonomice a též nárůst preference konzervativnějších alternativ při umísťování volných finančních prostředků ze strany domácností. Pokles investičního životního pojištění činil meziročně 8 % a jeho podíl na trhu životního pojištění se tak snížil o 3,9 procentního bodu na úroveň 48,6 %. Podíl tradičních produktů, jako jsou pojištění pro případ smrti nebo dožití a svatební pojištění, se na celkovém předepsaném pojistném v životním pojištění zvýšil na 34,5 %.

Na trhu neživotního pojištění má nadále největší podíl na předepsaném pojistném pojištění škod na majetku s podílem 25,2 % následované pojištěním odpovědnosti za škodu z provozu vozidla (POPV) s 24,7 % a havarijním pojištěním, jehož tržní podíl dosahuje 17,1 %. Nejvyšším tempem rostlo v roce 2013 předepsané pojistné u POPV (8,0 %) a dále všeobecné pojištění odpovědnosti za škodu (3,5 %). Naopak velmi mírný pokles o 0,1 % zaznamenalo havarijní pojištění.

GRAF IV.5

Podíl předepsaného pojistného na hrubém domácím produktu

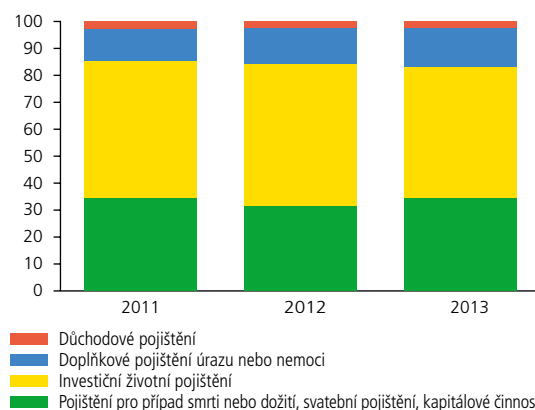
(v %)

GRAF IV.6

Podíl odvětví životního pojištění na předepsaném pojistném

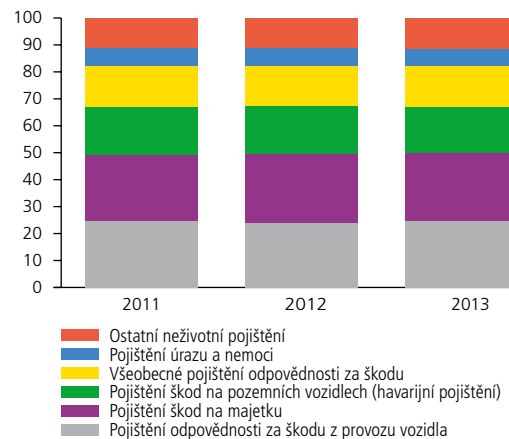
(v %)

GRAF IV.7

Podíl odvětví neživotního pojištění na předepsaném pojistném

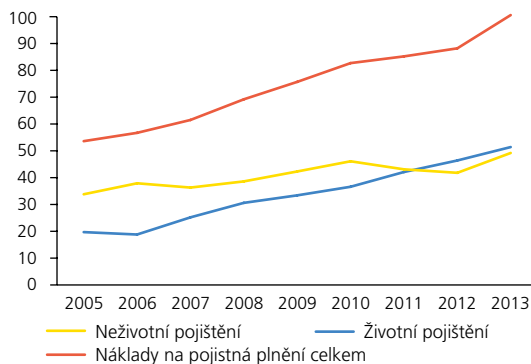
(v %)

GRAF IV.8

Náklady na pojištění plnění

(v mld. Kč)

4.3 VÝVOJ NÁKLADŮ NA POJISTNÁ PLNĚNÍ⁶³

Tempo růstu nákladů na pojištění plnění se meziročně zvýšilo o 10,6 procentního bodu na 14,1 %, když celkový objem nákladů na pojištění plnění vzrostl na 100,6 mld. Kč. Vyšší nárůst nákladů na pojištění plnění byl zaznamenán v oblasti neživotního pojištění, kde činil 17,8 %. Uvedené zvýšení bylo ovlivněno významnými škodami způsobenými povodněmi (pojištění plnění pojištěno 7,5 mld. Kč)⁶⁴. V oblasti životního pojištění se tento ukazatel vyvíjel obdobně, náklady na pojištění plnění vzrostly o 10,7 %, tedy téměř shodně jako v roce 2012, kdy růst činil 10,3 %.

Podíl zajistitelů na nákladech na pojištění plnění přibližně koresponduje s jejich podílem na předepsaném pojistném. V neživotním pojištění, kde podíl zajistitelů na nákladech na pojištění plnění hraje významnější roli, se tento podíl zvýšil o 5,4 procentního bodu na 30,3 %. V případě životního pojištění zůstal podíl zajistitelů téměř nezměněn na úrovni 2,8 %. Náklady na pojištění plnění připadající na zajistitele v oblasti neživotního pojištění meziročně vzrostly o 43,2 % a dostaly se na úroveň 14,9 mld. Kč. V životním pojištění došlo též k růstu nákladů na pojištění plnění ze strany zajistitelů, když v porovnání s rokem 2012 vzrostly o 13,0 %. V absolutním vyjádření však tato částka dosahuje výrazně nižších hodnot, než je tomu v neživotním pojištění (pouze 1,4 mld. Kč).

TAB. IV.4

Předepsané pojistné dle odvětví pojištění

Odvětví pojištění	Objem (v mil. Kč)			Změna 2013/2012 (v %)
	2011	2012	2013	
ŽIVOTNÍ POJIŠTĚNÍ CELKEM	72 009	72 056	71 575	-0,7
Pojištění pro případ smrti nebo dožití, svatební pojištění, kapitálové činnosti	24 792	22 860	24 729	8,2
Důchodové pojištění	1 881	1 810	1 775	-1,9
Investiční životní pojištění	36 584	37 799	34 765	-8,0
Doplňkové pojištění úrazu nebo nemoci	8 752	9 587	10 306	7,5
NEŽIVOTNÍ POJIŠTĚNÍ CELKEM	83 083	81 554	84 947	4,2
Pojištění odpovědnosti za škodu z provozu vozidla	20 460	19 418	20 976	8,0
Pojištění škod na majetku	20 585	20 861	21 442	2,8
Pojištění škod na pozemních vozidlech (havarijní pojištění)	14 862	14 546	14 532	-0,1
Všeobecné pojištění odpovědnosti za škodu ^{a)}	12 416	12 436	12 869	3,5
Pojištění úrazu a nemoci	5 708	5 434	5 481	0,9
Ostatní neživotní pojištění	9 052	8 859	9 647	8,9

a) včetně zákonného pojištění odpovědnosti zaměstnavatele za škodu při pracovním úrazu a nemoci z povolání

63 Náklady na pojištění plnění jsou uváděny v této kapitole v hrubé výši, včetně podílu zajistitele.

64 Pramen: Česká asociace pojišťoven.

4.4 AKTIVA POJIŠŤOVEN

Celková bilanční suma pojišťoven dosáhla k 31. prosinci 2013 hodnoty 479,4 mld. Kč. To představuje meziroční nárůst hodnoty aktiv o 2,2 %. V roce 2012 rostla bilanční suma pojišťoven rychleji, o 7,7 %. V případě tuzemských pojišťoven činila na konci roku 2013 celková aktiva 442,6 mld. Kč při meziročním růstu o 3,4 % a v případě poboček pojišťoven potom 36,8 mld. Kč (snížení o 10,1 %).

Z hlediska zaměření pojišťoven se na celkové výši aktiv nadále nejvíce podílejí univerzální pojišťovny, které svůj podíl v porovnání s rokem 2012 mírně zvýšily o 1,3 procentního bodu na 83,7 %. Ve stejném období poklesl podíl životních pojišťoven na úroveň 8,0 %. Podíl pojišťoven podnikajících v neživotním pojištění mírně vzrostl na hodnotu 8,3 %. Nejvyšším tempem narostl během roku 2013 objem aktiv subjektů poskytujících neživotní pojištění, když jim přibylo 10,1 % aktiv. O rok dříve, v roce 2012, činil tento nárůst 11,4 %.

Finanční umístění (investice)⁶⁵ představuje nejvýznamnější položku aktiv v bilanci tuzemských pojišťoven. Jeho podíl se však postupně mírně snižuje a k 31. prosinci 2013 tvořilo finanční umístění 74,6 % celkových aktiv. Meziročně tento podíl klesl o 1,2 procentního bodu, zejména na úkor zvýšení podílu finančního umístění vztahujícího se k investičnímu životnímu pojištění. Největší zastoupení ve finančním umístění (investicích) mají dluhové cenné papíry, jejichž podíl na celkových aktivech poklesl během roku 2013 o 1,7 procentního bodu na 58,9 %. Vyšší zastoupení ve finančním umístění tuzemských pojišťoven mají dále akcie a vklady u finančních institucí (v obou případech podíl na celkových aktivech 5,1 %). Podíl výše finančního umístění životního pojištění, je-li nositelem investičního rizika pojistník, na celkových aktivech dosáhl k 31. prosinci 2013 hodnoty 15,9 %.

Tab. IV.6

Struktura aktiv tuzemských pojišťoven

	Objem (v mil. Kč)			Struktura 2013 (v %)
	2011	2012	2013	
AKTIVA CELKEM	396 623	428 112	442 576	100,0
Finanční umístění (investice)	309 576	325 155	330 360	74,6
v tom:				
nemovitosti	4 813	4 882	5 114	1,2
majetkové účasti	13 599	16 778	19 984	4,5
akcie a ostatní cenné papíry s proměnlivým výnosem	19 402	20 056	22 698	5,1
dluhové cenné papíry	248 488	259 726	260 579	58,9
depozita u finančních institucí	23 095	23 342	22 679	5,1
jiné finanční umístění	179	371	-694	-0,2
Finanční umístění životního pojištění, je-li nositelem investičního rizika pojistník	51 759	63 861	70 296	15,9
Dlužníci (pohledávky)	15 922	14 663	16 089	3,6
Ostatní aktiva	19 366	24 433	25 831	5,8

⁶⁵ Finanční umístění (investice) je definováno odlišně než finanční umístění aktiv, jejichž zdrojem jsou technické rezervy. Finanční umístění (investice) nezahrnuje pohledávky za zajišťovny.

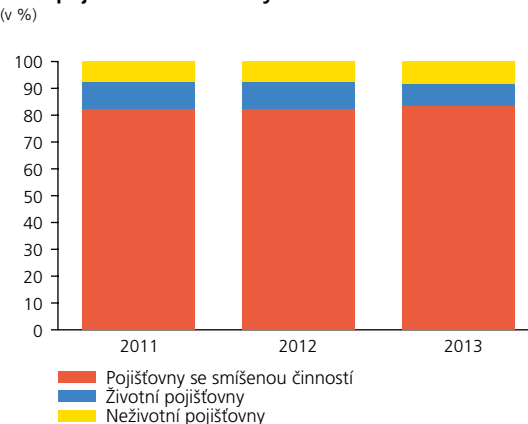
Tab. IV.5

Podíl pojišťoven na celkových aktivech

	Objem (v mil. Kč)			Podíl 2013 (v %)
	2011	2012	2013	
AKTIVA CELKEM	435 499	469 038	479 353	100,0
Tuzemské pojišťovny	396 623	428 112	442 576	92,3
Pobočky pojišťoven	38 876	40 926	36 777	7,7

Graf IV.9

Podíl pojišťoven na celkových aktivech sektoru (v %)

Ve skladbě finančního umístění aktiv, jejichž zdrojem jsou technické rezervy životního pojištění, převažují vzhledem k dlouhodobé povaze těchto rezerv zejména dluhopisy s delší dobou splatnosti a je zde také větší zastoupení akcií a podílových listů. Finanční umístění aktiv, jejichž zdrojem jsou technické rezervy neživotního pojištění, je tvořeno větší měrou likvidnějšími položkami, jako jsou depozita nebo pokladniční poukázky, než je tomu u finančního umístění, jehož zdrojem jsou technické rezervy životního pojištění. Rovněž jsou zde významně zastoupeny pohledávky za zajišťovny, včetně podílu zajišťovatelů na technických rezervách.

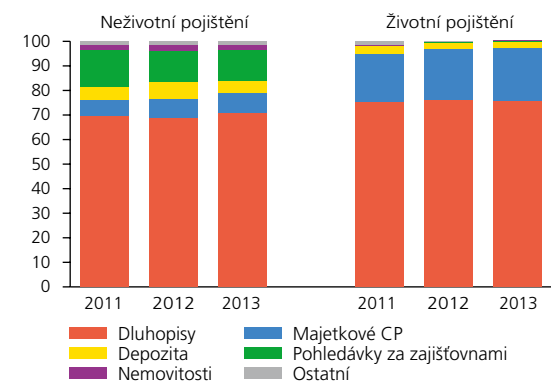
Ve skladbě finančního umístění aktiv tuzemských pojišťoven, jejichž zdrojem jsou technické rezervy, hrají dominantní roli dluhopisy, a to jak v případě finančního umístění, jehož zdrojem jsou technické rezervy životního, tak neživotního pojištění. Ve finančním umístění, jehož zdrojem jsou technické rezervy neživotního pojištění, tvoří podíl dluhopisů 71,0 %. Tento podíl je o 2,2 procentního bodu vyšší než v předešlém roce 2012. Druhou nejvýznamnější složkou finančního umístění zdrojů z technických rezerv neživotního pojištění jsou pohledávky za zajišťovny s podílem 12,5 %. Dále jsou ve finančním umístění 4,6% podílem zastoupena depozita a vyšší podíl mají též majetkové cenné papíry (8,2 %).

V případě finančního umístění aktiv tuzemských pojišťoven, jehož zdrojem jsou technické rezervy životního pojištění, hrají dluhopisy ještě dominantnější roli, než je tomu v případě neživotního pojištění, a na finančním umístění se podílí 75,6 %. Významný, 21,9% podíl připadá na majetkové cenné papíry. Podíl pohledávek za zajišťovny je zanedbatelný a dosahuje pouze 0,5 %. Finanční umístění aktiv, jejichž zdrojem jsou technické rezervy životního pojištění, také zahrnuje položky vázící se k investičnímu životnímu pojištění.

GRAF IV.10

Finanční umístění aktiv tuzemských pojišťoven

(v %)

4.5 PASIVA POJIŠŤOVEN

Pro pojišťovny jsou specifickou a zároveň nejvýznamnější položkou pasiv technické rezervy, které představují budoucí závazky pojišťoven vyplývající z pojišťovací nebo zajišťovací činnosti, jejichž plnění je pravděpodobné nebo jisté, ale nejistá je jejich výše a okamžik, ke kterému vzniknou. Technické rezervy se vykazují v hrubé výši včetně podílu zajistitelů na technických rezervách a v čisté výši po odečtení podílu zajistitelů. Během roku 2013 podíl čisté výše technických rezerv (bez rezervy životního pojištění, je-li nositelem investičního rizika pojistník) na celkových pasivech tuzemských pojišťoven meziročně mírně poklesl o 0,8 procentního bodu na 57,2 %. Další poměrně specifickou položkou pasiv pojišťoven vztahující se k technickým rezervám je technická rezerva životního pojištění, je-li nositelem investičního rizika pojistník, která se váže k investičnímu životnímu pojištění a je zdrojem finančního umístění životního pojištění, u kterého nese investiční riziko pojistník. Tato rezerva se vyvíjela obdobně jako finanční umístění životního pojištění, kde nese investiční riziko pojistník, když rostla v roce 2013 o 10,1 % a její podíl na pasivech dosáhl 15,9 %.

Vedle technických rezerv připadá poměrně významný podíl ve struktuře pasiv tuzemských pojišťoven na vlastní kapitál. Hodnota vlastního kapitálu se během roku 2013 zvýšila o 2,5 % a jeho podíl na celkových pasivech činil 18,3 %. Největší podíl na vlastním kapitálu má základní kapitál (30,0 %). Dalšími významnými položkami vlastního kapitálu jsou kromě zisku běžného období (podíl 13,1 %) nerozdělený zisk minulých let a ostatní kapitálové fondy (uvedené položky přesahují každá více než 15% podíl na vlastním kapitálu).

Celková hrubá výše technických rezerv tuzemských pojišťoven včetně rezervy životního pojištění, je-li nositelem investičního rizika pojistník, vzrostla ke konci roku 2013 meziročně o 4,0 % na 354,9 mld. Kč. Ve srovnání s předchozím obdobím se tempo růstu hrubých technických rezerv snížilo o 2,1 procentního bodu. V životním pojištění se hrubá výše technických rezerv zvýšila o 4,3 %, v neživotním pojištění došlo k nárůstu o 3,4 %. Celková výše čistých technických rezerv tuzemských pojišťoven během roku 2013 vzrostla o 3,3 %.

Tab. IV.7

Struktura pasiv tuzemských pojišťoven

	Objem (v mil. Kč)			Struktura 2013 (v %)
	2011	2012	2013	
PASIVA CELKEM	396 623	428 112	442 576	100,0
Vlastní kapitál	69 879	78 797	80 794	18,3
Technické rezervy ^{a)}	242 443	249 252	253 032	57,2
Technická rezerva životního pojištění, je-li nositelem investičního rizika pojistník ^{a)}	51 718	63 861	70 297	15,9
Věřitelé (závazky)	20 521	20 553	22 635	5,1
Ostatní pasiva	12 062	15 649	15 818	3,6

a) čistá výše

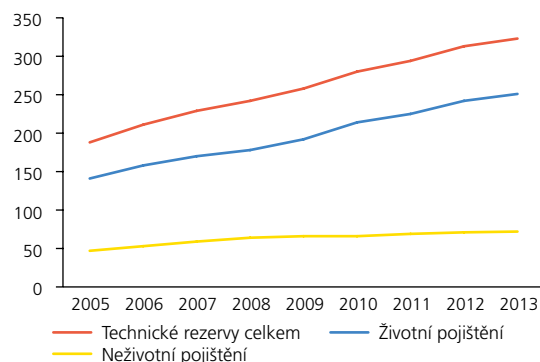
Tab. IV.8

Technické rezervy tuzemských pojišťoven

	Objem (v mil. Kč)			Změna 2013/2012 (v %)
	2011	2012	2013	
HRUBÁ VÝŠE TECH. REZERV CELKEM	321 590	341 202	354 872	4,0
z toho:				
neživotní pojištění	94 782	97 556	100 864	3,4
životní pojištění	226 808	243 646	254 008	4,3
ČISTÁ VÝŠE TECH. REZERV CELKEM	294 160	313 112	323 328	3,3
z toho:				
neživotní pojištění	68 752	71 279	72 090	1,1
životní pojištění	225 408	241 833	251 238	3,9

Graf IV.11

Čistá výše technických rezerv tuzemských pojišťoven (v mld. Kč)

TAB. IV.9

Hospodářský výsledek pojišťoven

	Objem (v mil. Kč)			Struktura 2013 (v %)
	2011	2012	2013	
ČISTÝ ZISK CELKEM	9 183	12 184	11 004	100,0
Tuzemské pojišťovny	8 460	11 564	10 545	95,8
Pobočky pojišťoven	723	620	459	4,2

4.6 VÝSLEDKY HOSPODAŘENÍ

Rok 2013 nebyl pro český pojistný trh tak úspěšný jako předchozí rok. Hospodaření pojišťoven jako celku (vč. poboček zahraničních pojišťoven) přesto dosáhlo relativně dobrých výsledků. Čistý zisk za celý sektor pojišťoven dosáhl hodnoty 11,0 mld. Kč, což je o 9,7 % méně než v roce 2012, kdy vygeneroval pojistný trh zisk ve výši 12,2 mld. Kč. Výsledek technického účtu⁶⁶ k neživotnímu pojištění se meziročně zhoršil o 18,2 % na 5,4 mld. Kč. Technický účet k životnímu pojištění skončil v roce 2013 ziskem 6,5 mld. Kč (meziroční pokles o 3,0 %).

TAB. IV.10

Vybrané ukazatele ziskovosti a efektivnosti tuzemských pojišťoven

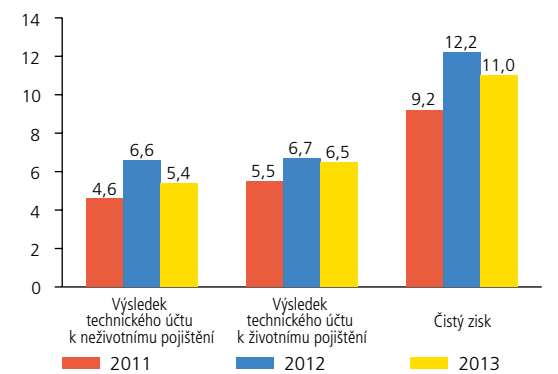
(v %)

	2011	2012	2013
SEKTOR POJIŠŤOVEN CELKEM			
Čistý zisk k aktivům (RoA)	2,1	2,7	2,4
Čistý zisk k vlastnímu kapitálu (RoE)	12,1	14,7	13,1
Čistý zisk k zaslouženému pojistnému	7,2	9,9	9,1
NEŽIVOTNÍ POJIŠTĚNÍ			
Výsledek technického účtu k neživotnímu pojištění k zaslouženému pojistnému	8,4	12,0	9,9
Náklady na pojistná plnění, vč. změny stavu TR k zaslouženému pojistnému	59,7	59,9	60,5
Čistá výše provozních nákladů k zaslouženému pojistnému	30,7	31,6	31,3
Pořizovací náklady na pojistné smlouvy k zaslouženému pojistnému	25,5	25,8	24,6
Správní režie k zaslouženému pojistnému	16,1	16,2	16,3
ŽIVOTNÍ POJIŠTĚNÍ			
Výsledek technického účtu k životnímu pojištění k zaslouženému pojistnému	7,4	9,5	9,7
Náklady na pojistná plnění, vč. změny stavu TR k zaslouženému pojistnému	59,1	65,8	71,2
Čistá výše provozních nákladů k zaslouženému pojistnému	21,7	22,5	22,0
Pořizovací náklady na pojistné smlouvy k zaslouženému pojistnému	16,5	17,6	17,0
Správní režie k zaslouženému pojistnému	6,4	6,5	6,8

GRAF IV.12

Hospodářské výsledky pojišťoven

(v mld. Kč)

Na tvorbě čistého zisku celého pojišťovacího sektoru se z 95,8 % podílí tuzemské pojišťovny. V roce 2013 u nich došlo v meziročním porovnání ke zhoršení hospodářských výsledků o 8,8 %. U poboček pojišťoven se čistý zisk snížil o 26,0 % na pouhých 0,5 mld. Kč.

Mírně zhoršené hospodářské výsledky tuzemských pojišťoven oproti roku 2012 se promítly také do ukazatelů ziskovosti a efektivnosti. Rentabilita celkových aktiv (RoA) měřená jako poměr čistého zisku k celkovým aktivům se snížila z 2,7 % vykázaných v roce 2012 na 2,4 %.

⁶⁶ Výkaz zisku a ztráty pojišťoven je dle provozované činnosti členěn na technický účet k neživotnímu pojištění, technický účet k životnímu pojištění a netechnický účet, na kterém se účtuje o nákladech a výnosech, které nelze přiřadit k životnímu nebo neživotnímu pojištění.

Poměr čistého zisku k vlastnímu kapitálu (RoE) se v porovnání s předchozím rokem snížil v roce 2013 o 1,6 procentního bodu na 13,1 % a poměr čistého zisku k zaslouženému pojistnému⁶⁷ meziročně klesl o 0,8 procentního bodu na 9,1 %.

V oblasti neživotního pojištění poměr výsledku technického účtu k zaslouženému pojistnému meziročně klesl o 2,1 procentního bodu na 9,9 %. Poměr nákladů na pojistná plnění včetně změny stavu technických rezerv k zaslouženému pojistnému se mírně zhoršil, když vzrostl o 0,6 procentního bodu na 60,5 %. Poměr čisté výše provozních nákladů k zaslouženému pojistnému se prakticky nezměnil.

V porovnání s rokem 2012 se poměr výsledku technického účtu k životnímu pojištění k zaslouženému pojistnému téměř nezměnil a dosáhl hodnoty 9,7 %. V případě nákladů na pojistná plnění včetně změny stavu technických rezerv k zaslouženému pojistnému došlo ke zhoršení tohoto ukazatele, když se meziročně zvýšil o 5,4 procentního bodu na 71,2 %. Další sledované ukazatele v oblasti technického účtu k životnímu pojištění nezaznamenaly oproti roku 2012 významnější změny.

⁶⁷ Zasloužené pojistné a náklady na pojistná plnění včetně změny stavu technických rezerv jsou očištěny od zajištění.

SEZNAM ZKRATEK

AIFMD	Alternative Investment Fund Managers Directive (směrnice o správcích alternativních investičních fondů)
AIRB	Advanced Internal Ratings Based (pokročilý přístup založený na interním ratingu)
AMA	Advanced Measurement Approaches (pokročilý přístup)
AML/CFT	Anti-Money Laundering (praní špinavých peněz), Combating the Financing of Terrorism
ATC	Advisory Technical Committee (poradní technický výbor)
AWG	Analysis Working Group (pracovní skupina pro analýzy)
BCBS	Basel Committee on Banking Supervision (Basilejský výbor pro bankovní dohled)
BCG	Basel Consultative Group (konzultační skupiny BCBS)
BCPP	Burza cenných papírů Praha, a.s.
BR	bankovní rada ČNB
BRRD	Directive of the European Parliament and of the Council establishing a framework for the recovery and resolution of credit institutions and investment firms (směrnice ke zřízení rámce pro ozdravení a restrukturalizaci úvěrových institucí a obchodníků s cennými papíry)
CDCP	Centrální depozitář cenných papírů, a.s.
CESR	Committee of European Securities Regulators (Výbor evropských regulátorů cenných papírů)
CFM	Committee on Financial Markets (Výbor pro finanční trhy /OECD/)
CM	cizí měna
COREPER	Comité des représentants permanents (Výbor stálých zástupců)
CP	cenný papír
CRD IV/CRR	Capital Requirements Directive/Capital Requirements Regulation (čtvrtá směrnice o kapitálové přiměřenosti/nařízení o kapitálové přiměřenosti)
CRÚ	Centrální registr úvěrů
CRV	Centrální registr vozidel
CZK	koruna česká
ČBA	Česká bankovní asociace
ČKP	Česká kancelář pojistitelů
ČNB	Česká národní banka
ČR	Česká republika
ČSÚ	Český statistický úřad
DAX	Deutscher Aktien-Index, akciový index sestavený z akcií největších německých společností obchodovaných na frankfurtské burze
DDoS	Distributed Denial of Service (počítačový útok na principu zahlcení systému)
DGSD	Directive on Deposit Guarantee Schemes (směrnice o systémech pojištění vkladů)
DPH	daň z přidané hodnoty
DZ	družstevní záložna
EBA	European Banking Authority (Evropský orgán dohledu pro bankovníctví)
ECB	European Central Bank (Evropská centrální banka)

ECOFIN	Economic and Financial Affairs Council (Rada ministrů financí a hospodářství členských zemí EU)
EFC	Economic and Financial Committee (Hospodářský a finanční výbor)
EFRAG	European Financial Reporting Advisory Group (Poradní skupina pro účetní výkaznictví)
EHP	Evropský hospodářský prostor
EIOPA	European Insurance and Occupational Pensions Authority (Evropský orgán dohledu pro pojišťovnictví a zaměstnanecké penzijní pojištění)
EK	Evropská komise
ELTIF	European Long-Term Investment Funds (Evropské fondy dlouhodobých investic)
EMIR	European Market Infrastructure Regulation (nařízení o evropské tržní infrastruktuře)
EP	Evropský parlament
ES	Evropská společenství
ESAs	European Supervisory Authorities (evropské orgány dohledu nad finančním trhem)
ESA95	European System of National and Regional Accounts
ESFS	European System of Financial Supervision (Evropský systém finančního dohledu)
ESMA	European Securities and Markets Authority (Evropský orgán dohledu pro cenné papíry a trhy)
ESRB	European Systemic Risk Board (Evropská rada pro systémová rizika)
ESSO	ekonomicky spjaté skupiny osob
ETFs	Exchange Traded Funds (fondy obchodované na burzách)
EU	Evropská unie
EUR	euro
Euribor	Euro Interbank Offered Rate
FAÚ MF	Finanční analytický útvar Ministerstva financí ČR
FKI	fond kolektivního investování
FPS	fondy penzijních společností
FSC	Financial Services Committee (Výbor pro finanční služby)
FSC	Financial Stability Committee (Výbor pro finanční stabilitu)
FTSE 100	Financial Times Stock Exchange 100, akciový index zahrnující sto společností s nejvyšší tržní kapitalizací, které sídlí ve Velké Británii, a jejichž akcie se obchodují na londýnské burze (London Stock Exchange)
FTT	Financial transaction tax (daň z finančních transakcí)
HDP	hrubý domácí produkt
HI	Herfindahl Index (measuring concentration)
IA	interní audit
IASB	International Accounting Standards Board (Rada pro mezinárodní účetní standardy)
IBNR	Incurring but not Reported (náklady na pojistná plnění z pojistných událostí v běžném účetním období vzniklé, ale v tomto účetním období nehlášené)
IC	investiční certifikát
ICAAP	Internal Capital Adequacy Assessment Process (vnitřně stanovený kapitál)
IFRS/IAS	International Financial Reporting Standards, International Accounting Standards (Mezinárodní standardy účetního výkaznictví/Mezinárodní účetní standardy)

IMD 2	Insurance Mediation Directive (směrnice o zprostředkování pojištění)
IOPS	International Organization of Pension Supervisors (Mezinárodní organizace orgánů dohledu nad penzijními fondy a plány)
IOSCO	International Organization of Securities Commissions (Mezinárodní organizace komisí pro cenné papíry)
IRB	Internal Ratings Based (přístup založený na interním ratingu)
ISAM	investiční společnosti s asset managementem
ISIN	International Security Identification Number (slouží k jednoznačné mezinárodní identifikaci cenných papírů)
IS/IT	informační systémy a technologie
IŽP	investiční životní pojištění
JC	Joint Committee of the European Supervisory Authorities (Společný výbor evropských orgánů dohledu)
JEGR	Joint Expert Group on a Reconciliation of credit institutions statistical and supervisory reporting requirements (Expertní skupina pro sladování statistického a regulačního reportingu úvěrových institucí)
Kč	koruna česká
KI	kolektivní investování
KP	kapitálová přiměřenost
ks	kus
MCD	Mortgage Credit Directive (směrnice o úvěrech na bydlení)
MD ČR	Ministerstvo dopravy ČR
MF ČR	Ministerstvo financí ČR
MiFID	Markets in Financial Instruments Directive (směrnice 2004/39/ES, o trzích finančních nástrojů)
MiFIR	Markets in Financial Instruments Regulation (nařízení o trzích finančních nástrojů)
mil.	milion (10 ⁶)
mld.	miliarda (10 ⁹)
MMF	Mezinárodní měnový fond
N/A	not available (nedostupný)
NIKKEI 225	japonský akciový index počítaný na základě pohybu 225 nejvýznamnějších akciových titulů japonských společností obchodovaných na tokijské burze
OCP	obchodník s cennými papíry
OECD	Organisation for Economic Cooperation and Development (Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj)
OPF	otevřený podílový fond
OR	Obchodní rejstřík
OS	organizační složky
OTC	Over-the-Counter (deriváty)
p.b.	procentní bod
PC	osobní počítač
PL	podílový list
POPV	pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla
PRIPs	Packaged Retail Investment Products Regulation (strukturované retailové investiční produkty)

PSSC	Payment and Settlement Systems Committee (Výbor pro platební a vypořádací systémy)
PX	burzovní index BCPP
PXE	Power Exchange Central Europe (burza s elektrickou energií)
PZ	pojišťovací zprostředkovatel
REMIT	nařízení o integritě a transparentnosti velkoobchodního trhu s energií
RLA	rychle likvidní aktiva
RoA	Return on Assets
RoE	Return on Equity
RM-S	RM-SYSTÉM, česká burza cenných papírů a.s.
RPSN	roční procentní sazba nákladů
Sb.	Sbírka zákonů
SDEU	Soudní dvůr Evropské unie
SEPA	Single Euro Payments Area (jednotná oblast pro platby v eurech)
SFEU	Smlouva o fungování Evropské unie
SKD	systém krátkodobých dluhopisů
SLPU	samostatný likvidátor pojistné události
SME	Small and Medium Enterprises (malé a střední podniky)
s.p.	státní podnik
S&P 500	Standard & Poor's 500, index amerického akciového trhu měřící vývoj akcií 500 amerických společností vybraných týmem analytiků a ekonomů agentury Standard & Poor. Váha každé akcie v indexu je úměrná její tržní hodnotě.
SRMR	Single Resolution Mechanism Regulation (jednotný restrukturalizační mechanismus)
SSM	Single Supervisory Mechanism (jednotný evropský bankovní dohled)
STA	Standardized Approach (standardizovaný přístup)
SVJ	společenství vlastníků jednotek
SVYT	Systém vypořádání transakcí
TARGET	Trans-European Automated Real-time Gross Settlement Express Transfer System (vypořádací systém)
TF	transformovaný fond
tis.	tisíc
TR	technické rezervy
UCITS	Undertakings for Collective Investment in Transferable Securities (směrnice o koordinaci právních a správních předpisů týkajících se subjektů kolektivního investování do převoditelných cenných papírů)
USD	dolar americký
VaR	Value at Risk
ZISIF	zákon o investičních společnostech a investičních fondech
ZK	základní kapitál
ZPKT	zákon o podnikání na kapitálovém trhu
ZVDFT	Zpráva o výkonu dohledu nad finančním trhem
Z/Z	zisk/ztráta

ČÁST C – PŘÍLOHY

Podrobné údaje za jednotlivé sektory finančního trhu spadající pod dohled ČNB jsou pravidelně za jednotlivá čtvrtletí zveřejňovány na webu ČNB www.cnb.cz

Příloha 1

ZÁKLADNÍ UKAZATELE MĚNOVÉHO A HOSPODÁŘSKÉHO VÝVOJE ČESKÉ REPUBLIKY

		2009	2010	2011	2012	2013
Hrubý domácí produkt ^{1) 2)}	Objem (mld. Kč)	3 759,0	3 790,9	3 823,4	3 845,9	3 883,8
	Přírůstek (%)	-4,5	2,5	1,8	-1,0	-0,9
Outputy – přírůstek v %	Průmysl (tržby) ¹⁾	-15,9	9,5	7,6	1,7	1,4
	Stavebnictví ²⁾	-0,9	-7,4	-3,6	-7,6	-6,7
Ceny ³⁾	Míra inflace (%)	1	1,5	1,9	3,3	1,4
Nezaměstnanost	Podíl nezaměstnaných osob (%)	6,1	7,0	6,7	6,8	7,7
Zahraniční obchod ²⁾	Vývoz zboží a služeb (%)	-10,9	15,5	9,5	4,4	0,1
	Dovoz zboží a služeb (%)	-12,0	15,5	7,0	2,2	0,6
Průměrné mzdy ²⁾	Nominální (%) ⁵⁾	3,3	2,2	2,5	2,7	0,1
	Reálné (%) ⁵⁾	2,3	0,7	0,6	-0,6	-1,3
Platební bilance	Běžný účet (mld. Kč)	-89,3	-146,6	-104,0	-51,3	-56,0
	Finanční účet (mld. Kč)	143,2	174,3	59,4	74,3	187,9
Saldo státního rozpočtu	mld. Kč	-192,4	-156,4	-142,8	-101,0	-81,3
Saldo státního rozpočtu/HDP	%	-5,1	-4,1	-3,7	-2,6	-2,1
Kurzy devizového trhu ⁴⁾	Kč/USD	19,1	19,1	17,7	19,6	19,6
	Kč/EUR	26,4	25,3	24,6	25,1	26,0
Průměrná úroková míra z mezi-	7 denní	1,69	0,95	0,82	0,64	0,21
bankovních vkladů	3 měsíční	2,19	1,31	1,19	1,00	0,46
(PRIBOR) (%) ⁴⁾	6 měsíční	2,39	1,60	1,53	1,24	0,58
Diskontní sazba ⁶⁾	(%)	0,25	0,25	0,25	0,05	0,05
Lombardní sazba ⁶⁾	(%)	2,00	1,75	1,75	0,25	0,25
2T repo sazba ⁶⁾	(%)	1,00	0,75	0,75	0,05	0,05
Index kapitálového trhu PX		1 117,30	1 224,80	911,10	1 038,70	989,00

Pramen: ČSÚ (makroekonomické ukazatele), údaje k 15. 4. 2014, BCPP, ČNB

1) Běžné ceny

2) Přírůstek v % proti stejnému období minulého roku, reálné

3) Míra inflace, průměr

4) Roční průměry z měsíčních průměrů

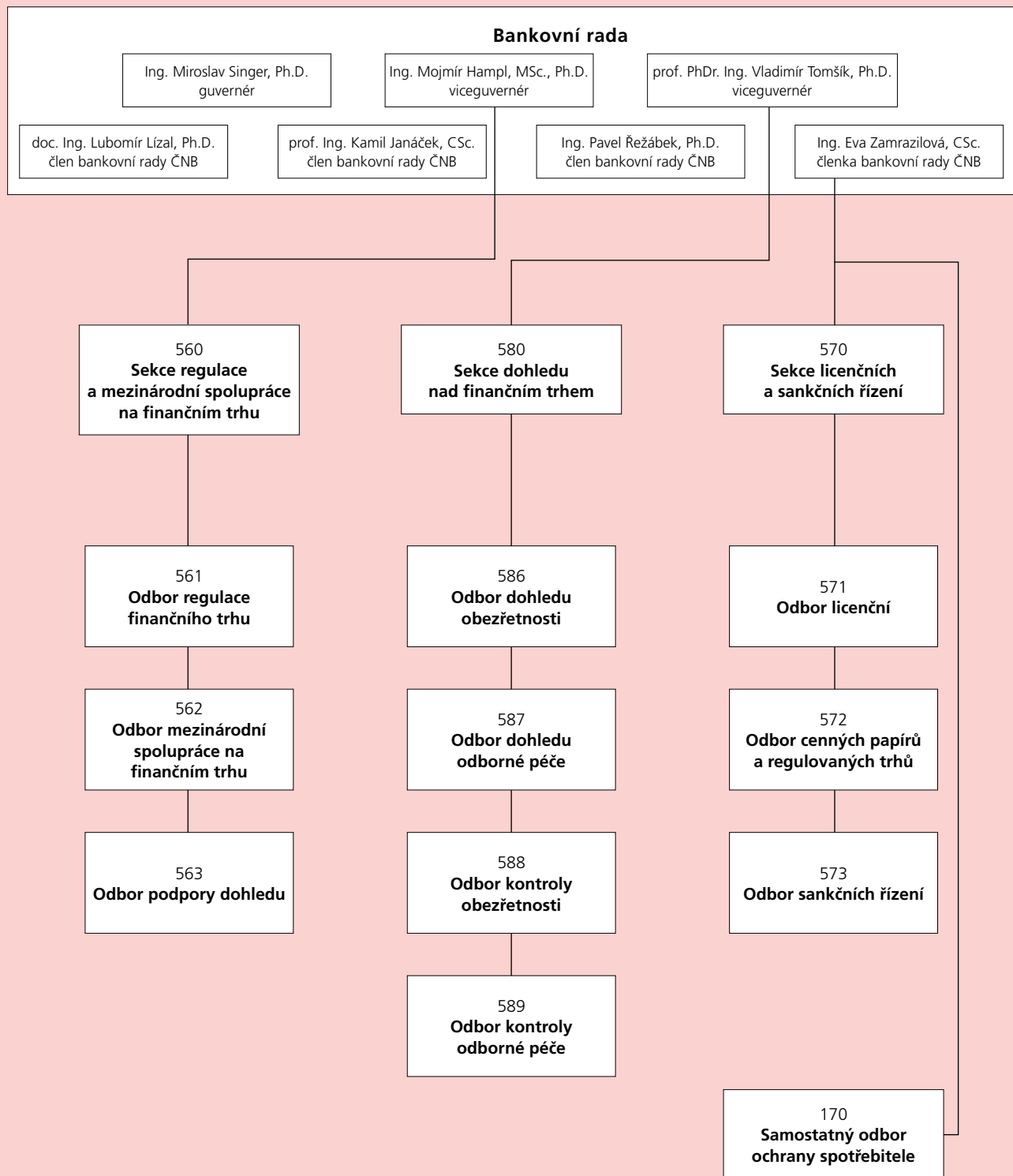
5) Na přepočtené počty, celé národní hospodářství

6) K 31. prosinci daného roku

Příloha 2

ORGANIZAČNÍ SCHÉMA DOHLEDU NAD FINANČNÍM TRHEM ČESKÉ NÁRODNÍ BANKY

(k 31. 12. 2013)

Poznámka:

S účinností od 1. března 2014 jmenoval prezident republiky Jiřího Rusnoka členem bankovní rady ČNB. Jiří Rusnok nahradil Evu Zamrazilovou, jejíž mandát skončil k 30. dubnu 2014.

Příloha 3

ROZDĚLENÍ BANK DO SKUPIN ¹⁾

(k 31. 12. 2013)

I. Velké banky	IV. Pobočky zahraničních bank
1. Česká spořitelna, a. s.	1. Bank Gutmann Aktiengesellschaft, pobočka Česká republika
2. Československá obchodní banka, a. s.	2. Bank of Tokyo-Mitsubishi UFJ (Holland) N. V. Prague Branch, organizační složka
3. Komerční banka, a. s.	3. BNP Paribas Fortis SA/NV, pobočka Česká republika
4. UniCredit Bank Czech Republic and Slovakia, a. s.	4. BRE Bank S.A., organizační složka podniku
	5. Citibank Europe plc, organizační složka
II. Střední banky	6. COMMERZBANK Aktiengesellschaft, pobočka Praha
1. Česká exportní banka, a. s.	7. Deutsche Bank Aktiengesellschaft Filiale Prag, organizační složka
2. Českomoravská záruční a rozvojová banka, a. s.	8. HSBC Bank plc – pobočka Praha
3. GE Money Bank, a. s.	9. ING Bank N. V.
4. Hypoteční banka, a. s.	10. MEINL BANK Aktiengesellschaft, pobočka Praha
5. J&T BANKA, a. s.	11. Oberbank AG pobočka Česká republika
6. PPF banka a. s.	12. Poštová banka, a. s., pobočka Česká republika
7. Raiffeisenbank a. s.	13. PRIVAT BANK AG der Raiffeisenlandesbank Oberösterreich, pobočka Česká republika
8. Sberbank CZ, a.s.	14. Raiffeisenbank im Stiftland eG pobočka Cheb, odštěpný závod
	15. Saxo Bank A/S, organizační složka
III. Malé banky	16. The Royal Bank of Scotland plc, organizační složka
1. Air Bank a. s.	17. Volksbank Löbau-Zittau eG, pobočka
2. Equa bank a. s.	18. Všeobecná úverová banka a. s., pobočka Praha (zkráceně VUB, a. s., pobočka Praha)
3. Evropsko-ruská banka, a. s.	19. Waldviertler Sparkasse Bank AG
4. Fio banka, a.s.	20. Western Union International Bank GmbH, organizační složka
5. LBBW Bank CZ a. s.	21. ZUNO BANK AG, organizační složka
6. Wüstenrot hypoteční banka a. s.	
	V. Stavební spořitelny
	1. Českomoravská stavební spořitelna, a. s.
	2. Modrá pyramida stavební spořitelna, a. s.
	3. Raiffeisen stavební spořitelna a. s.
	4. Stavební spořitelna České spořitelny, a. s.
	5. Wüstenrot – stavební spořitelna a. s.

1) Od roku 2012 došlo ke zvýšení objemu bilanční sumy potřebné pro zařazení do skupiny velkých a středních bank a některé banky byly v důsledku zvýšení jejich bilanční sumy přeřazeny z malých bank do středních bank. Rozdělení bank podle bilanční sumy je od roku 2012 následující: velké banky s bilanční sumou nad 250 mld. Kč, střední banky s bilanční sumou 50 až 250 mld. Kč a malé banky s bilanční sumou nižší než 50 mld. Kč. Další skupiny tvoří skupina poboček zahraničních bank a stavebních spořitel. Blíže také viz <http://www.cnb.cz> – Dohled a regulace – Souhrnné informace o finančním sektoru – Základní ukazatele o sektorech finančního trhu – Banky – Metodika.

Příloha 4**DRUŽSTEVNÍ ZÁLOŽNY**

(k 31. 12. 2013)

1. AKCENTA, spořitelní a úvěrní družstvo
2. ANO spořitelní družstvo
3. Artesa, spořitelní družstvo
4. Citfin, spořitelní družstvo
5. České spořitelní družstvo
6. Družstevní záložna Kredit
7. Družstevní záložna PSD
8. Moravský Peněžní Ústav – spořitelní družstvo
9. Peněžní dům, spořitelní družstvo
10. Podnikatelská družstevní záložna
11. WPB Capital, spořitelní družstvo
12. Záložna CREDITAS, spořitelní družstvo

Příloha 5

SUBJEKTY S LICENCÍ OBCHODNÍKA S CENNÝMI PAPIŘY

(k 31. 12. 2013)

I. Obchodníci s cennými papíry – banky	III. Obchodníci s cennými papíry – pobočky (organizační složky) zahraničních bank
1. Česká exportní banka, a.s.	1. Bank Gutmann Aktiengesellschaft, pobočka Česká republika
2. Česká spořitelna, a.s.	2. Bank of Tokyo-Mitsubishi UFJ (Holland) N.V. Prague Branch, organizační složka
3. Českomoravská záruční a rozvojová banka, a.s.	3. BNP Paribas Fortis SA/NV, pobočka Česká republika
4. Československá obchodní banka, a. s.	4. Citibank Europe plc, organizační složka
5. Fio banka, a.s.	5. COMMERZBANK Aktiengesellschaft, pobočka Praha
6. GE Money Bank, a.s.	6. Deutsche Bank Aktiengesellschaft Filiale Prag, organizační složka
7. J&T BANKA, a.s.	7. HSBC Bank plc – pobočka Praha
8. Komerční banka, a.s.	8. ING Bank N.V.
9. LBBW Bank CZ a.s.	9. MEINL BANK Aktiengesellschaft, pobočka Praha
10. PPF banka a.s.	10. Oberbank AG pobočka Česká republika
11. Raiffeisenbank a.s.	11. Saxo Bank A/S, organizační složka
12. Sberbank CZ, a.s.	12. The Royal Bank of Scotland plc, organizační složka
13. UniCredit Bank Czech Republic, a.s.	13. Volksbank Löbau-Zittau eG, pobočka
	14. Všeobecná úverová banka a.s., pobočka Praha; zkráceně: VUB, a.s., pobočka Praha
	15. Western Union International Bank GmbH, organizační složka
II. Obchodníci s cennými papíry – nebanky	IV. Obchodníci s cennými papíry – pobočky (organizační složky) zahraničních nebankovních OCP
1. 42 financial services s.r.o.	1. Admiral Markets AS, organizační složka
2. AKCENTA CZ,a.s.	2. BMFN EAD
3. Amidea, a.s.	3. Catus AG Vermögensverwaltung
4. ATLANTA SAFE, a.s.	4. Dom Maklerski Banku Ochrony Środowiska Spółka Akcyjna, organizační složka Česká republika
5. ATLANTIK finanční trhy, a.s.	5. European Investment Centre, o.c.p., a.s. – organizační složka
6. BH Securities a.s.	6. FIRST INTERNATIONAL TRADERS DOM MAKLERSKI SPÓŁKA AKCYJNA Organizační složka v České republice
7. brokerjet České spořitelny, a.s.	7. GKFX Financial Services Limited
8. Citfin – Finanční trhy, a.s.	8. GLOBAL MARKETS OOD., organizační složka
9. Colosseum, a.s.	9. Jung, DMS & Cie. GmbH, organizační složka
10. Conseq Investment Management, a.s.	10. LaSalle Investment Management, organizační složka
11. CYRRUS, a.s.	11. Lynx B.V., organizační složka
12. CYRRUS CORPORATE FINANCE, a.s.	12. Noble Securities S.A.
13. EFEKTA CONSULTING, a.s.	13. Sympatia Financie, o.c.p., a.s.
14. FINANCE Zlín, a.s.	14. X-TRADE BROKERS DOM MAKLERSKI SPÓŁKA AKCYJNA, organizační složka
15. Generali PPF Asset Management a.s.	
16. HighSky Brokers, a.s.	V. Investiční společnosti, které vykonávají činnost asset management
17. ING Investment Management (C.R.),a.s.	1. AXA investiční společnost a.s.
18. Patria Direct, a.s.	2. ČSOB Asset Management, a.s., investiční společnost
19. Patria Finance, a.s.	3. Investiční kapitálová společnost KB, a.s.
20. Pioneer Asset Management, a.s.	4. Investiční společnost České spořitelny, a.s.
21. RSJ a.s.	5. J&T INVESTIČNÍ SPOLEČNOST, a.s.
22. WOOD & Company Financial Services, a.s.	6. WOOD & Company investiční společnost, a.s.
	7. ZFP Investments, investiční společnost, a.s.

Příloha 6**PENZIJNÍ SPOLEČNOSTI**

(k 31. 12. 2013)

1. AEGON Penzijní společnost, a.s.
2. Allianz penzijní společnost, a.s.
3. AXA penzijní společnost a.s.
4. Conseq penzijní společnost, a.s.
5. Česká spořitelna – penzijní společnost, a.s.
6. ČSOB Penzijní společnost, a. s., člen skupiny ČSOB
7. ING Penzijní společnost, a.s.
8. KB Penzijní společnost, a.s.
9. Penzijní společnost České pojišťovny, a.s.
10. Raiffeisen penzijní společnost a.s.

Příloha 7**INVESTIČNÍ SPOLEČNOSTI**

(k 31. 12. 2013)

1. AKRO investiční společnost, a.s.	13. Partners investiční společnost, a.s.
2. AMISTA investiční společnost, a.s.	14. Pioneer investiční společnost, a.s.
3. AVANT investiční společnost, a.s.	15. PROSPERITA investiční společnost, a.s.
4. AXA investiční společnost a.s.	16. QI investiční společnost, a.s.
5. CLOVIS, investiční společnost, a.s.	17. Raiffeisen investiční společnost a.s.
6. Conseq Funds investiční společnost, a.s.	18. REDSIDE investiční společnost, a.s.
7. ČP INVEST investiční společnost, a.s.	19. REICO investiční společnost České spořitelny, a.s.
8. ČSOB Asset Management, a.s., investiční společnost	20. Safety invest funds, investiční společnost, a.s.
9. I.C.P. Czech, investiční společnost, a.s.	21. VIG Asset Management investiční společnost, a.s.
10. Investiční kapitálová společnost KB, a.s.	22. WMS investiční společnost, a.s.
11. Investiční společnost České spořitelny, a.s.	23. WOOD & Company investiční společnost, a.s.
12. J&T INVESTIČNÍ SPOLEČNOST, a.s.	24. ZFP Investments, investiční společnost, a.s.

Příloha 8

POJIŠŤOVNY

(k 31. 12. 2013)

Tuzemské pojišťovny	Pobočky zahraničních pojišťoven
1. AEGON Pojišťovna, a.s.	1. ACE European Group Ltd, organizační složka
2. Allianz pojišťovna, a.s.	2. AEGON Hungary Closed Company Ltd., organizační složka
3. AXA pojišťovna a.s.	3. AGA International SA – organizační složka
4. AXA životní pojišťovna a.s.	4. AIG Europe Limited, organizační složka pro Českou republiku
5. BNP Paribas Cardif Pojišťovna, a.s.	5. Atradius Credit Insurance N. V., organizační složka
6. Cestovní pojišťovna ADRIA Way družstvo	6. Basler Lebensversicherungs-Aktiengesellschaft, pobočka pro Českou republiku
7. Česká podnikatelská pojišťovna, a.s., Vienna Insurance Group	7. Basler Sachversicherungs-Aktiengesellschaft, pobočka pro Českou republiku
8. Česká pojišťovna ZDRAVÍ a.s.	8. CG Car-Garantie Versicherungs-Aktiengesellschaft
9. Česká pojišťovna, a.s.	organizační složka pro Českou republiku
10. ČSOB Pojišťovna, a.s., člen holdingu ČSOB	9. COMPAGNIE FRANCAISE D'ASSURANCE POUR LE COMMERCE EXTERIEUR
11. D.A.S. pojišťovna právní ochrany, a.s.	organizační složka Česko
12. DIRECT Pojišťovna, a.s.	10. Euler Hermes Europe SA, organizační složka
13. ERGO pojišťovna, a.s.	11. HDI Versicherung AG, organizační složka
14. ERV pojišťovna, a.s.	12. ING Životná poisťovňa, a.s., pobočka pro Českou republiku
15. Exportní garanční a pojišťovací společnost, a.s.	13. ING Životní pojišťovna N.V., pobočka pro Českou republiku
16. Generali Pojišťovna a.s.	14. INTER PARTNER ASSISTANCE, organizační složka
17. HALALI, všeobecná pojišťovna, a.s.	15. Österreichische Hagelversicherung – Versicherungsverein auf Gegenseitigkeit,
18. Hasičská vzájemná pojišťovna, a.s.	Agra pojišťovna, organizační složka
19. ING pojišťovna, a.s.	16. QBE INSURANCE (EUROPE) LIMITED, organizační složka
20. Komerční pojišťovna, a.s.	17. Stewart Title Limited, organizační složka
21. Kooperativa pojišťovna, a.s., Vienna Insurance Group	18. Union poisťovňa, a.s., pobočka pro Českou republiku
22. KUPEG úvěrová pojišťovna, a.s.	
23. MAXIMA pojišťovna, a.s.	
24. MetLife pojišťovna a.s.	
25. Pojišťovna České spořitelny, a.s., Vienna Insurance Group	
26. Pojišťovna VZP, a.s.	
27. Servisní pojišťovna a.s.	
28. Slavia pojišťovna a.s.	
29. Triglav pojišťovna, a.s.	
30. UNIQA pojišťovna, a.s.	
31. Vitalitas pojišťovna, a.s.	
32. Wüstenrot pojišťovna a.s.	
33. Wüstenrot, životní pojišťovna, a.s.	

Příloha 9

SCHVÁLENÉ PROSPEKTY KÓTOVANÝCH DLUHOPISŮ V ROCE 2013

Datum emise	ISIN	Emitent	Max. objem emise
14. 3. 13	CZ0002003064	Komerční banka, a.s.	12 500 000 000 Kč
29. 3. 13	CZ0003510646	Czech Property Investments, a.s.	2 250 000 000 Kč
7. 5. 13	CZ0003510679	CPI BYTY, a.s.	300 000 000 Kč
7. 5. 13	CZ0003510687	CPI BYTY, a.s.	500 000 000 Kč
7. 5. 13	CZ0003510695	CPI BYTY, a.s.	900 000 000 Kč
7. 5. 13	CZ0003510703	CPI BYTY, a.s.	1 300 000 000 Kč
3. 6. 13	CZ0002003080	UniCredit Bank Czech Republic, a.s.	50 000 000 EUR
7. 6. 13	CZ0002003114	UniCredit Bank Czech Republic, a.s.	30 000 000 EUR
20. 6. 13	CZ0003510851	Diamond Point, a.s.	1 100 000 000 Kč
27. 6. 13	CZ0003510844	CETELEM ČR, a.s.	1 500 000 000 Kč
18. 7. 13	CZ0002003148	UniCredit Bank Czech Republic, a.s.	30 000 000 EUR
25. 7. 13	CZ0003510885	České dráhy, a.s.	4 000 000 000 Kč
4. 10. 13	CZ0000000351	KOFOLA S.A.	450 000 000 Kč
21. 10. 13	CZ0002003262	UniCredit Bank Czech Republic, a.s.	80 000 000 EUR
23. 10. 13	CZ0002003254	Sberbank CZ a.s.	1 000 000 000 Kč
20. 12. 13	CZ0003511107	Trianon Building Prague, s.r.o.	849 000 000 Kč

Pozn.: Modré zvýraznění – konečné podmínky k prospektu vyhotovenému jako základní prospekt (§ 36a ZPKT).

Příloha 10

SCHVÁLENÉ PROSPEKTY NEKÓTOVANÝCH DLUHOPISŮ V ROCE 2013

Datum emise	ISIN	Emitent	Max. objem emise
11. 3. 10	CZ0003702334	UniCredit Bank Czech Republic, a.s.	50 000 000 USD
31. 1. 11	CZ0003702698	UniCredit Bank Czech Republic, a.s.	50 000 000 EUR
31. 1. 11	CZ0003702706	UniCredit Bank Czech Republic, a.s.	50 000 000 EUR
31. 1. 11	CZ0003702771	UniCredit Bank Czech Republic, a.s.	50 000 000 USD
5. 12. 11	CZ0003702979	UniCredit Bank Czech Republic, a.s.	5 000 000 000 Kč
5. 12. 11	CZ0003702987	UniCredit Bank Czech Republic, a.s.	5 000 000 000 Kč
5. 12. 11	CZ0003702995	UniCredit Bank Czech Republic, a.s.	5 000 000 000 Kč
5. 12. 11	CZ0003703001	UniCredit Bank Czech Republic, a.s.	5 000 000 000 Kč
5. 12. 11	CZ0003703019	UniCredit Bank Czech Republic, a.s.	5 000 000 000 Kč
5. 12. 11	CZ0003703027	UniCredit Bank Czech Republic, a.s.	5 000 000 000 Kč
5. 12. 11	CZ0003703035	UniCredit Bank Czech Republic, a.s.	5 000 000 000 Kč
5. 12. 11	CZ0003703043	UniCredit Bank Czech Republic, a.s.	5 000 000 000 Kč
15. 2. 12	CZ0003703084	UniCredit Bank Czech Republic, a.s.	5 000 000 000 Kč
15. 2. 12	CZ0003703092	UniCredit Bank Czech Republic, a.s.	5 000 000 000 Kč
15. 2. 12	CZ0003703100	UniCredit Bank Czech Republic, a.s.	5 000 000 000 Kč
15. 2. 12	CZ0003703118	UniCredit Bank Czech Republic, a.s.	5 000 000 000 Kč
15. 2. 12	CZ0003703126	UniCredit Bank Czech Republic, a.s.	5 000 000 000 Kč
15. 2. 12	CZ0003703134	UniCredit Bank Czech Republic, a.s.	5 000 000 000 Kč
15. 2. 12	CZ0003703142	UniCredit Bank Czech Republic, a.s.	5 000 000 000 Kč
15. 2. 12	CZ0003703159	UniCredit Bank Czech Republic, a.s.	5 000 000 000 Kč
20. 2. 12	CZ0002002660	Wüstenrot hypoteční banka a.s.	1 000 000 000 Kč
10. 5. 12	CZ0003703282	UniCredit Bank Czech Republic, a.s.	5 000 000 000 Kč
10. 5. 12	CZ0003703290	UniCredit Bank Czech Republic, a.s.	5 000 000 000 Kč
10. 5. 12	CZ0003703308	UniCredit Bank Czech Republic, a.s.	5 000 000 000 Kč
10. 5. 12	CZ0003703316	UniCredit Bank Czech Republic, a.s.	5 000 000 000 Kč
10. 5. 12	CZ0003703324	UniCredit Bank Czech Republic, a.s.	5 000 000 000 Kč
10. 5. 12	CZ0003703332	UniCredit Bank Czech Republic, a.s.	5 000 000 000 Kč
10. 5. 12	CZ0003703340	UniCredit Bank Czech Republic, a.s.	5 000 000 000 Kč
10. 5. 12	CZ0003703357	UniCredit Bank Czech Republic, a.s.	5 000 000 000 Kč
5. 6. 12	CZ0003703399	UniCredit Bank Czech Republic, a.s.	5 000 000 000 Kč
5. 6. 12	CZ0003703407	UniCredit Bank Czech Republic, a.s.	5 000 000 000 Kč
5. 6. 12	CZ0003703415	UniCredit Bank Czech Republic, a.s.	5 000 000 000 Kč
5. 6. 12	CZ0003703423	UniCredit Bank Czech Republic, a.s.	5 000 000 000 Kč
5. 6. 12	CZ0003703431	UniCredit Bank Czech Republic, a.s.	5 000 000 000 Kč
5. 6. 12	CZ0003703449	UniCredit Bank Czech Republic, a.s.	5 000 000 000 Kč
5. 6. 12	CZ0003703456	UniCredit Bank Czech Republic, a.s.	5 000 000 000 Kč
5. 6. 12	CZ0003703464	UniCredit Bank Czech Republic, a.s.	5 000 000 000 Kč
21. 12. 12	CZ0003703704	UniCredit Bank Czech Republic, a.s.	5 000 000 000 Kč
21. 12. 12	CZ0003703712	UniCredit Bank Czech Republic, a.s.	5 000 000 000 Kč
21. 12. 12	CZ0003703720	UniCredit Bank Czech Republic, a.s.	5 000 000 000 Kč

Příloha 10

SCHVÁLENÉ PROSPEKTY NEKÓTOVANÝCH DLUHOPISŮ V ROCE 2013 – pokračování

Datum emise	ISIN	Emitent	Max. objem emise
28. 12. 12	CZ0003703670	Raiffeisenbank a.s.	5 000 000 000 Kč
1. 6. 13	N/A	GB Investment Company a.s.	5 000 000 Kč
17. 6. 13	CZ0003703977	Správa Aktiv a Bankovní Poradenství, a.s.	100 000 000 Kč
25. 6. 13	CZ0002003130	Hypoteční banka, a.s.	2 000 000 000 Kč
1. 7. 13	N/A	GB Investment Company a.s.	5 000 000 Kč
23. 9. 13	CZ0003704017	UniCredit Bank Czech Republic, a.s.	50 000 000 EUR
23. 9. 13	CZ0003704025	UniCredit Bank Czech Republic, a.s.	50 000 000 EUR
23. 9. 13	CZ0003704033	UniCredit Bank Czech Republic, a.s.	50 000 000 EUR
23. 9. 13	CZ0003704041	UniCredit Bank Czech Republic, a.s.	50 000 000 EUR
23. 9. 13	CZ0003704058	UniCredit Bank Czech Republic, a.s.	50 000 000 EUR
23. 9. 13	CZ0003704066	UniCredit Bank Czech Republic, a.s.	50 000 000 EUR
23. 9. 13	CZ0003704074	UniCredit Bank Czech Republic, a.s.	50 000 000 EUR
23. 9. 13	CZ0003704082	UniCredit Bank Czech Republic, a.s.	50 000 000 EUR
23. 9. 13	CZ0003704090	UniCredit Bank Czech Republic, a.s.	50 000 000 USD
23. 9. 13	CZ0003704108	UniCredit Bank Czech Republic, a.s.	50 000 000 USD
23. 9. 13	CZ0003704116	UniCredit Bank Czech Republic, a.s.	50 000 000 USD
23. 9. 13	CZ0003704124	UniCredit Bank Czech Republic, a.s.	50 000 000 USD
23. 9. 13	CZ0003704132	UniCredit Bank Czech Republic, a.s.	50 000 000 USD
23. 9. 13	CZ0003704140	UniCredit Bank Czech Republic, a.s.	50 000 000 USD
23. 9. 13	CZ0003704157	UniCredit Bank Czech Republic, a.s.	50 000 000 USD
23. 9. 13	CZ0003704165	UniCredit Bank Czech Republic, a.s.	50 000 000 USD
23. 9. 13	CZ0003703993	UniCredit Bank Czech Republic, a.s.	1 000 000 000 Kč
1. 10. 13	N/A	GB Investment Company a.s.	2 000 000 Kč
1. 11. 13	N/A	GB Investment Company a.s.	2 000 000 Kč
1. 11. 13	N/A	GB Investment Company a.s.	2 000 000 Kč
1. 12. 13	N/A	GB Investment Company a.s.	5 000 000 Kč
9. 12. 13	CZ0003511065	Štěpánská apartmá, a.s.	150 000 000 Kč
2. 5. 14	US153443AK24	Central European Media Enterprises Ltd.	341 846 700 USD

Pozn.: Prospekt dluhopisů US153443AK24 byl schválen současně jako prospekt warrantů na kmenové akcie emitenta vydávaných v počtu 71 787 807 ks, s datem emise 2. 5. 2014 a ISIN BMG200451455.

Modré zvýraznění - konečné podmínky k prospektu vyhotovenému jako základní prospekt (§ 36a ZPKT).

Příloha 11

SCHVÁLENÉ EMISE / TRANŠE KÓTOVANÝCH AKCIÍ V ROCE 2013

Emitent	ISIN	Nominální hodnota	Objem emise
Central European Media Enterprises Ltd.	BMG200452024	0,08 USD	57 132 931 ks
Borealis Exploration Limited	GI000A1J9J0	0,01 USD	5 000 000 ks

Příloha 12

INVESTIČNÍ CERTIFIKÁTY VYDANÉ V ROCE 2013 V RÁMCI NABÍDKOVÝCH PROGRAMŮ SCHVÁLENÝCH ČNB

Emitent	ISIN	Název IC
Československá obchodní banka, a.s.	CZ0000300157	ČSOB Investiční certifikát I.
UniCredit Bank Czech Republic, a.s.	CZ0000300173	UCB certifikát HALLIBURTON 2014

Příloha 13

SCHVÁLENÉ NABÍDKOVÉ PROGRAMY V ROCE 2013

Emitent	Typ CP	Maximální objem	Doba trvání
Československá obchodní banka, a.s.	investiční certifikáty	N/A	N/A
GB Investment Company a.s.	dluhopisy	100 000 000 Kč	2 roky
CPI BYTY, a.s.	dluhopisy	3 800 000 000 Kč	8 let

Příloha 14**UPLATNĚNÍ PRÁVA VÝKUPU ÚČASTNICKÝCH CENNÝCH PAPÍRŮ V ROCE 2013**

Navrhovatel (Hlavní akcionář)	Cílová společnost	Typ rozhodnutí
RWE Gas International N.V.	Východočeská plynárenská, a.s.	Souhlas
RWE Gas International N.V.	Severomoravská plynárenská, a.s.	Souhlas

Příloha 15**LICENČNÍ ROZHODNUTÍ V OBLASTI TRŽNÍ INFRASTRUKTURY V ROCE 2013**

Regulovaný subjekt	Předmět řízení	Typ rozhodnutí
Centrální depozitář cenných papírů	Změna pravidel vypořádacího systému	Souhlas
Centrální depozitář cenných papírů	Změna Provozního řádu CDCP	Souhlas

Příloha 16

PŘEHLED PŘIJATÝCH PODÁNÍ V SAMOSTATNÉM ODBORU OCHRANY SPOTŘEBITELE V ROCE 2013

ČÁST A

CELKOVÉ POČTY PŘIJATÝCH PODÁNÍ

Období	Celkový počet přijatých podání
1. 1. – 31. 12. 2013	1 482

ČÁST B

ČLENĚNÍ PODLE SEGMENTŮ

	Úvěrové instituce	Obchodníci s CP vč. zprostředkovatelů	Pojišťovny vč. poj. zprostředkovatelů	Ne-bankovní poskytovatelé SÚ	Platební instituce	Devizová místa	Jiné	Celkem
Náklady produktů (vč. podání na směnárny)	122	12	70	5	2	110	12	333
Platební styk (vč. platebních karet)	76	0	1	1	5	0	19	102
Informace o produktu	96	22	201	3	1	16	32	371
Pojistné plnění	0	0	109	0	0	0	5	114
Diskriminace spotřebitele	8	0	3	0	0	0	1	12
Vyřizování reklamací	19	3	28	0	0	1	6	57
Agresivní obchodní praktiky	19	1	38	0	0	1	2	61
Spotřebitelský úvěr	43	0	1	18	2	0	20	84
Ochrana spotřebitele	95	21	104	10	0	11	107	348
CELKEM	478	59	555	37	10	139	204	1 482

ČÁST C

ČLENĚNÍ PODLE VÝSLEDKU ŠETŘENÍ

	Uzavřená podání						Neukončená podání	Celkem
	Návrh na sankce	Náprava ze strany fin. subjektu	Neoprávněná podání	Důkazní nouze	Písemná vysvětlení			
Úvěrové instituce	0	43	19	21	350	45	478	
Obchodníci s CP vč. zprostředkovatelů	1	2	0	8	39	9	59	
Pojišťovny vč. poj. zprostředkovatelů	2	52	78	39	310	74	555	
Nebank. poskytovatelé spotřebitel. úvěrů	0	1	0	0	31	5	37	
Platební instituce	0	2	2	3	0	3	10	
Devizová místa	0	3	1	0	118	17	139	
Jiné	0	5	3	6	181	9	204	
CELKEM	3	108	103	77	1 029	162	1 482	

Vydává:

ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA

Na Příkopě 28

115 03 Praha 1

Česká republika

Kontakt:

SAMOSTATNÝ ODBOR KOMUNIKACE

Tel.: 224 413 494

Fax: 224 412 179

<http://www.cnb.cz>

Sazba a produkce: Jerome s.r.o.

Grafický design: Jerome s.r.o.

